

Μ μ

μ' ένα στόμα ΕΚΦΡ.: όταν όλοι μαζί λένε κάτι μ' ένα στόμα, το λένε όλοι μαζί την ίδια στιγμή: "Ναι!" απαντήσαμε όλοι μ' ένα στόμα όταν μας ρώτησε αν θέλουμε παγωτό.

το **μαγαζί** (του μαγαζιού, των μαγαζιών) ΟΥΣ.: μαγαζί λέμε αλλιώς το κατάστημα: *Θα βγω μια βόλτα στα μαγαζιά για να ψωνίσω.*

ο **μάγειρας** (του μάγειρα, των μαγείρων), η **μαγείρισσα** (της μαγείρισσας) ΟΥΣ.:

1. ο μάγειρας είναι αυτός που το επάγγελμά του είναι να μαγειρεύει, κυρίως σε εστιατόρια ή ξενοδοχεία: *Το εστιατόριο έχει καλό όνομα, γιατί έχει σπουδαίο μάγειρα.*

2. μάγειρα λέμε και αυτόν που του αρέσει να μαγειρεύει ή μαγειρεύει καλά: *Η γιαγιά μου ήταν σπουδαία μαγείρισσα.*

το **μαγειρείο** (του μαγειρείου, των μαγειρειών) ΟΥΣ.:

1. το μαγειρείο είναι ο χώρος όπου ετοιμάζονται τα φαγητά σε εστιατόρια, νοσοκομεία, στρατόπεδα κτλ. (= κουζίνα): *Ο υπουργός διέταξε να γίνει έλεγχος καθαριότητας στα μαγειρεία του νοσοκομείου. / Οι φαντάροι έκαναν αγγαρεία στα μαγειρεία.*

2. το μαγειρείο είναι ένα λαϊκό, φτηνό εστιατόριο (= μαγέρικο, μαγειρείο): *Στα στενά σοκάκια της παλιάς πόλης υπάρχουν ταβέρνες και μαγειρεία με παραδοσιακά φαγητά.*

ο **μαγειρευτός**, η **μαγειρευτή**, το **μαγειρευτό** ΕΠΙΘ.: μαγειρευτό είναι το φαγητό που δεν είναι ψητό ή τηγανητό (= μαγειρεμένος): *Έχουμε κρέας μαγειρευτό στην κατσαρόλα με κολοκύθια.*

μαγειρεύω (μαγείρεψα), **μαγειρεύομαι** (μαγειρεύτηκα, μαγειρεμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν μαγειρεύουμε κάτι, ψήνουμε, βράζουμε ή τηγανίζουμε τροφή για να ετοιμάσουμε κάποιο φαγητό (= φτιάχνω): *Τι φαγητό να μαγειρέψω για αύριο; / Μαγειρεύει πολύ ωραία το παστίτσιο.*

2. λέμε ότι κάποιος μαγειρεύει κάτι όταν σχεδιάζει κρυφά κάτι πονηρό: *Κάτι μαγειρεύουν τα παιδιά και είναι τόσο ήσυχα!*

3. λέμε ότι κάποιος μαγειρεύει μια πληροφορία όταν την αλλάζει επίτηδες για να ξεγελάσει τους άλλους (= αλλοιώνω, παραποιώ): *Μαγείρεψαν τα αποτελέσματα των εξετάσεων.*

μαγεύω (μάγεψα), **μαγεύομαι** (μαγεύτηκα, μαγεμένος) ΡΗΜ.:

1. στα παραμύθια συνήθως, όταν μια μάγισσα μαγεύει κάποιον, καταφέρνει να του συμβούν

αδύνατα πράγματα: *Η κακιά μάγισσα μάγεψε το βασιλόπουλο και το έκανε βάτραχο.*

2. λέμε ότι κάποιος ή κάτι μας μαγεύει όταν μας εντυπωσιάζει (= σαγηνεύω, γοητεύω): *Τον μάγεψε με την ομορφιά της. / Έχω πραγματικά μαγευτεί από την εξυπηνάδα του.*

τα **μάγια** ΟΥΣ.: τα μάγια είναι αυτά που λέει ή κάνει κάποιος για να συμβούν αδύνατα πράγματα, όπως αυτά που διαβάζουμε στα παραμύθια: *Η Κίρκη έκανε μάγια στον Οδυσσέα για να τον κρατήσει κοντά της.*

Δ Η λέξη μάγια δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

ο **μαγιάτικος**, η **μαγιάτικη**, το **μαγιάτικο** ΕΠΙΘ.: μαγιάτικο είναι κάτι που έχει σχέση με το μήνα Μάιο ή κάτι που γίνεται το Μάιο: *Την Πρωτομαγιά φτιάχνουμε το μαγιάτικο στεφάνι με λουλούδια του αγρού.*

μαγικά ΕΠΙΡΡ.: όταν περνάμε μαγικά σε κάποιο μέρος, περνάμε πάρα πολύ ωραία (= μαγευτικά): *Θυμάμαι ότι είχαμε περάσει μαγικά στο Παρίσι.*

το **μαγικό** (του μαγικού, των μαγικών) ΟΥΣ.: τα μαγικά είναι τα περιέργα κόλπα που κάνει ένας ταχυδακτυλουργός για να μας διασκεδάσει (= τρικ): *Έκανε κάτι μαγικά και έβγαλε από το καπέλο του ένα περιστέρι.*

Δ Η λέξη χρησιμοποιείται συνήθως στον πληθυντικό αριθμό.

ο **μαγικός**, η **μαγική**, το **μαγικό** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι μαγικό, έχει σχέση με τα μάγια ή με τους μάγους: *Η μάγισσα τον άγγιξε με το μαγικό ραβδί της. / Οι ταχυδακτυλουργοί κάνουν εντυπωσιακά μαγικά κόλπα.*

2. μαγικό λέμε κάτι που μας αρέσει πάρα πολύ γιατί μας προκαλεί μεγάλη έκπληξη και θαυμασμό (= μαγευτικός): *Από ψηλά, η θέα είναι μαγική, ονειρεμένη.*

το **μαγιό** ΟΥΣ.: το μαγιό είναι το ειδικό ρούχο που φοράμε όταν κολυμπάμε (= μπανιερό): *Φόρεσε το μαγιό σου γιατί θα πάμε στη θάλασσα για μπάνιο.*

Δ Η λέξη μαγιό δεν κλίνεται.

η **μαγιονέζα** (της μαγιονέζας) ΟΥΣ.: η μαγιονέζα είναι μια κρύα σάλτσα σαν κρέμα, που γίνεται από κρόκους αυγών, λάδι και διάφορα μπαχαρικά: *Τη μαγιονέζα την τρώμε συνήθως πάνω σε ψάρι, κρέας ή σαλάτες.*

Δ Η λέξη μαγιονέζα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

ο **μάγκας** (του μάγκα) ΟΥΣ.:

1. μάγκα λέμε αυτόν που δείχνει ότι είναι γενναίος και δυνατός, συνήθως για να εντυπωσιάσει ή να φοβίσει τους άλλους (= παλικαράς, νταής): *Αν είσαι μάγκας, έλα να παλέψουμε!*

2. (ΑΝΕΠΙΣ.) μάγκα λέμε τον έξυπνο και ικανό άνθρωπο: *Είναι πολύ μάγκας στη δουλειά του.*

3. (ΑΝΕΠΙΣ.) οι άντρες συνήθως φωνάζουν ο ένας τον άλλο "μάγκα" όταν θέλουν να κάνουν μια συζήτηση πιο φιλική ή όταν δεν ξέρουν το

όνομα του άλλου: Άκου, ρε μάγκα, τι έπαθα χτες το βράδυ!

Δ Η λέξη μάγκας δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

η **μαγκούρα** (της μαγκούρας) ΟΥΣ.: η μαγκούρα είναι ένα μακρύ ξύλινο μπαστούνι: *Η γιαγιά δεν μπορεί να περπατήσει χωρίς μαγκούρα. / Χτύπησε το φίδι με μια μαγκούρα και το σκότωσε.*

Δ Η λέξη μαγκούρα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

μαγκώνω (μάγκωσα), **μαγκώνομαι** (μαγκώθηκα, μαγκωμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν μαγκώνουμε κάτι, το στερεώνουμε κάπου ώστε να μείνει ακίνητο: *Μάγκωσαν μια σημαία στο πορτοπαγκάζ και πανηγύριζαν τη νίκη.*

2. (ΑΝΕΠΙΣ.) λέμε ότι μαγκώνω κάποιον όταν τον πιάνω να κάνει κάτι άσχημο ή παράνομο (= συλλαμβάνω, τσιμπάω): *Τους μάγκωσε η αστυνομία με τα κλοπιμαία.*

3. **μαγκώνει** 3^ο ΠΡ.: όταν κάτι μαγκώνει σε κάτι άλλο, κολλάει ή πιάνεται σε αυτό: *Το ποντίκι μάγκωσε στη φράκα. / Το κλειδί μάγκωσε στην κλειδαριά. (= φρακάρει)*

4. **μαγκώνει** 3^ο ΠΡ.: όταν κάτι μαγκώνει κάτι άλλο, το σφίγγει με δύναμη και το πιέζει: *Η πόρτα μου μάγκωσε το δάχτυλο.*

ο **μαγνήτης** (του μαγνήτη, των μαγνητών) ΟΥΣ.:

1. ο μαγνήτης είναι ένα κομμάτι σίδηρο που μπορεί να κάνει άλλα σιδερένια αντικείμενα να έρθουν προς το μέρος του και να κολλήσουν πάνω του: *Κολλάει μικρά σημειώματα πάνω στην πόρτα του ψυγείου με μαγνήτη.*

2. λέμε μαγνήτη κάποιον ή κάτι που μας γοητεύει και μας ελκύει: *Η πόλη με το παλιό κάστρο έγινε μαγνήτης για τους τουρίστες.*

μαγνητίζω (μαγνήτισα), **μαγνητίζομαι** (μαγνητίστηκα, μαγνητισμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν μαγνητίζουμε ένα κομμάτι σίδηρο, το κάνουμε να γίνει μαγνήτης: *Το ψαλίδι μαγνητίστηκε και κόλλησαν πάνω του δύο καρφίτσες.*

2. λέμε ότι κάποιος ή κάτι μας μαγνητίζει όταν τραβάει την προσοχή και το ενδιαφέρον μας (= γοητεύω, μαγεύω): *Οι πολιτικοί ξέρουν να λένε λόγια που μαγνητίζουν τους πολίτες.*

το **μαγνητόφωνο** (του μαγνητόφωνου, των μαγνητόφωνων) ΟΥΣ.: μαγνητόφωνο λέμε αλλιώς το κασετόφωνο: *Ακούει μουσική από το μαγνητόφωνο.*

ο **μάγος** (του μάγου, των μάγων), η **μάγισσα** (της μάγισσα, των μαγισσών) ΟΥΣ.:

1. στα παραμύθια, ο μάγος είναι κάποιος που έχει μαγική δύναμη και μπορεί να κάνει αδύνατα πράγματα, όπως να μεταμορφώνει ή να εξαφανίζει ανθρώπους κτλ.: *Η Χιονάτη έφαγε το μήλο που της έδωσε η μάγισσα και έπεσε σε πολύ βαθύ ύπνο.*

2. **μάγος** ΑΡΣ.: μάγο λέμε αυτόν που κάνει μαγικά κόλπα και μας διασκεδάζει (= ταχυδακτυ-

λουργός): *Ο μάγος εξαφάνισε ένα αντικείμενο μέσα από τη χούφτα μου.*

οι **μαγουλάδες** (των μαγουλάδων) ΟΥΣ. (ΑΝΕΠΙΣ.): όταν ένα παιδί έχει μαγουλάδες, έχει πυρετό και πρήζονται τα μάγουλά του, μπροστά και κάτω από τα αυτιά (= παρωτίτιδα): *Οι μαγουλάδες, η ανεμοβλογιά και η ερυθρά είναι παιδικές αρρώστιες.*

το **μάγουλο** (του μάγουλου) ΟΥΣ.: το μάγουλό μας είναι καθένα από τα δύο μέρη του προσώπου μας που βρίσκονται κάτω από τα μάτια: *Με άρπαξε ο παππούς στην αγκαλιά του και μου έδωσε δύο φιλιά στα μάγουλα.*

Δ Η λέξη μάγουλο δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

μαδάω/μαδώνω (μάδησα), **μαδιέμαι** (μαδήθηκα, μαδημένος) ΡΗΜ.:

1. όταν τραβάω και βγάζω τις τρίχες ανθρώπου, τα φύλλα φυτού ή τα φτερά πουλιού, λέμε ότι τα μαδάω: *Μαδούσε τα πέταλα της μαργαρίτας. (= κόβω) / Θα σου μαδήσω τα μαλλιά τρίχα τρίχα! (= ξεριζώνω)*

2. όταν ένας άνθρωπος ή ένα ζώο μαδάει, πέφτουν οι τρίχες του: *Μαδάει ο σκύλος μας και γέμισε με τρίχες το σπίτι.*

3. (ΑΝΕΠΙΣ.) λέμε ότι κάποιος με μαδάει όταν μου ζητάει να του πληρώσω πολλά λεφτά για κάτι (= γδύνω): *Τον μάδησαν στα χαρτιά κι έμεινε απένταρος.*

ο **μαέστρος** (του μαέστρου, των μαέστρων) ΟΥΣ.:

1. ο μαέστρος είναι αυτός που στέκεται μπροστά σε μία ορχήστρα και δίνει οδηγίες στους μουσικούς πώς να παίξουν ένα μουσικό κομμάτι (= διευθυντής ορχήστρας): *Ο Φον Κάραγιαν ήταν ένας από τους πιο διάσημους μαέστρους στον κόσμο.*

2. (ΑΝΕΠΙΣ.) έναν μουσικό τον φωνάζουμε αλλιώς και μαέστρο: *Μαέστρο, ποιο τραγουδάκι θα μας παίξεις τώρα;*

3. λέμε ότι κάποιος είναι μαέστρος σε κάτι όταν το κάνει πάρα πολύ καλά: *Είναι καλός μάστορας, μαέστρος στη δουλειά του.*

η **μάζα** (της μάζας, των μαζών) ΟΥΣ.:

1. μάζα είναι μια μεγάλη ποσότητα από ένα υλικό, από μία ουσία ή κάτι άλλο, χωρίς συγκεκριμένο σχήμα: *Τα αυτοκίνητα καταστράφηκαν και έγιναν μία μάζα από σίδερα.*

2. μάζα λέμε μία μεγάλη ομάδα ανθρώπων: *Η τηλεόραση μπορεί να επηρεάζει τις μάζες.*

το **μάζεμα** (του μαζέματος) ΟΥΣ. (ΑΝΕΠΙΣ.):

1. το μάζεμα είναι αυτό που κάνουμε όταν βάζουμε πράγματα από διαφορετικά σημεία μαζί: *Το μάζεμα της ελιάς γίνεται τον Οκτώβριο. (= συγκομιδή)*

2. το μάζεμα είναι όταν μαζεύουμε όμοια πράγματα που χρειαζόμαστε (= συγκέντρωση, συλλογή): *Είναι ο ταμίας της τάξης και ασχολείται με το μάζεμα των χρημάτων.*

3. το μάζεμα είναι αυτό που κάνουμε όταν μαζεύουμε ένα χώρο (= συγύρισμα, συμμαζέμα): *Ασχολήσου με το μάζεμα του δωματίου σου.*

4. το μάζεμα είναι όταν μαζεύονται πολλοί άνθρωποι στο ίδιο μέρος (= συγκέντρωση, μάζωξη): *Σε όλους τους άντρες του χωριού αρέσει το μάζεμα στο καφενείο.*

⚠ Η λέξη μάζεμα δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

μαζεύω (μάζεψα), μαζεύομαι (μαζεύτηκα, μαζεμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν παίρνουμε πράγματα από διαφορετικά σημεία και τα βάζουμε μαζί, τα μαζεύουμε: *Μάζεψε όλα της τα κοσμήματα σε ένα συρτάρι. / Πήγαν στο κτήμα για να μαζέψουν ελιές.*

2. όταν μαζεύουμε ένα χώρο, τον καθαρίζουμε και βάζουμε σε τάξη τα πράγματά του (= τακτοποιώ, συγυρίζω, συμμαζεύω): *Να μαζέψεις το γραφείο σου.*

3. όταν ψάχνουμε και βρίσκουμε όμοια πράγματα που χρειαζόμαστε, λέμε ότι τα μαζεύουμε (= συγκεντρώνω, συλλέγω): *Μαζεύουν λεφτά για την εκδρομή του σχολείου. / Μάζεψαν χίλιες υπογραφές για τη διαμαρτυρία τους. / Μαζεύει στοιχεία για τη δίκη.*

4. μαζεύουμε κάτι όταν έχει πέσει κάτω (= σηκώνω): *Του έπεσε το πιρούνι και έσκυψε να το μαζέψει.*

5. όταν μαζεύουμε κάτι, το τυλίγουμε ή το διπλώνουμε (= σηκώνω ≠ απλώνω): *Ζέστανε ο καιρός και μάζεψαν τα χαλιά. / Μάζεψε τα μανίκια σου για να μη λερωθείς.*

6. όταν οι άνθρωποι μαζεύονται ή όταν κάποιος τους μαζεύει, έρχονται στο ίδιο μέρος για να κάνουν ή να δουν κάτι όλοι μαζί: *Στις γιορτές μαζεύει όλους τους συγγενείς στο σπίτι του. (= συγκεντρώνω) / Μαζεύτηκαν όλοι στο καφενείο για να παρακολουθήσουν τον αγώνα. (= συγκεντρώνομαι)*

7. μαζεύει ΕΝΕΡΓ. 3^ο ΠΡ.: όταν ένα ρούχο μαζεύει, γίνεται πιο κοντό ή πιο μικρό (= μπαίνει, μπάζει): *Έπλυνε το πουλόβερ στο πλυντήριο και μάζεψε.*

8. μαζεύει ΕΝΕΡΓ. 3^ο ΠΡ.: όταν κάτι μαζεύει κάτι άλλο, έχει πάνω του πολύ από αυτό: *Το σπίτι ήταν ένα χρόνο κλειστό και μάζεψε πολλή σκόνη.*

9. μαζεύομαι ΠΑΘ.: λέμε ότι κάποιος μαζεύεται όταν δεν ξοδεύει πολλά χρήματα: *Αυξήθηκαν τα έξοδα των παιδιών και μαζεύτηκαν.*

ΕΚΦΡ. έχω πολλά μαζεμένα, μαζεύω τη γλώσσα μου, τα μαζεύω

μαζεύω τη γλώσσα μου ΕΚΦΡ.: όταν μαζεύουμε τη γλώσσα μας, σταματάμε να μιλάμε με αγένεια: *Για μάζεψε τη γλώσσα σου, κουτσομπόλα!*

μαζί ΕΠΙΡΡ.:

1. φανερώνει ότι δύο ή περισσότερα πρόσωπα ή πράγματα είναι ενωμένα, βρίσκονται ή κάνουν κάτι στο ίδιο μέρος (≠ χωριστά, χώρια): *Πείτε μου πόσο κάνουν όλα μαζί, για να πληρώ-*

σω. / Παλιά δουλεύαμε μαζί στο ίδιο γραφείο. / Μη φωνάζετε όλοι μαζί. (= συγχρόνως)

2. όταν ένα πρόσωπο ή πράγμα είναι μαζί με κάποιο άλλο, το συνοδεύει (≠ χωρίς): *Ήρθε μαζί με τη μητέρα της. / Το τραπέζι πουλιέται μαζί με τις καρέκλες.*

3. το χρησιμοποιούμε για να πούμε ότι κάτι, όπως μια συζήτηση, συμφωνία ή διαφωνία, συμβαίνει μεταξύ δύο προσώπων: *Μίλησα μαζί της και της εξήγησα γιατί έφυγα.*

4. όταν κάποιος έχει κάτι μαζί του, το κουβαλάει πάνω του: *Μην ξεχάσεις να έχεις μαζί σου τη φοιτητική σου ταυτότητα.*

ΕΚΦΡ. μαζί δεν κάνουμε και χώρια δεν μπορούμε, μαζί μιλάμε και χώρια καταλαβαινόμαστε

μαζί δεν κάνουμε και χώρια δεν μπορούμε

ΕΚΦΡ.: το λέμε για δύο ανθρώπους που αγαπιούνται πολύ, αλλά τσακώνονται συνέχεια: *Μάνα και κόρη μαζί δεν κάνουν και χώρια δεν μπορούν.*

μαζί μιλάμε και χώρια καταλαβαινόμαστε

ΕΚΦΡ.: το λέμε για δύο ανθρώπους που δεν μπορούν να συνεννοηθούν, γιατί άλλα λέει ο ένας και άλλα καταλαβαίνει ο άλλος: *Γιατί δεν έκανες αυτό που συμφωνήσαμε; Τελικά, μαζί μιλάμε και χώρια καταλαβαινόμαστε.*

ο Μάης (του Μάη, των Μάηδων) ΟΥΣ. (ΑΝΕΠΙΣ.): ο Μάιος: *Την πρώτη του Μάη γιορτάζουμε την εργατική πρωτομαγιά.*

μαθαίνω (έμαθα) ΡΗΜ.:

1. μαθαίνουμε κάτι όταν αποκτάμε γνώσεις σχετικά με αυτό: *Μαθαίνει γαλλικά. / Τι μάθατε σήμερα στο σχολείο. / Δεν έχει μάθει ακόμα να οδηγεί.*

2. όταν μαθαίνουμε σε κάποιον κάτι, τον βοηθάμε να αποκτήσει γνώσεις ή μια ικανότητα (= διδάσκω): *Η δασκάλα μάς έμαθε την αλφάβητα. / Ο θεός τους τους έμαθε να κολυμπάνε τόσο καλά.*

3. όταν μαθαίνουμε κάτι, αποκτάμε μια συνήθεια: *Έμαθε το τσιγάρο στο στρατό. / Δεν έχει μάθει να ξυπνάει νωρίς το πρωί. (= συνηθίζω)*

4. χρησιμοποιούμε το “μαθαίνω” για να πούμε ότι φτάνει σε εμάς μια είδηση ή άλλη πληροφορία (= πληροφορούμαι): *Έμαθες τα ευχάρισα νέα; Πήρα το πρώτο βραβείο!*

ΕΚΦΡ. μαθημένα τα βουνά στα χιόνια

το μάθημα (του μαθήματος, των μαθημάτων) ΟΥΣ.:

1. το μάθημα είναι αυτό που διδασκόμαστε σχετικά με ορισμένο θέμα: *Τα μαθηματικά είναι το αγαπημένο μου μάθημα. / Κάνει μαθήματα οδήγησης.*

2. μάθημα λέμε την ορισμένη ώρα κατά την οποία διδάσκεται ένα μάθημα: *Κάθε μάθημα στο σχολείο διαρκεί σαράντα πέντε λεπτά. / Έρχεται πάντα καθυστερημένος στο μάθημα των αγγλικών.*

3. μάθημα είναι καθετί που μας μαθαίνει πώς να μην κάνουμε τα ίδια λάθη στο μέλλον, συνήθως με αφορμή κάτι δυσάρεστο που πάθαμε

(= διδαγμα): *Το πάθημά σου αυτό να σου γίνει μάθημα για την επόμενη φορά.*

ΕΚΦΡ. δίνω ένα μάθημα

τα **μαθηματικά** (των μαθηματικών) **ΟΥΣ.:**

1. τα μαθηματικά είναι η επιστήμη που μελετάει τους αριθμούς και τα σχήματα: *Η γεωμετρία και η άλγεβρα είναι κλάδοι των μαθηματικών.*

2. μαθηματικά είναι το μάθημα του σχολείου με το ίδιο θέμα: *Έμεινε στα μαθηματικά.*

ο **μαθηματικός**, η **μαθηματικός** (του/της μαθηματικού, των μαθηματικών) **ΟΥΣ.:**

1. ο μαθηματικός είναι ο επιστήμονας που ασχολείται με τα μαθηματικά: *Ο Πυθαγόρας θεωρείται ένας από τους σημαντικότερους μαθηματικούς της αρχαιότητας.*

2. ο μαθηματικός είναι ο καθηγητής που διδάσκει μαθηματικά στο γυμνάσιο και στο λύκειο: *Ο μαθηματικός μας θα έρθει στην εκδρομή της τάξης.*

ο **μαθηματικός**, η **μαθηματική**, το **μαθηματικό** **ΕΠΙΘ.:** όταν κάτι είναι μαθηματικό, έχει σχέση με τα μαθηματικά: *Η πρόσθεση είναι μια μαθηματική πράξη.*

μαθημένα τα βουνά στα χιόνια **ΕΚΦΡ.:** το λέμε για κάποιον που έχει πάθει πολλά και αντέχει: *Δεν τη φοβάται τη φτώχεια, είναι μαθημένα τα βουνά στα χιόνια.*

η **μάθηση** (της μάθησης, των μαθήσεων) **ΟΥΣ.:** η μάθηση είναι το να αποκτάμε γνώσεις, συνήθως πηγαίνοντας στο σχολείο ή με διάβασμα: *Το παιχνίδι είναι ο αποκλειστικός τρόπος μάθησης στην παιδική ηλικία.*

ο **μαθητής** (του μαθητή, των μαθητών), η **μαθήτρια** (της μαθήτριας, των μαθητριών) **ΟΥΣ.:**

1. ο μαθητής είναι το παιδί που πηγαίνει στο δημοτικό, στο γυμνάσιο ή στο λύκειο: *Είναι μαθητής της τρίτης γυμνασίου. / Η καλύτερη μαθήτρια του τμήματός μας κρατάει το απουσιολόγιο.*

2. ο μαθητής είναι αυτός που αποκτά νέες γνώσεις για μια τέχνη ή για μια επιστήμη με τη βοήθεια κάποιου δασκάλου: *Ο Αριστοτέλης ήταν μαθητής του Πλάτωνα.*

ο **μαϊδανός** **ΟΥΣ. ⇒ μαϊντανός**

το **μαιευτήριο** (του μαιευτηρίου, των μαιευτηρίων) **ΟΥΣ.:** το μαιευτήριο είναι το νοσοκομείο στο οποίο γεννάνε οι γυναίκες τα παιδιά τους: *Την έπιασαν οι πόνοι και τη μετέφεραν στο μαιευτήριο.*

η **μαϊμού** (της μαϊμούς, των μαϊμούδων) **ΟΥΣ.:**

1. η μαϊμού είναι ένα είδος πιθήκου με μακριά ουρά: *Οι μαϊμούδες τρώνε μπανάνες.*

2. λέμε μαϊμού το έξυπνο και χαριτωμένο παιδί: *Είναι μια μαϊμού η μικρή της κόρη!*

3. (ΜΕΙΩΤ.) μαϊμού λέμε τον πονηρό άνθρωπο: *Δε θέλω να έχω καμιά σχέση με αυτή τη μαϊμού!*

λέμε μαϊμού το προϊόν που είναι κακή αντιγραφή κάποιου άλλου: *Προσοχή στις μπαταρίες μαϊμού για τα κινητά σας!*

ο **μαϊντανός** (του μαϊντανού, των μαϊντανών) και ο **μαϊδανός** **ΟΥΣ.:**

1. ο μαϊντανός είναι ένα χαμηλό φυτό με δυνατό άρωμα και σγουρά πράσινα φύλλα: *Στο περιβάλλον μας έχουμε φυτέψει μαϊντανό και άνηθο.*

2. μαϊντανός είναι τα φύλλα αυτού του φυτού που έχουν δυνατό άρωμα και τα βάζουμε σε διάφορα φαγητά για να γίνουν πιο νόστιμα: *Χρειάζομαι ένα ματσάκι μαϊντανό για να φτιάξω μπριάμ.*

3. (ΜΕΙΩΤ.) λέμε μαϊντανό κάποιον για να τον κοροϊδέσουμε επειδή εμφανίζεται πολύ συχνά σε διάφορους χώρους χωρίς να είναι απαραίτητος: *Είναι γνωστός μαϊντανός της τηλεόρασης.*

ο **Μάιος** (του Μαΐου) **ΟΥΣ.:** ο Μάιος είναι ο πέμπτος μήνας του χρόνου: *Πολλοί ξεκινούν να κάνουν μπάνιο στη θάλασσα από το Μάιο.*

Δ Η λέξη Μάιος δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

μακάρι! **ΕΠΙΦ.:** το λέμε όταν ευχόμαστε να γίνει κάτι (= είθε): *Μακάρι αύριο να έχει καλό καιρό και να πάμε εκδρομή!*

ο **μακαρίτης** (του μακαρίτη, των μακαριτών), η **μακαρίτισσα** (της μακαρίτισσας) **ΟΥΣ.:** χρησιμοποιούμε τη λέξη μακαρίτης όταν μιλάμε για κάποιον που έχει πεθάνει, για να δείξουμε τη συμπάθειά μας (= συχωρεμένος): *Η μακαρίτισσα είχε ζητήσει να τη θάψουν στο χωριό της.*

η **μακαρονάδα** (της μακαρονάδας, των μακαρονάδων) **ΟΥΣ.:** η μακαρονάδα είναι ένα φαγητό που γίνεται από βρασμένα μακαρόνια, που συνήθως τα τρώμε με σάλτσα και τριμμένο τυρί: *Φάγαμε μακαρονάδα με κόκκινη σάλτσα.*

το **μακαρόνι** (του μακαρονιού, των μακαρονιών) **ΟΥΣ.:**

1. το μακαρόνι είναι ένα είδος στενόμακρου ζυμαρικού σε διάφορα μεγέθη: *Στο παστίτσιο χρησιμοποιούμε χοντρά μακαρόνια.*

2. **μακαρόνια** **ΠΛΗΘ.:** μακαρόνια είναι το φαγητό που γίνεται από βρασμένα μακαρόνια, που συνήθως τα τρώμε με κάποια σάλτσα και τριμμένο τυρί (= μακαρονάδα): *Φάγαμε μακαρόνια με κιμά.*

μακραίνω (μάκρυνα) **ΡΗΜ.:**

1. όταν μακραίνουμε κάτι, το κάνουμε μακρύ ή πιο μακρύ (≠ κονταίνω): *Μάκρυνε τη φούστα για να φτάνει κάτω από το γόνατο.*

2. **μακραίνει** **3^ο ΠΡ.:** όταν κάτι μακραίνει, γίνεται μακρύ ή πιο μακρύ (= μεγαλώνει ≠ κονταίνει): *Θέλει να κουρευτεί, γιατί μάκρυναν πολύ τα μαλλιά του.*

3. **μακραίνει** **3^ο ΠΡ.:** όταν κάτι μακραίνει, διαρκεί περισσότερο από το κανονικό (= τραβάει): *Μάκρυνε πολύ η συζήτηση και όλοι κουράστηκαν.*

μακριά **ΕΠΙΡΡ.:**

1. όταν κάτι βρίσκεται μακριά, βρίσκεται σε μεγάλη απόσταση από το σημείο που βρίσκουμε ή από κάτι άλλο (≠ κοντά): *Πετάξτε το χαρταετό σας μακριά από τα σύρματα της ΔΕΗ.*

/ Θέλει να φύγει όσο πιο μακριά μπορεί. / Τον χαϊρέτσα από μακριά.

2. λέμε ότι κάτι είναι μακριά όταν δε θα γίνει πολύ σύντομα: *Ευτυχώς οι διακοπές δεν είναι μακριά και θα ξεκουραστώ.*

ο **μακρινός**, η **μακρινή**, το **μακρινό** ΕΠΙΘ.:

1. μακρινό είναι κάτι που βρίσκεται μακριά, σε μεγάλη απόσταση από μας ή από κάτι άλλο (= απομακρυσμένος ≠ κοντινός): *Το όνειρό του είναι να ταξιδέψει σε μακρινές χώρες.*

2. μακρινό είναι ένα γεγονός που έχει γίνει πριν από πολύ καιρό ή που θα γίνει μετά από πολύ καιρό (≠ κοντινός, άμεσος): *Οι συνθήκες στον πλανήτη Άρη ήταν πολύ διαφορετικές στο μακρινό παρελθόν.*

3. ο μακρινός συγγενής μας είναι κάποιος που δεν ανήκει στη στενή οικογένειά μας: *Συνάντησα κάτι μακρινά ξαδέλφια που τα έβλεπα για πρώτη φορά.*

το **μακροβούτι** ΟΥΣ.: όταν κάνουμε μακροβούτι, βουτάμε βαθιά μέσα στο νερό της θάλασσας και κολυμπάμε για λίγη ώρα κάτω από αυτό: *Πάμε για ένα μακροβούτι να δούμε ποιος θα φτάσει πιο γρήγορα στο βράχο;*

⚠ Η λέξη μακροβούτι δεν έχει γενική στον ενικό και στον πληθυντικό αριθμό.

το **μάκρος** (του μάκρους) ΟΥΣ.: το μάκρος ενός υφάσματος ή ενός ρούχου είναι το πόσο μακρύ είναι (= μήκος): *Το μάκρος της φούστας είναι όσο πρέπει, δεν είναι ούτε μακριά ούτε κοντή.*

⚠ Η λέξη μάκρος δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

ο **μακρόστενος**, η **μακρόστενη**, το **μακρόστενο** ΕΠΙΘ.: όταν κάτι είναι μακρόστενο, είναι μακρύ και στενό (= στενόμακρος): *Στο σαλόνι έχουμε ένα χαμηλό, μακρόστενο τραπέζι. / Η Εύβοια έχει σχήμα μακρόστενο.*

ο **μακρύς**, η **μακριά**, το **μακρύ** ΕΠΙΘ.: όταν κάτι είναι μακρύ, το μήκος του είναι μεγάλο ή μεγαλύτερο από το κανονικό: *Ένας μακρύς διάδρομος οδηγεί στην κεντρική αίθουσα του μουσείου. / Έχει μακριά, ίσια μαλλιά. (≠ κοντός)*

ΕΚΦΡ. το μακρύ και το κοντό του

μαλακά ΕΠΙΡΡ.: όταν κάτι γίνεται μαλακά, γίνεται με μαλακό και ήρεμο τρόπο (≠ απότομα): *Όταν βρέχει, πρέπει να πατάμε μαλακά το φρένο του αυτοκινήτου. / Πες της τα νέα μαλακά, για να μην τρομάξει.*

το **μαλάκιο** (του μαλακίου, των μαλακίων) ΟΥΣ.: μαλάκιο είναι κάθε ζώο που δεν έχει σκελετό, όπως τα σαλιγκάρια, τα χταπόδια ή τα καλαμάρια: *Τα στρείδια και τα μύδια είναι μαλάκια με όστρακο.*

⚠ Η λέξη μαλάκιο χρησιμοποιείται συνήθως στον πληθυντικό αριθμό.

ο **μαλακός**, η **μαλακή**, το **μαλακό** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι μαλακό, αλλάζει εύκολα σχήμα ή λυγίζει εύκολα όταν το πιέζουμε (≠

σκληρός): *Το στρώμα του κρεβατιού είναι μαλακό και βουλιάζει όταν κοιμόμαστε.*

2. όταν κάτι είναι μαλακό, είναι ευχάριστο όταν το αγγίζουμε (= απαλός, τρυφερός ≠ άγριος, τραχύς): *Το βελούδο είναι πολύ μαλακό ύφασμα. / Με την κρέμα, το δέρμα μας γίνεται πιο μαλακό.*

3. λέμε ότι κάποιος είναι μαλακός όταν δε θυμώνει εύκολα και δε φέρεται πολύ αυστηρά (= ελαστικός ≠ αυστηρός): *Είναι πολύ μαλακός με τα παιδιά και δεν τα τιμωρεί όταν κάνουν αταξίες.*

ΕΚΦΡ. με το μαλακό

το **μαλακόστρακο** (του μαλακόστρακου) ΟΥΣ.: τα μαλακόστρακα είναι μαλάκια με όστρακα: *Ο αστακός, το καβούρι και η γαρίδα ανήκουν στα μαλακόστρακα.*

⚠ Η λέξη μαλακόστρακο χρησιμοποιείται συνήθως στον πληθυντικό αριθμό.

μαλακώνω (μαλάκωσα, μαλακωμένος) ΡΗΜ.:

1. **μαλακώνει** 3^ο ΠΡ.: όταν κάτι μαλακώνει κάτι άλλο ή όταν κάτι μαλακώνει, γίνεται λιγότερο σκληρό (≠ σκληραίνει): *Ο χυμός λεμονιού μαλακώνει το κρέας και το κάνει τρυφερό. / Τρυπάμε το κρέας για να δούμε αν μαλάκωσε.*

2. **μαλακώνει** 3^ο ΠΡ.: όταν κάτι μαλακώνει κάτι άλλο ή όταν κάτι μαλακώνει, γίνεται πιο απαλό (≠ σκληραίνει, απαλαίνει): *Η κρέμα μαλακώνει το δέρμα. / Τα μαλλιά μαλακώνουν όταν τα λούζουμε.*

3. **μαλακώνει** 3^ο ΠΡ.: λέμε ότι κάτι μαλακώνει όταν γίνεται λιγότερο δυνατό, άγριο ή αυστηρό: *Με την ανατολή του ήλιου μαλάκωσε λίγο το κρύο. / Με τα παρακάλια μου το αυστηρό του βλέμμα μαλάκωσε.*

4. μαλακώνουμε κάτι όταν το κάνουμε να γίνει λιγότερο έντονο (= ανακουφίζω): *Του έδωσε ασπιρίνη για να του μαλακώσει τον πόνο.*

το **μάλαμα** (του μαλάματος) ΟΥΣ.:

1. παλιότερα, μάλαμα έλεγαν το χρυσάφι: *Βραχιόλια και δαχτυλίδια από μάλαμα.*

2. (ΑΝΕΠΙΣ.) μάλαμα λέμε τον πολύ καλό άνθρωπο, που νοιάζεται και βοηθάει τους άλλους: *Όλοι τον αγαπούν γιατί είναι παιδί μάλαμα.*

⚠ Η λέξη μάλαμα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

μάλισα ΕΠΙΡΡ.:

1. το χρησιμοποιούμε αντί για τη λέξη ναι, όταν θέλουμε να μιλήσουμε πιο ευγενικά: – Γκαρσόν! – Μάλισα, κύριε.

2. φανερώνει κάτι που θέλουμε να προσθέσουμε στα προηγούμενα (= επιπλέον): *Είμαι φαντασική του θαυμάστρια, και από πολύ παλιά μάλισα.*

3. φανερώνει αυτό που θεωρούμε ότι είναι το πιο σημαντικό (= προπαντός): *Οι άνεργοι, και μάλισα οι νέοι, ψάχνουν απελπισμένα για μια οποιαδήποτε δουλειά.*

το **μαλλί** (του μαλλιού, των μαλλιών) ΟΥΣ.:

1. το μαλλί του προβάτου είναι οι τρίχες που σκεπάζουν το σώμα του: *Οι άνθρωποι εκτρέ-*

φουν τα πρόβατα για το κρέας και το μαλλί τους.

2. το μαλλί είναι το υλικό που φτιάχνεται από το μαλλί ενός ζώου, κυρίως των προβάτων, και το χρησιμοποιούμε για να φτιάχνουμε ρούχα, χαλιά και άλλα υφάσματα: *Αγόρασε ένα ζεστό πουλόβερ από αγνό παρθένο μαλλί.*

3. τα μαλλιά μας είναι οι τρίχες που σκεπάζουν το κεφάλι μας: *Πολλές κοπέλες έχουν μακριά μαλλιά.*

ΕΚΦΡ. γίνομαι μαλλιά κουβάρια, τα μαλλιά της κεφαλής μου, τραβάω τα μαλλιά μου, τραβηγμένος από τα μαλλιά

το **μαλλί της γριάς** ουσ.: το μαλλί της γριάς είναι είδος γλυκού από ζάχαρη που τυλίγεται σε ένα ξυλάκι και μοιάζει με άσπρα μαλλιά: *Στο λούνα παρκ πουλάνε μαλλί της γριάς.*

ο **μαλλιάρός**, η **μαλλιαρή**, το **μαλλιάρό** επιθ.: όταν ένα ζώο ή κάτι άλλο είναι μαλλιάρό, έχει πολλές τρίχες: *Η δεσποινίδα κρατούσε ένα μικρό μαλλιάρό σκυλάκι στην αγκαλιά.*

το **μάλλινο** (του μάλλινου, των μάλλινων) ουσ.: τα μάλλινα είναι τα ρούχα που είναι φτιαγμένα από μαλλί και φοριούνται το χειμώνα: *Κάθε χειμώνα τακτοποιούμε τα καλοκαιρινά ρούχα στην ντουλάπα και βγάζουμε τα μάλλινα.*

ο **μάλλινος**, η **μάλλινη**, το **μάλλινο** επιθ.: όταν ένα ρούχο ή ένα ύφασμα είναι μάλλινο, είναι φτιαγμένο από μαλλί: *Το χειμώνα σκεπαζόμαστε με μάλλινες κουβέρτες.*

μάλλον επιρρ.: το χρησιμοποιούμε για να δείξουμε τι θεωρούμε ότι είναι πιο πιθανό να συμβεί, χωρίς να είμαστε απόλυτα σίγουροι: *Τελικά μάλλον θα ακούσει τις συμβουλές σου. / Αυτό το εργαλείο μάλλον θα σε ταλαιπωρήσει παρά θα σε βοηθήσει.*

μαλώνω (μάλωσα, μαλωμένος) ρημ.:

1. όταν μαλώνουμε κάποιον, του μιλάμε θυμωμένα, επειδή είπε ή έκανε κάτι που δεν έπρεπε (= επιπλήττω, κατασιδιάζω): *Μάλωσε τους μαθητές που μιλούσαν την ώρα του μαθήματος.*

2. όταν μαλώνουμε με κάποιον, τσακωνόμαστε μαζί του (= καβγαδίζω): *Μάλωσε με όλη τη γειτονιά. / Είναι μαλωμένοι και δε μιλιούνται.*

η **μαμά** (της μαμάς, των μαμάδων) ουσ. (ΑΝΕΠΙΣ.): μαμά φωνάζουμε τη μητέρα μας (= μάνα): *Μαμά, τι φαγητό θα φτιάξεις σήμερα;*

η **μαμή** (της μαμής) ουσ. (ΑΝΕΠΙΣ.): η μαμή είναι η νοσοκόμα που βοηθάει τις γυναίκες όταν γεννάνε (= μαία): *Στο χωριό δεν υπήρχε γιατρός και την ξεγέννησε η μαμή.*

⚠ Η λέξη μαμή δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

το **μαμούθ** ουσ.: το μαμούθ ήταν ένα πολύ μεγάλο ζώο που έμοιαζε με τον ελέφαντα και το οποίο έζησε πριν ακόμα εμφανιστεί ο άνθρωπος στη γη: *Τα μαμούθ ζούσαν σε παγωμένες περιοχές της Ευρώπης.*

⚠ Η λέξη μαμούθ δεν κλίνεται.

το **μαμούνι** (του μαμουνιού, των μαμουνιών) ουσ. (ΑΝΕΠΙΣ.): μαμούνι λέμε αλλιώς το ζωύφιο: *Τα κεράσια σάπισαν και έπιασαν μαμούνια.*

η **μάνα** (της μάνας, των μανάδων) ουσ.:

1. (ΑΝΕΠΙΣ.) η μάνα μας είναι η μητέρα μας: *Οι γονείς του έχουν χωρίσει και μένει με τη μάνα του.*

2. σε ένα παιχνίδι, μάνα λέμε τον αρχηγό: *Ποιος θέλει να γίνει μάνα και να μοιράσει τα χαρτιά;*

ΕΚΦΡ. είμαι μανούλα, στου διαόλου τη μάνα, χάνει η μάνα το παιδί και το παιδί τη μάνα

ο **μανάβης** (του μανάβη, των μανάβηδων), η **μανάβισσα** (της μανάβισσας) ουσ.: ο μανάβης είναι αυτός που το επάγγελμά του είναι να πουλάει φρούτα και λαχανικά (= οπωροπώλης): *Αγόρασα φρέσκες ντομάτες και αγγούρια από το μανάβη της λαϊκής αγοράς.*

το **μανάβικο** (του μανάβικου, των μανάβικων) ουσ.: το μανάβικο είναι το κατάστημα από το οποίο αγοράζουμε λαχανικά και φρούτα (= οπωροπωλείο): *Από ποιο μανάβικο πήρες αυτά τα νόστιμα μήλα;*

η **μανία** (της μανίας) ουσ.:

1. όταν κάποιος έχει μανία με κάτι, του αρέσει πάρα πολύ και ασχολείται συνεχώς με αυτό (= πάθος, λύσσα): *Έχει μανία με την καθαριότητα.*

2. η μανία είναι ο πολύ μεγάλος θυμός (= λύσσα): *Τον χτυπούσαν και τον κλοτσούσαν με μανία.*

3. η μανία είναι η μεγάλη ένταση με την οποία γίνεται κάτι: *Γράφει με μανία για να τελειώσει το νέο του βιβλίο. / Ο άνεμος λύγιζε τα κλαδιά των δέντρων χτυπώντας τα με μανία.*

⚠ Η λέξη μανία δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

ΕΚΦΡ. πυρ και μανία

το **μανίκι** (του μανικιού, των μανικιών) ουσ.:

1. το μανίκι ενός παλτού, μια μπλούζας ή άλλου ρούχου είναι καθένα από τα δύο μέρη που σκεπάζει όλο το χέρι ή μέρος του χεριού: *Φοράει πουκάμισο με κοντά μανίκια.*

2. (ΑΝΕΠΙΣ.) όταν λέμε ότι κάτι είναι μανίκι, εννοούμε ότι είναι πάρα πολύ δύσκολο: *Τα θέματα των εξετάσεων ήταν μανίκι.*

το **μανιτάρι** (του μανιταριού, των μανιταριών) ουσ.: το μανιτάρι είναι ένα χαμηλό φυτό που μοιάζει σαν ομπρέλα, μεγαλώνει γρήγορα και ορισμένα είδη του τρώγονται από τον άνθρωπο: *Τα μανιτάρια φυτρώνουν σε εδάφη με μεγάλη υγρασία. / Παρήγγειλε μια πίτσα με μπέικον, μανιτάρια και πιπεριές.*

το **μάννα** ουσ.: στο θρησκευτικό βιβλίο των Εβραίων, το μάννα ήταν το ψωμί που πίστευαν ότι τους έριξε ο Θεός όταν βρισκόνταν στην έρημο: *Ο Θεός έριξε το μάννα από τον ουρανό και έσωσε τους Εβραίους από την πείνα.*

⚠ Η λέξη μάννα δεν κλίνεται.

το **μανουάλι** (του μανουαλιού, των μανουαλιών) ουσ. (ΘΡΗΣΚ.): στη χριστιανική εκκλησία,

το μανουάλι είναι ένα ψηλό αντικείμενο από μπρούντζο με πολλές μικρές θέσεις στο πάνω μέρος, μέσα στις οποίες τοποθετούν οι πιστοί τα κεριά που ανάβουν

το **μανταλάκι** ουσ.: το μανταλάκι είναι ένα μικρό αντικείμενο που το χρησιμοποιούμε για να πιάνουμε τα βρεγμένα ρούχα πάνω σε σκοινί όταν τα απλώνουμε: *Έπιασε τα ρούχα με μανταλάκια για να μην τα πάρει ο αέρας.*

⚠ Η λέξη μανταλάκι δεν έχει γενική στον ενικό και στον πληθυντικό αριθμό.

το **μανταρίνι** (του μανταρινιού, των μανταρινιών) ουσ.: το μανταρίνι είναι ο καρπός της μανταρινιάς, που μοιάζει με μικρό πορτοκάλι: *Τα μανταρίνια συνήθως έχουν κουκούτσια.*

η **μανταρινιά** (της μανταρινιάς, των μανταρινιών) ουσ.: η μανταρινιά είναι το δέντρο που βγάζει τα μανταρίνια: *Είχε μεγάλο περιβόλι με πορτοκαλιές, μανταρινιές και νεραντζιές.*

το **μαντείο** (του μαντείου, των μαντείων) ουσ.: στην αρχαία Ελλάδα, το μαντείο ήταν ένα ιερό μέρος στο οποίο πήγαιναν οι άνθρωποι για να μάθουν τι θα γίνει στο μέλλον: *Τα πιο γνωστά μαντεία στην αρχαία Ελλάδα ήταν το μαντείο των Δελφών και το μαντείο της Δωδώνης.*

μαντεύω (μάντεψα) ΡΗΜ.:

1. όταν μαντεύουμε κάτι, βρίσκουμε τι θα γίνει στο μέλλον (= προβλέπω): *Στην Κίνα χρησιμοποιούν τη μαγνητική πυξίδα για να μαντεύουν το μέλλον.*

2. όταν μαντεύουμε κάτι, το καταλαβαίνουμε ή το βρίσκουμε, χωρίς να έχουμε αρκετά στοιχεία για αυτό (= ανακαλύπτω): *Μάντεψε ποιος τηλεφώνησε! / Αυτός που τα φυλάει πρέπει να μαντέψει ποιος τον χτύπησε.*

ο **μάντης** (του μάντη, των μάντεων), η **μάντισσα** (της μάντισσας) ουσ.: μάντη λέμε αυτόν που μπορεί να μαντεύει τι θα γίνει στο μέλλον: *Οι πιο γνωστοί μάντεις ήταν αρχαιότητα ήταν ο μάντης Κάλχας κι ο μάντης Τειρεσίας. / Καλά, μάντης είσαι και κατάλαβες ότι θα ερχόμουν;*

το **μαντίλι** (του μαντιλιού, των μαντιλίων) ουσ.: **1.** το μαντίλι είναι ένα μικρό κομμάτι από ύφασμα, που το χρησιμοποιούμε για να σκουπίζουμε τη μύτη μας ή τα μάτια μας: *Έσκυψε από πάνω του και του σκούπισε με το μαντίλι της τον ιδρώτα.*

2. το μαντίλι είναι ένα κομμάτι από ύφασμα, που το φοράμε γύρω από λαιμό ή γύρω από το κεφάλι: *Φορούσε ένα λευκό μεταξωτό μαντίλι δεμένο χαλαρά στο λαιμό της. (= φουλάρι)*

το **μαντολίνο** (του μαντολίνου, των μαντολινών) ουσ.: το μαντολίνο είναι μουσικό όργανο που μοιάζει με μικρή κιθάρα και έχει τέσσερις διπλές χορδές: *Έπαιζε παραδοσιακά κρητικά τραγούδια με το μαντολίνο.*

η **μάντρα** (της μάντρας, των μαντρών) ουσ.: **1.** η μάντρα είναι ο τοίχος που χτίζεται γύρω από ένα οικόπεδο (= μαντρότοιχος): *Οι κλέφτες πήδηξαν τη μάντρα κι εξαφανίστηκαν.*

2. η μάντρα είναι ένας ανοιχτός χώρος με τοίχο γύρω γύρω, στον οποίο φυλάνε και πουλάνε διάφορα αντικείμενα: *Είναι ιδιοκτήτης μάντρας με μεταχειρισμένα αυτοκίνητα. / Αγόρασαν τα τούβλα και άλλα υλικά για την οικοδομή από μια μάντρα.*

το **μαντρί** (του μαντριού, των μαντριών) ουσ.: το μαντρί είναι ένας χώρος με φράχτη γύρω γύρω, που τον χρησιμοποιούν οι άνθρωποι για να φυλάνε εκεί κοπάδια με πρόβατα ή άλλα ζώα (= στάνη): *Οι λύκοι όρμηξαν στο μαντρί και κατασπάραξαν τα πρόβατα.*

το **μαξιλάρι** (του μαξιλαριού, των μαξιλαριών) ουσ.: το μαξιλάρι είναι θήκη από ύφασμα γεμάτη από μαλακό υλικό, που τη χρησιμοποιούμε για να ακουμπάμε, συνήθως όταν ξαπλώνουμε ή όταν καθόμαστε: *Για τον ύπνο έχουμε ανατομικά μαξιλάρια. / Πάρε ένα μαξιλάρι για να καθίσεις πιο άνετα.*

η **μαξιλαροθήκη** (της μαξιλαροθήκης, των μαξιλαροθηκών) ουσ.: η μαξιλαροθήκη είναι ένα υφασμάτινο κάλυμμα για το μαξιλάρι, που συνήθως βγαίνει και πλένεται: *Αλλάζει τα σετόνια και τις μαξιλαροθήκες μία φορά την εβδομάδα για να τα πλύνει.*

ο **μαραγκός** (του μαραγκού, των μαραγκών) ουσ.: μαραγκό λέμε αλλιώς τον ξυλουργό: *Παραγγείλαμε στο μαραγκό ένα ξύλινο κρεβάτι.*

το **μαράζι** ουσ.: το μαράζι είναι η πολύ μεγάλη λύπη: *Πέθανε από το μαράζι του που δε γύρισε στην πατρίδα του.*

⚠ Η λέξη μαράζι δεν έχει πληθυντικό αριθμό και γενική στον ενικό αριθμό.

ΕΚΦΡ. με τρώει το μαράζι

ο **μαραθώνιος** (του μαραθωνίου, των μαραθωνίων) ουσ.:

1. ο μαραθώνιος είναι ένας αγώνας δρόμου, κατά τον οποίο οι αθλητές τρέχουν μια μεγάλη απόσταση, περίπου 42 χιλιόμετρα: *Ο μαραθώνιος είναι ένα από τα αγωνίσματα των Ολυμπιακών αγώνων.*

2. μαραθώνιο λέμε ένα γεγονός που κρατάει πολλές ώρες και είναι πολύ κουραστικό: *Η εγχείριση κράτησε δέκα ολόκληρες ώρες, και ήταν πραγματικά ένας μαραθώνιος για τους γιατρούς.*

μαραίνω (μάρανα), **μαραίνομαι** (μαράθηκα, μαραμένος) ΡΗΜ.:

1. κάποιος ή κάτι μαραίνει ένα φυτό όταν το κάνει να χάσει το νερό του και να πεθάνει (= ξεραίνω): *Το κρύο και η ζέστη μαραίνουν τα λουλούδια.*

2. μαραίνομαι ΠΑΘ.: λέμε ότι μαραίνεται κάποιος ή κάτι όταν χάνει την ομορφιά ή τη ζωντάνια του: *Όταν γερνάς, το δέρμα μαραίνεται και ζαρώνει. / Μαράθηκε από τη στενοχώρια της. (= μαραζώνω)*

3. μαραίνεται ΠΑΘ. 3^ο ΠΡ.: όταν ένα φυτό μαραίνεται, πεθαίνει, επειδή του λείπει νερό (=

ξεραίνεται): *Τα φυτά μαράθηκαν από την ξηρασία.*

η **μαργαρίτα** (της μαργαρίτας) ουσ.:

1. η μαργαρίτα είναι ένα μικρό φυτό που βγάζει κίτρινα λουλούδια που έχουν άσπρα πέταλα, και συνήθως φυτρώνει μόνο του: *Λιβάδια με κόκκινες παπαρούνες και άσπρες μαργαρίτες.*

2. η μαργαρίτα είναι και το λουλούδι αυτού του φυτού: *Της έφερε δώρο ένα πολύ όμορφο μπουκέτο μαργαρίτες.*

⚠ Η λέξη μαργαρίτα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

το **μαργαριτάρι** (του μαργαριταριού, των μαργαριταριών) ουσ.:

1. το μαργαριτάρι είναι ένα μικρό στρογγυλό κόσμημα, που είναι άσπρο και γυαλιστερό και μεγαλώνει μέσα στο όστρακο των στρειδιών: *Φορούσε στο λαιμό ένα πανάκριβο κολιέ από αληθινά μαργαριτάρια.*

2. (ΜΕΙΩΤ.) μαργαριτάρι λέμε το γλωσσικό λάθος που κάνει κάποιος όταν μιλάει ή όταν γράφει: *Τα γραπτά των μαθητών ήταν γεμάτα μαργαριτάρια. / Όταν μιλάει, πετάει συνεχώς μαργαριτάρια.*

η **μαρίδα** (της μαρίδας, των μαρίδων) ουσ.:

1. η μαρίδα είναι ένα μικρό και λεπτό ψάρι της θάλασσας: *Οι ψαράδες έπιασαν με τα δίχτυα δέκα κιλά μαρίδες.*

2. μαρίδα είναι και το κρέας αυτού του ψαριού, που το τρώμε συνήθως τηγανητό: *Μαζί με το ουζάκι θα τσιμπήσουμε και μια μερίδα μαρίδες.*

3. (ΑΝΕΠΙΣ.) μαρίδα λέμε μια μεγάλη ομάδα από μικρά παιδιά (= πιτσιρικάκια): *Κάθε απόγευμα όλη η μαρίδα της γειτονιάς παίζει ποδόσφαιρο στην αλάνα.*

η **μαριονέτα** (της μαριονέτας) ουσ.:

1. η μαριονέτα είναι η κούκλα που την κινεί κάποιος, ή κουνώντας τις κλωστές που είναι στερεωμένες πάνω της ή βάζοντας το χέρι του μέσα στο σώμα της: *Παρακολούθησαν μια παράσταση κουκλοθέατρου με μαριονέτες.*

2. (ΜΕΙΩΤ.) λέμε μαριονέτα αυτόν που δεν έχει δική του άποψη και οι άλλοι τον κατευθύνουν σε αυτά που κάνει (= πιόνι): *Η κυβέρνηση της χώρας κατάντησε μαριονέτα των ΗΠΑ.*

⚠ Η λέξη μαριονέτα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

η **μάρκα** (της μάρκας) ουσ.:

1. η μάρκα είναι το όνομα της εταιρείας που έχει κατασκευάσει ένα προϊόν: *Αγόρασε καινούριο αυτοκίνητο μάρκας Σιτροέν. / Τα παντελόνια αυτής της μάρκας είναι πολύ ακριβά.*

2. η μάρκα είναι και το σήμα πάνω σε ένα προϊόν που δείχνει ποια εταιρεία το κατασκεύασε: *Ξήλωσε τη μάρκα από το πουλόβερ, γιατί δεν του άρεσε να φαίνεται.*

3. μάρκα λέμε τον πολύ έξυπνο και πονηρό άνθρωπο, που καταφέρνει πάντα αυτό που θέ-

λει: *Είναι μεγάλη μάρκα, σου λέω! Πάντα με πείθει να του κάνω τα χατίρια.*

⚠ Η λέξη μάρκα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

ο **μαρκαδόρος** (του μαρκαδόρου, των μαρκαδόρων) ουσ.: ο μαρκαδόρος είναι ένα στυλό με χοντρή μύτη από μαλακό υλικό και με μελάνι σε διάφορα χρώματα, που το χρησιμοποιούμε συνήθως για να ζωγραφίζουμε: *Τα παιδιά στο νηπιαγωγείο κάνουν ζωγραφιές με χρωματιστούς μαρκαδόρους.*

ο **μαρμάρινος**, η **μαρμάρινη**, το **μαρμάρινο** ΕΠΙΘ.: όταν κάτι είναι μαρμάρινο, είναι φτιαγμένο από μάρμαρο: *Τον εντυπωσιάζουν τα αρχαία, μαρμάρινα αγάλματα.*

το **μάρμαρο** (του μαρμάρου, των μαρμάρων) ουσ.: το μάρμαρο είναι μια πολύ σκληρή και λεία πέτρα, που τη χρησιμοποιούμε στα κτίρια ή στα αγάλματα: *Η είσοδος της πολυκατοικίας έχει μαρμάρινο δάπεδο.*

η **μαρμελάδα** (της μαρμελάδας, των μαρμελάδων) ουσ.: η μαρμελάδα είναι ένα μαλακό γλυκίσμα που γίνεται από φρούτα βρασμένα μαζί με ζάχαρη: *Τρώει για πρωινό δύο φέτες ψωμί με βούτυρο και μαρμελάδα βερίκοκο.*

το **μαρούλι** (του μαρουλιού, των μαρουλιών) ουσ.: το μαρούλι είναι λαχανικό με μεγάλα πράσινα φύλλα, που το χρησιμοποιούμε στις σαλάτες: *Έφτιαξε σαλάτα με μαρούλι, κρεμμυδάκι και άνηθο.*

ο **Μάρτης** (του Μάρτη, των Μάρτηδων) ουσ. (ΑΝΕΠΙΣ.): ο Μάρτιος: *Στις 22 του Μάρτη έχει τα γενέθλιά της.*

ο **Μάρτιος** (του Μαρτίου) ουσ.: ο Μάρτιος είναι ο τρίτος μήνας του χρόνου: *Ο Μάρτιος, ο Απρίλιος και ο Μάιος είναι οι τρεις μήνες της άνοιξης.*

⚠ Η λέξη Μάρτιος δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

ο **μάρτυρας**, η **μάρτυρας** (του/της μάρτυρα, των μαρτύρων) ουσ.:

1. ο μάρτυρας ενός ατυχήματος ή ενός εγκλήματος είναι αυτός που το είδε να γίνεται: *Ήμουν μάρτυρας της ληστείας και μπορώ να σας πω πώς έγινε.*

2. ο μάρτυρας είναι αυτός που παρουσιάζεται στο δικαστήριο για να πει ό,τι γνωρίζει για κάποιο έγκλημα ή άλλη υπόθεση: *Κατέθεσαν ως μάρτυρες υπεράσπισης στη δίκη του.*

3. μάρτυρα λέμε κάποιον που τον έχουν βασανίσει ή και τον έχουν σκοτώσει για αυτά που πίστευε, συνήθως για τη θρησκεία του: *Τους εκτέλεσαν οι Ναζί, και έγιναν μάρτυρες του αγώνα για την ελευθερία.*

μαρτυράω/μαρτυρώ (μαρτύρησα) ΡΗΜ.:

1. όταν μαρτυράμε κάτι σε κάποιον, του φανερώνουμε ένα μυστικό (= καρφώνω): *Αν μαρτυρήσεις αυτό που σου είπα, δε θα σου ξαναμιλήσω.*

2. όταν λέμε ότι κάποιος μαρτύρησε, εννοούμε ότι ταλαιπωρήθηκε πολύ (= βασανίζομαι,

δεινοπαθώ): *Μαρτύρησε για να περάσει την τάξη.*

3. μαρτυρεί 3^ο πρ.: όταν κάτι μαρτυρεί κάτι άλλο, φανερώνει ότι αυτό υπάρχει ή ότι έγινε (= δείχνει): *Το βλέμμα του μαρτυρεί ότι είχε κάνει κάποια ζημιά.*

το **μαρτύριο** (του μαρτυρίου, των μαρτυριών) ουσ.: μαρτύριο λέμε καθετί που μας κάνει να υποφέρουμε πολύ (= βασανιστήριο, ταλαιπωρία): *Είναι μαρτύριο να μην μπορείς να κοιμηθείς το βράδυ.*

μασάω/μασώ (μάσησα), **μασιέμαι** (μασήθηκα, μασημένος) ρημ.:

1. μασάμε κάτι όταν το έχουμε στο στόμα μας και το πιέζουμε με τα δόντια μας, για να το κόψουμε σε κομμάτια και να το καταπιούμε: *Τρώει πολύ λαιμαργα, καταπίνει το φαγητό χωρίς να το μασάει.*

2. μπορούμε να πούμε ότι μασάω κάτι όταν το έχω μέσα στο στόμα μου και το πιέζω με τα δόντια μου, χωρίς όμως να το καταπίνω: *Ανοιγόκλεινε το στόμα της σαν να μασούσε τσίχλα. / Μη μασάς τα νύχια σου! (= δαγκώνω)*

3. (ΑΝΕΠΙΣ.) λέμε ότι κάποιος μασάει κάτι όταν πιστεύει εύκολα ό,τι του λένε (= χάφτω): *Δε μασάει τέτοιες δικαιολογίες ο πατέρας σου!*

4. δε μασάω (ΑΝΕΠΙΣ.): λέμε ότι κάποιος δε μασάει όταν είναι θαρραλέος και τίποτα δεν τον φοβίζει (= πτοούμαι): *Αν σου επιτεθεί, μη μασάς, όρμα του κι εσύ!*

ΕΚΦΡ. μασάω τα λόγια μου, τα μασάω

μασάω τα λόγια μου ΕΚΦΡ.: λέμε ότι κάποιος μασάει τα λόγια του όταν δε λέει ξεκάθαρα όλη την αλήθεια (= τα μασάω): *Όταν τον ρώτησαν για το σκάνδαλο, μάσησε τα λόγια του και δεν απάντησε.*

η **μασέλα** (της μασέλας) ουσ.:

1. μασέλα λέμε τη σειρά από ψεύτικα δόντια που μας βάζει ένας γιατρός στη θέση των αληθινών δοντιών μας όταν υπάρχει ανάγκη: *Η γιαγιά μου φοράει μασέλα.*

2. (ΑΝΕΠΙΣ.) η μασέλα είναι και το σαγόνι μας, τα κόκαλα δηλαδή στα οποία στηρίζονται τα δόντια μας: *Μασάω πολλή ώρα τσίχλα και πόνεσαν οι μασέλες μου.*

Δ η λέξη μασέλα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

η **μάσκα** (της μάσκας) ουσ.:

1. η μάσκα είναι ένα κομμάτι από ύφασμα ή άλλο υλικό που το φοράμε πάνω στο πρόσωπό μας για να μην μας αναγνωρίζουν οι άλλοι (= προσωπίδα): *Αποκριάτικες μάσκες.*

2. η μάσκα είναι ένα κάλυμμα με το οποίο σκεπάζουμε συνήθως τη μύτη και το στόμα μας και μας προστατεύει από μικρόβια ή επικίνδυνες ουσίες: *Ο χειρουργός έβγαλε τη χειρουργική μάσκα.*

3. η μάσκα είναι ένα αντικείμενο που το στερεώνουμε γύρω από το κεφάλι μας και μέσα στο οποίο μπορούμε να αναπνέουμε: *Με τη μάσκα μου κάνω βουτιές και βλέπω το βυθό.*

4. η μάσκα είναι ένα καλλυντικό σε μορφή κρέμας, που το χρησιμοποιούμε για τη φροντίδα του προσώπου, του σώματος ή των μαλλιών: *Έβαλε στο πρόσωπό της τονωτική μάσκα με γιαούρτι.*

Δ η λέξη μάσκα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

ο **μασκαράς** (του μασκαρά, των μασκαράδων) ουσ.:

1. ο μασκαράς είναι αυτός που στις Απόκριες ή σε άλλη γιορτή φοράει μάσκα και παράξενα ρούχα για να μοιάζει με κάποιον άλλο: *Τα μικρά παιδιά χαίρονται πολύ όταν ντύνονται μασκαράδες.*

2. (ΜΕΙΩΤ.) μασκαρά λέμε αυτόν που με πονηρό τρόπο προσπαθεί να κοροϊδέψει τους άλλους (= απατεώνας): *Ευτυχώς που κατάλαβα νωρίς τι μασκαράς είναι, και δεν του δάνεισα χρήματα!*

μασουλάω/μασουλώ και **μασουλίζω** (μασουλίσω) ρημ.: όταν μασουλάμε κάτι, το μασάμε αργά και για αρκετή ώρα: *Μασουλούσε ποπκόρν βλέποντας την ταινία. / Από το πρωί ο σκύλος μασουλάει ένα κόκαλο.*

το **μαστίγιο** (του μαστίγιου, των μαστίγιων) ουσ.: το μαστίγιο είναι ένα λεπτό και μακρύ κομμάτι από δέρμα, που κάποιοι το χρησιμοποιούν για να χτυπάνε ανθρώπους ή ζώα: *Τα σκυλιά στο τσίρκο πηδούν όταν ο εκπαιδευτής χτυπάει το μαστίγιο.*

η **μαστίχα** (της μαστίχας, των μαστιχών) ουσ.:

1. η μαστίχα είναι μια ουσία με ευχάριστο και δυνατό άρωμα, που βγαίνει από τον κορμό ορισμένων δέντρων και χρησιμοποιείται σε γλυκά, ποτά ή τσίχλες: *Στο νησί της Χίου παράγεται η μοναδική στον κόσμο μαστίχα. / Λικέρ και ούζο μαστίχας.*

2. μαστίχα λέμε αλλιώς την τσίχλα: *Αγόρασε μαστίχες και καραμέλες για τα παιδιά.*

ο **μάστορας** (του μάστορα, των μαστόρων) ουσ.:

1. ο μάστορας είναι ο τεχνίτης: *Χρειαζόμαστε έναν καλό μάστορα για να μας βάψει το σπίτι.*

2. μάστορα λέμε αυτόν που είναι πολύ επιδέξιος, που ξέρει να κάνει κάτι πολύ καλά: *Είναι σπουδαίος λογοτέχνης και μάστορας του διηγήματος.*

μαστορεύω (μαστόρεψα) ρημ.: μαστορεύουμε όταν φτιάχνουμε κάτι ή διορθώνουμε κάτι που έχει χαλάσει: *Μόνος του το μαστόρεψε το σπιτάκι του σκύλου. (= κατασκευάζω) / Πήρε τα εργαλεία του και μαστόρεψε τη μηχανή του αυτοκινήτου. (= επισκευάζω, διορθώνω)*

ο **μαστροχαλαστής** (του μαστροχαλαστή, των μαστροχαλαστών) ουσ.: μαστροχαλαστή λέμε αυτόν που χαλαδίζει ό,τι πιάνει στα χέρια του: *Τα παιδιά είναι οι πιο ζωηροί μαστροχαλαστές του σπιτιού.*

η **μασχάλη** (της μασχάλης) ουσ.:

1. η μασχάλη είναι το μέρος του σώματός μας που βρίσκεται στο σημείο όπου το μπράτσο

ενώνεται με τον ώμο, από τη μέσα πλευρά: *Όταν ιδρώνει, μυρίζουν οι μασχάλες του.*

2. η μασχάλη είναι το μέρος του ρούχου που ακουμπάει σε αυτό το σημείο του σώματος: *Η μπλούζα σου είναι τρύπια στη μασχάλη.*

△ Η λέξη μασχάλη δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

μάταια ΕΠΙΡΡ.: όταν κάτι γίνεται μάταια, δε φέρνει κανένα αποτέλεσμα (= άδικα): *Μάταια τον παρακαλούσε να τη συγχωρέσει.*

ο μάταιος, η μάταιη, το μάταιο ΕΠΙΘ.: όταν κάτι είναι μάταιο, γίνεται χωρίς λόγο και χωρίς αποτέλεσμα (= ανώφελος, άσκοπος): *Όλες της οι προσπάθειες ήταν μάταιες, αφού στο τέλος δεν κατάφερε να τους πείσει.*

ματαιώνω (ματαιώω), **ματαιώνομαι** (ματαιώθηκα, ματαιωμένος) ΡΗΜ.: **1.** όταν ματαιώνουμε κάτι που είχαμε σχεδιάσει, δεν το κάνουμε (= ακυρώνω): *Ματαίωσε την τελευταία στιγμή το ταξίδι του για λόγους υγείας.*

2. ματαιώνεται 3^ο ΠΡ.: κάτι ματαιώνεται όταν τελικά δε γίνεται: *Ματαιώθηκε η συναυλία λόγω της βροχής.*

το μάτι (του ματιού, των ματιών) ΟΥΣ.:

1. τα μάτια μας είναι τα στρογγυλά όργανα του σώματός μας με τα οποία βλέπουμε: *Έχει πράσινα μάτια. / Είναι τυφλός από το ένα μάτι.*

2. μάτι λέμε καθένα από τα στρογγυλά μέρη στο πάνω μέρος μιας ηλεκτρικής κουζίνας, πάνω στα οποία μαγειρεύουμε το φαγητό: *Να κλείσεις το μάτι της κουζίνας, γιατί θα καεί το φαγητό.*

3. το μάτι είναι μια μικρή τρύπα σε κάποιο αντικείμενο: *Από το μάτι της πόρτας μπορείς να δεις ποιος χτυπάει το κουδούνι. / Πέρασε την κλωστή από το μάτι της βελόνας.*

ΕΚΦΡ. ανοίγω τα μάτια, βάζω στο μάτι, βγάζει μάτι, βλέπω με καλό μάτι, βλέπω το χάρο με τα μάτια μου, δε μου γεμίζει το μάτι, δεν αφήνω από τα μάτια μου, δεν κλείνω μάτι, δεν πιστεύω στα μάτια μου, έχω στο μάτι, έχω τα μάτια μου δεκατέσσερα, κάνω μαύρα μάτια, κάνω τα στραβά μάτια, κλείνω το μάτι, κόβει το μάτι μου, κοιτάζω με μισό μάτι, κοιτάζω στα μάτια, με γυρνά το μάτι, με κλειστά μάτια, με την τσίμπλα στο μάτι, με το μάτι, μπαίνω στο μάτι, πέφτει το μάτι μου, ρίχνω στάχτη στα μάτια, τα μάτια σου δεκατέσσερα

η ματιά (της ματιάς, των ματιών) ΟΥΣ.: ματιά είναι το να γυρίζουμε τα μάτια μας σε ορισμένο σημείο (= βλέμμα): *Διασταυρώθηκαν οι ματιές μας. / Με παρακολουθούσε εξεταστικά με τη ματιά του.*

ΕΚΦΡ. ρίχνω μια ματιά

ματιάζω (μάτιασα), **ματιάζομαι** (ματιάστηκα, ματιασμένος) ΡΗΜ.: όταν ματιάζουμε κάποιον, τον κοιτάμε και μερικοί άνθρωποι πιστεύουν ότι έχουμε τη δύναμη να τον κάνουμε κακό (≠ ξεματιάζω): *Κάποιος με μάτιασε και μου πάνε όλα στραβά!*

το ματόκλαδο (του ματόκλαδου, των ματόκλαδων) ΟΥΣ. (ΑΝΕΠΙΣ.): τα ματόκλαδα είναι οι βλεφαρίδες: *Έχει πυκνά φρύδια και μακριά ματόκλαδα.*

△ Η λέξη ματόκλαδο χρησιμοποιείται συνήθως στον πληθυντικό αριθμό.

το ματόφυλλο (του ματόφυλλου, των ματόφυλλων) ΟΥΣ. (ΑΝΕΠΙΣ.): τα ματόφυλλα είναι τα βλέφαρα: *Τα ματόφυλλά του έκλειναν από τη νύστα.*

△ Η λέξη ματόφυλλο χρησιμοποιείται συνήθως στον πληθυντικό αριθμό.

το ματς ΟΥΣ. (ΑΘΛΗΤ.): το ματς είναι ο αγώνας ανάμεσα σε δύο ομάδες σε αθλήματα όπως το ποδόσφαιρο, το μπάσκετ κτλ.: *Τι ώρα αρχίζει το ματς; / Το ματς έληξε 2-1.*

△ Η λέξη ματς δεν κλίνεται.

το μάτσο (του μάτσου, των μάτσων) ΟΥΣ.:

1. το μάτσο είναι ένα σύνολο από ίδια πράγματα που είναι δεμένα όλα μαζί και μπορούμε να τα κρατήσουμε με το ένα χέρι: *Στην πίτα βάζεις ένα μάτσο μαϊντανό κι ένα μάτσο φρέσκα κρεμμυδάκια.*

2. λέμε "μάτσο" όταν θέλουμε να αναφερθούμε σε ένα μεγάλο πλήθος από πράγματα ή ανθρώπους: *Όλα όσα έλεγε ήταν ένα μάτσο ψέματα. / Μαζεύτηκαν ένα μάτσο περιέργοι για να μάθουν πώς έγινε το ατύχημα.*

ΕΚΦΡ. ένα μάτσο χάλια

ο ματωμένος, η ματωμένη, το ματωμένο ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι ματωμένο, είναι λερωμένο με αίμα: *Τα πόδια και τα χέρια της ήταν ματωμένα από τ' αγκάθια.*

2. ματωμένο λέμε ένα μέρος ή ένα γεγονός όταν σε αυτό έχουν σκοτωθεί πολλοί άνθρωποι: *Στις 17 Νοέμβρη γιορτάζουμε τη ματωμένη εξέγερση των φοιτητών του Πολυτεχνείου.*

ματώνει η καρδιά μου ΕΚΦΡ.: όταν ματώνει η καρδιά μας για κάτι, στενοχωριόμαστε πολύ (= ραγίζει η καρδιά μου): *Ματώνει η καρδιά μου που σε βλέπω να ταλαιπωρείσαι τόσο πολύ.*

ματώνω (μάτωσα, ματωμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν ματώνουμε ή όταν κάποιο μέρος του σώματός μας ματώνει, βγαίνει αίμα από εκεί (= αιμορραγώ): *Όταν πλένει τα δόντια του, ματώνουν τα ούλα του. / Κόπηκα με το μαχαίρι και μάτωσα.*

2. κάποιος ή κάτι με ματώνει όταν κάνει κάποιο μέρος του σώματός μου να βγάλει αίμα: *Η γάτα με μάτωσε με τα νύχια της.*

ΕΚΦΡ. ματώνει η καρδιά μου, ματώνω την καρδιά

ματώνω την καρδιά ΕΚΦΡ.: λέμε ότι κάποιος ή κάτι μας ματώνει την καρδιά όταν μας στενοχωρεί πάρα πολύ (= ραγίζω την καρδιά): *Το κλάμα του μου ματώνει την καρδιά.*

μαύρη λίστα ΕΚΦΡ.: λέμε ότι γράφουμε κάποιον ή κάτι στη μαύρη λίστα όταν θεωρούμε ότι πρέπει να τον αποφεύγουμε: *Δημοσιεύτηκε η*

μαύρη λίστα με τις αεροπορικές εταιρείες που δεν τηρούν τους κανόνες ασφαλείας.

ο **μαυριδερός**, η **μαυριδερή**, το **μαυριδερό** επιθ.: όταν κάποιος είναι μαυριδερός, έχει σκούρο δέρμα (= μελαμψός): *Οι Τσιγγάνοι είναι συνήθως μαυριδεροί.*

μαυρίζω (μαύρισα, μαυρισμένος) ρημ.:

1. όταν μαυρίζουμε κάτι, το κάνουμε να γίνει μαύρο ή πιο σκούρο: *Του έριξε μια γροθιά και του μαύρισε το μάτι.* (= μελανιάζω)

2. όταν κάποιος μαυρίζει, το δέρμα του αποκτά πιο σκούρο χρώμα (≠ ξασπρίζω): *Κάθεται στον ήλιο για να μαυρίσει.*

3. **μαυρίζει** 3^ο πρ.: κάτι μαυρίζει όταν γίνεται μαύρο από σκόνη ή από βρομιά (= λερώνεται ≠ ασπρίζει): *Μαύρισαν οι τοίχοι από τα καυσαέρια.*

4. **μαυρίζει** 3^ο πρ.: λέμε ότι κάτι μαυρίζει όταν δείχνει μαύρο ή πιο σκούρο (= σκοτεινιάζει): *Μαύρισε ο ουρανός από τα σύννεφα.*

ΕΚΦΡ. μαυρίζω στο ξύλο, μου μαυρίζει την καρδιά

μαυρίζω στο ξύλο ΕΚΦΡ.: όταν μαυρίζουμε κάποιον στο ξύλο, τον δέρνουμε άγρια (= κάνω τόπι στο ξύλο, κάνω τουλούμι στο ξύλο): *Οι ληστές τον μαύρισαν στο ξύλο και του πήραν όλα τα λεφτά.*

η **μαυρίλα** (της μαυρίλας) ουσ.:

1. η μαυρίλα είναι το να υπάρχει παντού σκοτάδι (= σκοτεινιά): *Είδαμε ένα φως μες στη μαυρίλα της νύχτας.*

2. η μαυρίλα είναι το σημάδι που έχει μαύρο χρώμα: *Καθάρισε με σαπούνι τη μαυρίλα απ' τα χέρια του.*

3. μαυρίλα είναι αυτό που νιώθουμε όταν όλα μας φαίνονται άσχημα: *Γιατί τόσο μαυρίλα και απογοήτευση;*

Δ η λέξη μαυρίλα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

το **μαύρο** (του μαύρου, των μαύρων) ουσ.: μαύρο λέμε το μαύρο χρώμα: *Το μαύρο είναι το χρώμα του πένθους. / Φοράει μαύρα γιατί πέθανε ο πατέρας της.*

μαύρο δάκρυ ΕΚΦΡ.: όταν κάποιος κλαίει με μαύρο δάκρυ ή χύνει μαύρο δάκρυ, κλαίει πάρα πολύ: *Έκλαιγε με μαύρο δάκρυ όταν της είπε να χωρίσουν.*

το **μαύρο κουτί** ουσ.: το μαύρο κουτί είναι μια ειδική συσκευή στο αεροπλάνο, που κρατάει όλες τις πληροφορίες σχετικά με την πτήση: *Μετά την πτώση του αεροπλάνου εξέτασαν το μαύρο κουτί και διαπίστωσαν βλάβη στον κινητήρα.*

το **μαύρο πρόβατο** ΕΚΦΡ.: το λέμε για κάποιον που διαφέρει από τους υπόλοιπους, γιατί έχει κάποιο αρνητικό χαρακτηριστικό: *Δεν πήρε ποτέ το πτυχίο του και είναι το μαύρο πρόβατο της οικογένειας.*

μαύρο χιούμορ ουσ.: όταν κάποιος κάνει μαύρο χιούμορ, αστειεύεται με πράγματα που είναι δυσάρεστα ή τραγικά

Δ Το μαύρο χιούμορ δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

ο **μαυροπίνακας** (του μαυροπίνακα, των μαυροπινάκων) ουσ.: ο μαυροπίνακας είναι ο μαύρος πίνακας στις σχολικές τάξεις, που τον χρησιμοποιούν οι δάσκαλοι ή οι μαθητές για να γράφουν πάνω του με κιμωλία: *Έλυσε την άσκηση στο μαυροπίνακα για να την αντιγράψουν οι μαθητές.*

ο **μαύρος** (του μαύρου, των μαύρων), η **μαύρη** (της μαύρης) ουσ.: ο μαύρος είναι αυτός που ανήκει στη μαύρη φυλή (= νέγρος): *Η τζαζ θεωρείται η μουσική των μαύρων.*

ο **μαύρος**, η **μαύρη**, το **μαύρο** επιθ.:

1. όταν κάτι είναι μαύρο, έχει το πιο σκούρο χρώμα που υπάρχει, το χρώμα που έχει ο ουρανός το βράδυ όταν δεν υπάρχει κανένα φως (≠ άσπρος, λευκός): *Όταν έχουμε πένθος, φοράμε μαύρα ρούχα.*

2. στη μαύρη φυλή ανήκουν οι άνθρωποι που έχουν σκούρο δέρμα και κατάγονται κυρίως από την Αφρική: *Στους αγώνες στίβου διακρίνονται συνήθως μαύροι αθλητές.*

3. μαύρο είναι κάτι που έχει σχέση με τους ανθρώπους που κατάγονται από την Αφρική και με τον πολιτισμό τους: *Του αρέσει πολύ η μαύρη μουσική, και κυρίως η τζαζ. / Η μαύρη ήπειρος είναι η Αφρική.*

4. μαύρο λέμε κάτι που είναι πολύ λερωμένο ή βρόμικο: *Οι κάλτσες του έγιναν μαύρες από τις λάσπες.*

5. όταν κάτι είναι μαύρο, είναι δυσάρεστο ή απαισιόδοξο: *Μαύρα χρόνια περάσαμε όταν ο πατέρας δεν είχε δουλειά. / Μην κάνεις μαύρες σκέψεις, οι δυσκολίες θα περάσουν.*

ΕΚΦΡ. γράφω στα μαύρα κατάστιχα, έχω μαύρα μεσάνυχτα, έχω τις μαύρες μου, κάνω μαύρα μάτια, μαύρη λίστα, μαύρο πρόβατο, ρίχνω μαύρη πέτρα, τα βάφω μαύρα, τα βλέπω όλα μαύρα

ο **μαύρος χρυσός** ουσ.: μαύρο χρυσό λέμε αλλιώς το πετρέλαιο: *Πολλοί πόλεμοι έχουν γίνει για το μαύρο χρυσό.*

Δ ο μαύρος χρυσός δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

το **μαχαίρι** (του μαχαίριου, των μαχαϊριών) ουσ.: το μαχαίρι είναι ένα όργανο που η μία του άκρη είναι πλατιά για να το πιάνουμε και η άλλη μακριά και κοφτερή για να κόβουμε τις τροφές ή να το χρησιμοποιούμε σαν όπλο: *Τρώει το κρέας με μαχαίρι και πιρούνι. / Οι ληστές την απείλησαν με μαχαίρι.*

ΕΚΦΡ. βάζω το μαχαίρι στο λαιμό, είμαι στα μαχαίρια

το **μαχαιροπέρουν** (του μαχαιροπέρουνου, των μαχαιροπέρουνων) ουσ.: το μαχαιροπέρουν είναι τα μαχαίρια και τα πιρούνια που χρησιμοποιούμε για να φάμε το φαγητό μας: *Έβαλε τα πιάτα και τα μαχαιροπέρουν στο τραπέζι και άρχισε να σερβίρει το φαγητό.*

⚠ Η λέξη χρησιμοποιείται συνήθως στον πληθυντικό αριθμό.

η **μάχη** (της μάχης, των μαχών) ΟΥΣ.:

1. μάχη είναι η σύγκρουση που γίνεται με όπλα και στρατιώτες σε έναν πόλεμο: *Έπεσε στο πεδίο της μάχης. / Η Μάχη της Κρήτης κατά το Β' Παγκόσμιο πόλεμο.*

2. γίνεται μάχη ανάμεσα σε δύο ή περισσότερους ανθρώπους όταν αγωνίζονται ποιος θα κερδίσει: *Μάχη 50.000 χιλιάδων διαγωνιζόμενων για μια θέση στις δημόσιες υπηρεσίες.*

3. μάχη είναι η σκληρή προσπάθεια για να πετύχουμε κάτι (= αγώνας): *Πέθανε μετά από δέκα χρόνια άνισης μάχης με τον καρκίνο.*

μάχομαι ΡΗΜ.:

1. όταν κάποιος μάχεται, παίρνει μέρος σε πόλεμο (= πολεμώ): *Η αρχαία Κίνα ήταν χωρισμένη σε επτά βασίλεια που μάχονταν μεταξύ τους.*

2. μάχομαι για κάτι όταν κάνω προσπάθειες για να το πετύχω (= αγωνίζομαι): *Η οργάνωση WWF μάχεται για την προστασία του περιβάλλοντος.*

3. όταν κάποιος μάχεται κάτι, διαφωνεί με αυτό και αγωνίζεται για να το σταματήσει (= καταπολεμώ): *Το κόμμα του μάχεται το ρατσισμό και τις φυλετικές διακρίσεις.*

⚠ Η λέξη μάχομαι έχει μόνο ενεστώτα και παρατατικό.

με ΠΡΟΘ.:

1. δηλώνει ότι δύο ή περισσότερα πρόσωπα ή πράγματα υπάρχουν ή βρίσκονται μαζί (≠ χωρίς): *Ανακατεύουμε τα αυγά με τη ζάχαρη. / Πήγε διακοπές με τη γυναίκα του.*

2. δηλώνει το μέσο με το οποίο γίνεται κάτι ή τον τρόπο με τον οποίο κάνουμε κάτι: *Του αρέσει να ταξιδεύει με το τρένο. / Τον κοίταξε με περιφρόνηση.*

3. δηλώνει ότι ανάμεσα σε δύο ή περισσότερα πρόσωπα ή πράγματα υπάρχει κάποια σχέση, ομοιότητα, διαφορά κτλ.: *Μοιάζει πολύ με την αδερφή της. / Τσακώθηκε με τον καλύτερό του φίλο.*

με άδεια χέρια ΕΚΦΡ.:

1. λέμε ότι κάποιος επισκέπτεται κάποιον με άδεια χέρια όταν δε φέρνει κάποιο δώρο: *Δεν είναι ευγενικό να πάμε πρώτη φορά στο ξένο σπίτι με άδεια χέρια.*

2. λέμε ότι κάποιος γυρίζει από κάπου με άδεια χέρια όταν δεν έχει καταφέρει το σκοπό του: *Δεν κλείστηκε η συμφωνία και γυρίσαμε πίσω με άδεια χέρια.*

με αίμα ΕΚΦΡ.:

λέμε ότι κάτι γίνεται με αίμα όταν γίνεται με πολύ μεγάλο κόπο: *Αυτό το σπίτι χτίστηκε με αίμα.*

με βαριά καρδιά ΕΚΦΡ.:

λέμε ότι κάνουμε κάτι με βαριά καρδιά όταν το κάνουμε χωρίς όρεξη: *Σηκώθηκε το πρωί με βαριά καρδιά για να πάει στη δουλειά.*

με γυμνό μάτι ΕΚΦΡ.:

λέμε ότι βλέπουμε κάτι με γυμνό μάτι όταν δε χρειάζεται να χρησιμοποιή-

ήσουμε μικροσκόπιο ή τηλεσκόπιο: *Μερικά μακρινά αστέρια δε φαίνονται με γυμνό μάτι.*

με δυο λόγια ΕΚΦΡ.:

όταν λέμε κάτι με δυο λόγια, το λέμε σύντομα, χωρίς πολλές λεπτομέρειες: *Θα σου πω με δυο λόγια τι ακριβώς έγινε.*

με ελαφριά καρδιά ΕΚΦΡ.:

λέμε ότι κάνουμε κάτι με ελαφριά καρδιά όταν το κάνουμε επιπόλαια, χωρίς να το σκεφτούμε σοβαρά: *Δεν μπορούμε να ψηφίζουμε με ελαφριά καρδιά.*

με ζώνουν τα φίδια ΕΚΦΡ.:

λέμε ότι μας ζώνουν τα φίδια όταν ανησυχούμε πολύ για κάτι: *Άργησε να γυρίσει και με έζωσαν τα φίδια.*

με κλειστά μάτια ΕΚΦΡ.:

1. λέμε ότι κάνουμε κάτι με κλειστά μάτια όταν το κάνουμε χωρίς να το έχουμε ελέγξει: *Υπέγραψαν το συμβόλαιο με κλειστά μάτια, γιατί τον εμπιστεύονται απόλυτα.*

2. λέμε ότι κάνουμε κάτι με κλειστά μάτια όταν ξέρουμε να το κάνουμε πολύ καλά: *Ακόμα και με κλειστά μάτια μπορεί να στείλει την μπάλα στα δίχτυα.*

με κόβει λόρδα ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.):

όταν μας κόβει λόρδα, πεινάμε πολύ (= με κόβει πείνα): *Μετά από τόσο περπάτημα μ' έχει κόψει λόρδα.*

με κόβει πείνα ΕΚΦΡ.:

όταν μας κόβει πείνα, πεινάμε πολύ: *Έχω να φάω από το πρωί και μ' έχει κόψει μια πείνα!*

με κόφτει ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.):

όταν κάτι μας κόφτει, μας νοιάζει: *Και τι σε κόφτει εσένα για τις ξένες δουλειές;*

με λούζει κρύος ιδρώτας ΕΚΦΡ.:

το λέμε όταν τρομάζουμε πάρα πολύ: *Όταν έμαθα ότι βγήκαν τα αποτελέσματα των εξετάσεων, με έλουσε κρύος ιδρώτας.*

με μια φωνή ΕΚΦΡ.:

όταν μία ομάδα ανθρώπων λένε κάτι με μια φωνή, το λένε όλοι μαζί (= ομόφωνα): *"Ναι!" απάντησαν με μια φωνή τα κορίτσια.*

με νύχια και με δόντια ΕΚΦΡ.:

λέμε ότι κάποιος προσπαθεί να κάνει κάτι με νύχια και με δόντια όταν προσπαθεί με κάθε τρόπο να το πετύχει: *Προσπαθούσε με νύχια και με δόντια να σώσει το σπίτι από τη φωτιά.*

με όλη τη σημασία της λέξης ΕΚΦΡ.:

το λέμε για να τονίσουμε ότι αυτό που λέμε είναι αληθινό ή σωστό: *Είναι ένας βλάκας με όλη τη σημασία της λέξης.*

με παίρνει ο ύπνος ΕΚΦΡ.:

όταν μας παίρνει ο ύπνος, αρχίζουμε να κοιμόμαστε (= αποκοιμιέμαι): *Τον πήρε ο ύπνος ενώ οδηγούσε.*

με παίρνουν τα σκάγια ΕΚΦΡ.:

το λέμε όταν κάποιος θυμώνει μαζί μας ή μας κατηγορεί για κάτι ενώ δε φταιíme: *Πήγα να τους χωρίσω ενώ μάλωναν και με πήραν και μένα τα σκάγια.*

με πήρε η μπάλα ΕΚΦΡ.:

το λέμε όταν βρισκόμαστε μπλεγμένοι σε μια κατάσταση χωρίς να φταιíme: *Πήραν αποβολή γιατί έκαναν σκασίαρχείο, αλλά μαζί με αυτούς με πήρε και μένα η μπάλα.*

με πνίγει το δίκιο ΕΚΦΡ.: το λέμε όταν νιώθουμε μεγάλη αγανάκτηση: *Όταν σε πνίγει το δίκιο, δεν μπορείς να μένεις σιωπηλός.*

με συγχωρείς ΕΚΦΡ.: το λέμε για να ζητήσουμε συγγνώμη με ευγενικό τρόπο: *Με συγχωρείτε, μπορείτε να μου πείτε τι ώρα είναι;*

με τα πόδια ΕΚΦΡ.: όταν πηγαίνουμε κάπου με τα πόδια, πηγαίνουμε περπατώντας: *Το σχολείο είναι κοντά και πηγαίνω με τα πόδια.*

με την ησυχία μου ΕΚΦΡ.: όταν κάνουμε κάτι με την ησυχία μας, το κάνουμε χωρίς να βιαζόμαστε (= με το πάσο μου): *Ντύσου με την ησυχία σου, δε βιαζόμαστε.*

με την μπουκιά στο στόμα ΕΚΦΡ.: λέμε ότι κάνουμε κάτι με την μπουκιά στο στόμα όταν το κάνουμε βιαστικά, πριν τελειώσουμε το φαγητό μας: *Τον ειδοποίησαν από το νοσοκομείο κι έφυγε με την μπουκιά στο στόμα.*

με την τσίμπλα στο μάτι ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): είμαστε με την τσίμπλα στο μάτι σημαίνει ότι μόλις έχουμε ξυπνήσει: *Κατεβάζει τα παιδιά στο σχολικό με την τσίμπλα στο μάτι.*

με την ψυχή μου ΕΚΦΡ.: όταν κάνουμε κάτι με την ψυχή μας, το κάνουμε με μεγάλη ευχαρίστηση: *Πήγαμε στην εξοχή και τα παιδιά έπαιξαν με την ψυχή τους.*

με τις υγιείς σου ΕΚΦΡ.: το λέμε σαν ευχή σε κάποιον όταν φταρνίζεται (= γέιτσες)

με το γάντι ΕΚΦΡ.: όταν φερόμαστε σε κάποιον με το γάντι, του φερόμαστε με μεγάλη ευγένεια: *Ακόμα και στο χωρισμό τους της φέρθηκε με το γάντι.*

με το δίκιο μου ΕΚΦΡ.: λέμε ότι κάποιος κάνει κάτι με το δίκιο του όταν τον δικαιολογούμε που το κάνει (= δικαιολογημένα): *Με το δίκιο του νευρίασε ο άνθρωπος που τον καθυστέρησε.*

με το έτσι θέλω ΕΚΦΡ.: λέμε ότι κάποιος κάνει κάτι με το έτσι θέλω όταν το κάνει χωρίς να υπολογίζει κανέναν: *Ήθελε να μπει μέσα με το έτσι θέλω, αλλά δεν τον άφησαν.*

με το μαλακό ΕΚΦΡ.: λέμε ότι κάτι γίνεται με το μαλακό όταν γίνεται σιγά σιγά ή με ήρεμο τρόπο: *Έκανα μια ζημιά, αλλά θα του το πω με το μαλακό, για να μη θυμώσει.*

με το μάτι ΕΚΦΡ.: όταν υπολογίζουμε κάτι με το μάτι, το υπολογίζουμε όπως το βλέπουμε, χωρίς να το μετρήσουμε ακριβώς: *Με το μάτι, πόσα κιλά λες να είναι το αρνί;*

με το σπαθί μου ΕΚΦΡ.: όταν πετυχαίνουμε κάτι με το σπαθί μας, το πετυχαίνουμε με την αξία μας: *Έγινε διευθυντής στην εταιρεία με το σπαθί του.*

με το τσιγκέλι ΕΚΦΡ.: όταν κάποιος δε θέλει να μας μιλήσει για κάτι, λέμε ότι του βγάζουμε τα λόγια με το τσιγκέλι: *Είναι λιγλόλογος και του παίρνεις τις κουβέντες με το τσιγκέλι.*

με το χέρι στην καρδιά ΕΚΦΡ.: όταν λέμε κάτι με το χέρι στην καρδιά, το λέμε με απόλυτη

βεβαιότητα και απόλυτη ειλικρίνεια: *Σου λέω με το χέρι στην καρδιά ότι θα κάνω ό,τι μπορώ για να σε βοηθήσω.*

με τρόπο ΕΚΦΡ.: όταν κάνουμε κάτι με τρόπο, το κάνουμε έτσι ώστε να μην προσβάλουμε ή να μη στενοχωρήσουμε τους άλλους: *Μην τον μαλώσεις που άργησε,μίλα του με τρόπο.*

με τρώει η μαρμάγκα ΕΚΦΡ.: το λέμε για κάποιον ή κάτι που χάνεται και εξαφανίζεται: *Στα νιάτα του ήταν διάσημος ηθοποιός, μετά τον έφαγε η μαρμάγκα.*

με τρώει το μαράζι ΕΚΦΡ.: το λέμε όταν νιώθουμε μεγάλη λύπη: *Τον τρώει το μαράζι από τότε που έδιωξε το παιδί του από το σπίτι.*

με φέρνει ο δρόμος ΕΚΦΡ.: όταν μας φέρνει ο δρόμος κάπου, περνάμε από εκεί ενώ πηγαίνουμε κάπου αλλού: *Όποτε σε φέρει ο δρόμος, πέρνα να σε δούμε.*

με χτυπάει το παπούτσι ΕΚΦΡ.: όταν μας χτυπάει το παπούτσι, μας στενεύει και μας κάνει πληγή στο πόδι: *Με χτύπησαν τα καινούρια μου παπούτσια.*

η Μεγάλη Εβδομάδα ΟΥΣ. (ΘΡΗΣΚ.): για τους χριστιανούς, η Μεγάλη Εβδομάδα είναι η εβδομάδα πριν από το Πάσχα: *Τη Μεγάλη Εβδομάδα οι χριστιανοί πηγαίνουν κάθε μέρα στην εκκλησία.*

μεγαλοποιώ (μεγαλοποίησα), **μεγαλοποιούμαι** (μεγαλοποιήθηκα, μεγαλοποιημένος) ΡΗΜ.: μεγαλοποιούμε κάτι όταν το παρουσιάζουμε πιο μεγάλο ή πιο σημαντικό από όσο είναι πραγματικά (= φουσκώνω, διογκώνω): *Τα μικρά παιδιά μεγαλοποιούν τα κατορθώματά τους. / Η τηλεόραση μεγαλοποιεί κάποια ασήμαντα γεγονότα.*

μεγαλόπρεπα και **μεγαλοπρεπώς** ΕΠΙΡΡ.: όταν κάτι γίνεται μεγαλόπρεπα, γίνεται με μεγαλόπρεπο τρόπο: *Η εθνική εορτή γιορτάστηκε μεγαλόπρεπα σε όλη τη χώρα.*

ο μεγαλοπρεπής, η μεγαλοπρεπής, το μεγαλοπρεπές ΕΠΙΘ.: όταν κάτι είναι μεγαλοπρεπές, είναι μεγάλο, λαμπρό και εντυπωσιακό: *Επισκεφτήκαμε το μεγαλοπρεπές παλάτι του Λουδοβίκου 14ου στις Βερσαλλίες.*

ο μεγαλόπρεπος, η μεγαλόπρεπη, το μεγαλόπρεπο ΕΠΙΘ.: έτσι λέγεται αλλιώς ο μεγαλοπρεπής

ο μεγάλος, η μεγάλη, το μεγάλο ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι μεγάλο, έχει μέγεθος, ποσότητα, αριθμό, διάρκεια κτλ. περισσότερο από το κανονικό ή από άλλους (≠ μικρός): *Έχει μεγάλο αυτοκίνητο και δεν μπορεί να το παρκάρει εύκολα. / Κληρονόμησε μεγάλη περιουσία. / Πήρε μεγάλο βαθμό στην έκθεση. / Το χειμώνα νυχτώνει νωρίς, και οι νύχτες είναι μεγάλες.*

2. όταν κάτι είναι μεγάλο, έχει πολλή δύναμη ή ένταση: *Πολλά κτίρια καταστράφηκαν από το μεγάλο σεισμό. (= δυνατός, ισχυρός) / Τον Ιούλιο κάνει τις μεγάλες ζέστες. (= έντονος)*

3. μεγάλο λέμε κάτι που έχει ιδιαίτερη σημασία (= σπουδαίος, σημαντικός ≠ ασήμαντος): *Τα Χριστούγεννα είναι μεγάλη γιορτή για τους χριστιανούς.*

4. όταν κάποιος είναι μεγάλος, δεν είναι νεαρός στην ηλικία (= ηλικιωμένος ≠ νέος): *Είναι μεγάλη γυναίκα και έχει σοβαρά προβλήματα υγείας.*

ΕΚΦΡ. έχω μεγάλη ιδέα για τον εαυτό μου

ο μεγαλόσωμος, η μεγαλόσωμη, το μεγαλόσωμο ΕΠΙΘ.: μεγαλόσωμο λέμε τον άνθρωπο ή το ζώο που έχει μεγάλο σώμα (≠ μικρόσωμος): *Ο ελέφαντας είναι μεγαλόσωμο ζώο.*

η μεγαλούπολη (της μεγαλούπολης, των μεγαλούπολεων) ΟΥΣ.: η μεγαλούπολη είναι μια πόλη με μεγάλη έκταση και πολλούς κατοίκους: *Η Αθήνα είναι μια μεγαλούπολη όπως το Λονδίνο και το Παρίσι.*

ο μεγαλοφυής, η μεγαλοφυής, το μεγαλοφυές ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάποιος είναι μεγαλοφυής, είναι εξαιρετικά ευφυής, πάρα πολύ έξυπνος: *Ο Αριστοτέλης ήταν ένας μεγαλοφυής φιλόσοφος.*

2. όταν μια σκέψη ή μια ιδέα είναι μεγαλοφυής, δείχνει πολύ μεγάλη εξυπνάδα: *Το σχέδιο του Οδυσσέα να φτιάξει το Δούρειο Ίππο ήταν μεγαλοφυές.*

μεγαλώνω (μεγάλωσα, μεγαλωμένος) ΡΗΜ.:

1. ένα παιδί, ένα ζώο ή ένα φυτό μεγαλώνει όταν γίνεται πιο μεγάλο και πιο ψηλό: *Κοίτα πώς μεγάλωσε, τους πέρασε όλους τους συμμαθητές του στο ύψος! (= ψηλώνω) / Οι ντοματιές χρειάζονται λίπασμα για να μεγαλώσουν. (= αναπτύσσονται)*

2. ένα παιδί μεγαλώνει όταν γίνεται μεγάλος, πάνω από 18 χρονών: *Όταν μεγαλώσω, θα γίνω γιατρός. (= ενηλικιώνομαι) / Μεγάλωσε στη Θεσσαλονίκη.*

3. μεγαλώνουμε ένα παιδί όταν το φροντίζουμε μέχρι να γίνει μεγάλος (= ανατρέφω): *Μεγάλωσε μόνη της τρία παιδιά.*

4. όταν μεγαλώνουμε ένα χώρο, τον κάνουμε πιο μακρύ ή πιο πλατύ: *Θα χτίσουμε ένα δωμάτιο ακόμα για να μεγαλώσουμε το σπίτι. (= επεκτείνω ≠ μικραίνω)*

5. μεγαλώνει 3^ο ΠΡ.: όταν κάτι μεγαλώνει, γίνεται πιο μεγάλο σε μέγεθος: *Τα μαλλιά σου μεγάλωσαν και θέλουν κόψιμο. (= μακραίνει ≠ κονταίνει) / Γκρέμισαν τον τοίχο και μεγάλωσε το δωμάτιο. (≠ μικραίνει)*

6. μεγαλώνει 3^ο ΠΡ.: κάτι μεγαλώνει όταν γίνεται πιο πολύ ή πιο έντονο (= αυξάνει, αυξάνεται ≠ μειώνεται): *Ώρα με την ώρα η αγωνία του μεγάλωνε. / Ο αριθμός των ανέργων μεγάλωσε αρκετά τον τελευταίο χρόνο.*

το μέγαρο (του μεγάρου, των μεγάρων) ΟΥΣ.:

1. μέγαρο είναι κάθε μεγάλο και πολυτελές κτίριο όπου γίνονται σημαντικές εκδηλώσεις: *Απόψε θα πάμε σε μία συναυλία στο Μέγαρο Μουσικής.*

2. μέγαρο λέμε ένα πολύ μεγάλο και πολυτελές σπίτι: *Το σπίτι που μένει είναι σωστό μέγαρο!*

το megáφωνο (του megáφωνου, των megáφωνων) ΟΥΣ.: το megáφωνο είναι μία συσκευή που δουλεύει συνήθως με ηλεκτρισμό και κάνει τη φωνή μας ή άλλους ήχους να ακούγονται πιο δυνατά (= ηχείο): *Έβαλαν τα megáφωνα στην πλατεία για να ακούγεται η μουσική σε όλο το χωριό.*

ο μέγιστος κοινός διαιρέτης ΟΥΣ. (ΜΑΘΗΜ.): στα μαθηματικά, ο μέγιστος κοινός διαιρέτης (Μ.Κ.Δ.) δύο ή περισσότερων αριθμών είναι ο μεγαλύτερος αριθμός που τους διαιρεί όλους ακριβώς: *Ο μέγιστος κοινός διαιρέτης των αριθμών 20 και 30 είναι το 10.*

το μεδούλι (του μεδουλιού, των μεδουλιών) ΟΥΣ.:

1. το μεδούλι είναι μια μαλακή ουσία που βρίσκεται μέσα στα κόκαλα των ανθρώπων και των ζώων: *Του αρέσει να ρουφάει το μεδούλι από το βραστό κοκκαλο.*

2. (ΑΝΕΠΙΣ.) λέμε ότι κάτι φτάνει ως το μεδούλι όταν είναι πολύ έντονο: *Είμαι ερωτευμένος μέχρι το μεδούλι.*

η μέδουσα (της μέδουσας, των μεδουσών) ΟΥΣ.:

1. η μέδουσα είναι ζώο της θάλασσας, που έχει σχήμα ομπρέλας και, όταν μας ακουμπήσει, το δέρμα μας κοκκινίζει και μας πιάνει φαγούρα: *Την τσίμπησε μια μέδουσα και πρήστηκε το πόδι της.*

2. Μέδουσα: στην αρχαία ελληνική μυθολογία, η Μέδουσα ήταν ένα τέρας με γυναικείο πρόσωπο και σώμα και φίδια στο κεφάλι της αντί για μαλλιά: *Η μυθολογία λέει ότι ο Περσέας σκότωσε τη Μέδουσα, που ήταν μία από τις Γοργόνες.*

ο μεζές (του μεζέ, των μεζέδων) ΟΥΣ.:

1. ο μεζές είναι κάθε φαγητό που κόβεται σε μικρά κομμάτια για να το φάμε πριν από το κανονικό φαγητό, πίνοντας κρασί, μπύρα ή ουζό: *Φέρε κανένα μεζέ για να πούμε την μπύρα.*

2. μεζέ λέμε τη μικρή ποσότητα φαγητού: *Μη μου βάλεις μερίδα, θα τσιμπήσω μόνον ένα μεζέ.*

η μεζούρα (της μεζούρας) ΟΥΣ.:

1. η μεζούρα είναι μια πλαστική ταινία που είναι χωρισμένη σε πόντους, για να μετράμε διάφορα σημεία του σώματός μας: *Πριν της ράψει τη φούστα, της μέτρησε τη μέση με τη μεζούρα.*

2. η μεζούρα είναι ένα μικρό δοχείο που το χρησιμοποιούμε για να μετράμε την ποσότητα κάποιας ουσίας, σκόνης κτλ.: *Έβαλε στο πλυτήριο μισή μεζούρα απορρυπαντικό.*

⚠ Η λέξη μεζούρα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

μεθαύριο ΕΠΙΡΡ.: όταν κάτι θα γίνει μεθαύριο, θα γίνει μία μέρα μετά από αύριο: *Αύριο θα λείπω, αλλά μεθαύριο θα είμαι εδώ.*

η **μέθοδος** (της μεθόδου, των μεθόδων) ουσ.: η μέθοδος είναι ένας ορισμένος τρόπος για να κάνουμε κάτι, όπως, για παράδειγμα, να διδάξουμε κάτι, να οδηγήσουμε ένα αυτοκίνητο κ.ά.: *Δεν ακολουθούν όλοι οι δάσκαλοι τις ίδιες μεθόδους διδασκαλίας.*

η **μέθοδος των τριών** ΟΥΣ. (ΜΑΘΗΜ.): στα μαθηματικά, όταν λύνουμε ένα πρόβλημα με τη μέθοδο των τριών, χρησιμοποιούμε τρία γνωστά ποσά για να βρούμε το τέταρτο: *Για να βρούμε το ποσοστό που πήρε ένα κόμμα στις εκλογές, χρησιμοποιούμε τη μέθοδο των τριών.*

το **μείγμα** (του μείγματος, των μειγμάτων) ΟΥΣ.:

1. το μείγμα είναι αυτό που σχηματίζεται όταν ανακατέψουμε διαφορετικά υλικά: *Ανακατέψτε ελαφρά όλα τα υλικά μέσα σε ένα μπολ μέχρι να γίνουν ένα ομοιογενές μείγμα.*

2. το μείγμα δημιουργείται όταν συνδυάζονται διαφορετικά πράγματα, χαρακτηριστικά ή άνθρωποι (= συνδυασμός): *Στο πρόσωπό του ζωγραφίστηκε ένα μείγμα ανησυχίας και ενθουσιασμού. / Τα τραγούδια του είναι ένα μείγμα ροκ και λάτιν ρυθμών.*

το **μειονέκτημα** (του μειονεκτήματος, των μειονεκτημάτων) ΟΥΣ.: μειονέκτημα είναι καθετί που κάνει ένα πρόσωπο ή ένα πράγμα να είναι λιγότερο αποτελεσματικό, πετυχημένο ή ελκυστικό (≠ πλεονέκτημα): *Το σπίτι μας έχει το μειονέκτημα ότι έχει πολύ θόρυβο.*

η **μειοψηφία** (της μειοψηφίας, των μειοψηφιών) ΟΥΣ.:

1. σε μια ομάδα προσώπων ή πραγμάτων, η μειοψηφία είναι τα πρόσωπα ή τα πράγματα που είναι λιγότερα από τα μισά (≠ πλειοψηφία): *Μέσα στην τάξη μας τα αγόρια είναι μειοψηφία.*

2. στις εκλογές, ένα κόμμα έχει τη μειοψηφία όταν παίρνει λιγότερες από τις μισές ψήφους (≠ πλειοψηφία): *Στη δημοκρατία δεν μπορεί να κυβερνάει η μειοψηφία.*

μειώνω (μείωσα), **μειώνομαι** (μειώθηκα, μειωμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν μειώνουμε κάτι, το κάνουμε να γίνει πιο μικρό ή πιο λίγο (= ελαττώνω, περιορίζω ≠ αυξάνω): *Η εταιρεία θα μειώσει το προσωπικό της λόγω οικονομικών προβλημάτων.*

2. λέμε ότι μειώνουμε κάτι όταν το παρουσιάζουμε με τέτοιο τρόπο ώστε να μη φαίνεται σημαντικό (= υποβαθμίζω): *Προσπαθούν να μειώσουν τη σημασία της απεργίας.*

3. λέμε ότι μειώνουμε κάποιον όταν λέμε ή κάνουμε κάτι που τον κάνει να νιώσει άσχημα (= υποτιμώ): *Σταμάτα να με μειώνεις μπροστά στους άλλους!*

4. μειώνεται ΠΑΘ. 3^ο ΠΡ.: όταν κάτι μειώνεται, γίνεται πιο λίγο ή πιο μικρό σε μέγεθος, τιμή ή αξία (= ελαττώνεται ≠ αυξάνεται, ανεβαίνει): *Μειώθηκαν οι τραυματισμοί από τροχαία ατυχήματα. / Λένε ότι μειώθηκε το ποσοστό της ανεργίας.*

η **μείωση** (της μείωσης, των μειώσεων) ΟΥΣ.: όταν γίνεται μείωση σε κάτι, αυτό γίνεται πιο λίγο, μειώνεται (≠ αύξηση): *Όλα τα κόμματα πριν από τις εκλογές υπόσχονται μείωση των φόρων.*

η **μελαγχολία** (της μελαγχολίας, των μελαγχολιών) ΟΥΣ.: μελαγχολία είναι αυτό που νιώθουμε όταν δεν είμαστε χαρούμενοι ούτε αισιόδοξοι: *Έχει πέσει σε μελαγχολία και μένει κλεισμένος μέσα στο σπίτι.*

ο **μελαγχολικός**, η **μελαγχολική**, το **μελαγχολικό** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάποιος είναι μελαγχολικός, νιώθει θλίψη, μελαγχολία (= λυπημένος, θλιμμένος): *Οι διακοπές τελειώνουν, και νιώθει κάπως μελαγχολική.*

2. όταν κάτι είναι μελαγχολικό, μας προκαλεί θλίψη, μελαγχολία (= λυπητερός): *Οι πόλεις του Βορρά είναι γκριζες και μελαγχολικές.*

3. όταν το βλέμμα μας ή κάτι άλλο είναι μελαγχολικό, δείχνει ότι είμαστε πολύ λυπημένοι: *Με κοίταξε με τα μελαγχολικά του μάτια.*

ο **μελαμψός**, η **μελαμψή**, το **μελαμψό** και ο **μελαψός**, η **μελαψή**, το **μελαψό** ΕΠΙΘ.: όταν κάποιος είναι μελαμψός, έχει πολύ σκούρο δέρμα: *Είναι τόσο μελαμψός που μοιάζει με Άραβα.*

η **μελάνη** (της μελάνης, των μελανών) ΟΥΣ. (ΕΠΙΣ.): το μελάνι: *Χρησιμοποιεί χρωματιστή μελάνη για την πένα του.*

το **μελάνι** (του μελανιού, των μελανιών) ΟΥΣ.:

1. μελάνι λέμε το μπλε, μαύρο ή χρωματιστό υγρό που το χρησιμοποιούμε για να γράφουμε, να σχεδιάζουμε ή να τυπώνουμε: *Βούτηξε την πένα μέσα στο μελάνι και άρχισε να γράφει. / Τελείωσε το μελάνι στον εκτυπωτή.*

2. μελάνι λέμε τη σκούρα ουσία που χύνουν στη θάλασσα τα καλαμάρια και οι σουπιές, για να ξεφεύγουν από τους εχθρούς τους: *Πριν μαγειρέψεις τις σουπιές πρέπει να βγάλεις μ' ένα μαχαίρι το μελάνι τους.*

η **μελανία** (της μελανιάς, των μελανιών) ΟΥΣ.:

1. μελανιά λέμε το σκούρο σημάδι που αφήνει το μελάνι πάνω σε ύφασμα ή χαρτί: *Έσπασε το στιλό και γέμισε μελανιές το πουκάμισό μου.*

2. μελανιά λέμε το σκούρο σημάδι που μένει στο δέρμα μας μετά από χτύπημα: *Έπεσα στη σκάλα και έκανα μια μελανιά στη γάμπα.*

ο **μελάτος**, η **μελάτη**, το **μελάτο** ΕΠΙΘ.: ένα αυγό είναι μελάτο όταν δεν έχει πήξει και είναι αραιό (≠ σφιχτός): *Τα μελάτα αυγά θέλουν μόνο τρία λεπτά βράσιμο.*

ο **μελαχρινός**, η **μελαχρινή**, το **μελαχρινό** ΕΠΙΘ.: όταν κάποιος είναι μελαχρινός, έχει μαύρα μαλλιά και κάπως σκούρο δέρμα (= μαυρομάλλης): *Είναι μελαχρινή και δεν καίγεται εύκολα από τον ήλιο.*

ο **μελαψός**, η **μελαψή**, το **μελαψό** ΕΠΙΘ. ⇒ **μελαμψός**

μέλει ΡΗΜ.: λέμε ότι κάποιον τον μέλει κάτι όταν ενδιαφέρεται για αυτό (= ενδιαφέρει, νοιάζει): *Να μη σε μέλει τι κάνουν οι άλλοι.*

⚠ Η λέξη μέλει έχει μόνο ενεστώτα.

μελετάω/μελετώ (μελέτησα), **μελετιέμαι/μελετώμαι** (μελετήθηκα, μελετημένος) ΡΗΜ.:

1. όταν μελετάμε ένα μάθημα, το διαβάζουμε με προσοχή για να το μάθουμε ή για να το καταλάβουμε: *Μελέτησες αγγλικά για αύριο;*

2. μελετάει κάποιος κάτι σημαίνει ότι το εξετάζει προσεκτικά για να το λύσει ή για να το εξηγήσει (= ερευνάω): *Μελετούν τρόπους για την προστασία του περιβάλλοντος.*

3. όταν μελετάμε κάποιον ή κάτι, μιλάμε για αυτόν ή τον σκεφτόμαστε: *Έφτασε την ώρα ακριβώς που τον μελετούσαμε.*

ο **μελής**, η **μελιά**, το **μελί** ΕΠΘ.: όταν κάτι είναι μελί, έχει ανοιχτό καφέ χρώμα, σαν αυτό του μελιού: *Έχει μελιά μάτια.*

το **μελί** ΟΥΣ.: το μελί είναι το χρώμα του μελιού: *Δε μου αρέσει το σκούρο καφέ, προτιμώ το μελί.*

⚠ Η λέξη μελί δεν κλίνεται.

το **μέλι** (του μελιού, των μελιών) ΟΥΣ.:

1. μέλι είναι η γλυκιά και κιτρινωπή ουσία που φτιάχνουν οι μέλισσες και την τρώνε οι άνθρωποι και διάφορα ζώα: *Έφαγα γιαούρτι με καρύδια και μέλι.* / *Η Κρήτη βγάζει καλό μέλι από θυμάρι.*

2. μέλι λέμε κάτι που είναι πολύ γλυκό και νόστιμο: *Μέλι είναι αυτό το καρπούζι!*

3. λέμε ότι κάτι έχει μέλι όταν είναι πολύ ευχάριστο: *Μέλι έχουν οι μάγοι και τραβάνε τέτοια πελατεία;*

ΕΚΦΡ. η γλώσσα μου στάζει μέλι, μέλι γάλα

μέλι γάλα ΕΚΦΡ.: όταν λέμε ότι όλα είναι μέλι γάλα, εννοούμε ότι όλα πάνε καλά τώρα, αν και παλιά υπήρχαν προβλήματα: *Είχαν τσακωθεί άσχημα, αλλά τώρα όλα είναι μέλι γάλα.*

η **μέλισσα** (της μέλισσας, των μελισσών) ΟΥΣ.: η μέλισσα είναι ένα έντομο με μαύρες και κιτρινες ρίγες, που φτιάχνει το μέλι: *Οι μέλισσες γλείφουν το νέκταρ των λουλουδιών και το μεταφέρουν στις κηρήθρες όπου γίνεται το μέλι.* / *Με τσίμπησε μια μέλισσα.*

το **μελίσσι** (του μελισσιού, των μελισσιών) ΟΥΣ.:

1. μελίσσι είναι το σμήνος των μελισσών που ζει σε μία κυψέλη: *Κατατρόμαξε όταν είδε το μελίσσι να έρχεται καταπάνω του.*

2. **μελίσσια** ΠΛΗΘ.: μελίσσια είναι ο τόπος όπου έχουνε βάλει πολλές κυψέλες: *Ο μελισσοκόμος πήγε στα μελίσσια για να μαζέψει το μέλι.*

ο **μελισσοκόμος**, η **μελισσοκόμος** (του/της μελισσοκόμου, των μελισσοκόμων) ΟΥΣ.: μελισσοκόμος είναι αυτός που έχει πολλές μέλισσες και τις φροντίζει για να παίρνει το μέλι τους και το κερδί τους (= μελισσοτρόφος, μελισσοεργός): *Οι μελισσοκόμοι φορούν γάντια και μάσκα, για να μην τους τσιμπούν οι μέλισσες.*

η **μελιτζάνα** (της μελιτζάνας, των μελιτζανών) ΟΥΣ.: η μελιτζάνα είναι ένα λαχανικό που η φλούδα του έχει σκούρο μοβ χρώμα και το σχήμα του είναι στενόμακρο ή στρογγυλό: *Ο μουσκάς φτιάχνεται με μελιτζάνες, πατάτες και κιμά.*

το **μελιτζανάκι** ΟΥΣ.: το μελιτζανάκι είναι το γλυκό του κουταλιού που φτιάχνεται από μικρές μελιτζάνες: *Μας σέρβιρε γλυκό μελιτζανάκι.*

⚠ Η λέξη μελιτζανάκι δεν έχει γενική στον ενικό και στον πληθυντικό αριθμό.

το **μέλλον** (του μέλλοντος) ΟΥΣ.:

1. μέλλον είναι η λέξη που χρησιμοποιούμε για να μιλήσουμε για το χρόνο που θα έρθει: *Κανείς δεν μπορεί να ξέρει τι θα συμβεί στο μέλλον.*

2. μέλλον είναι τα γεγονότα που πρόκειται να συμβούν: *Φροντίζει από τώρα για το μέλλον των παιδιών του.*

⚠ Η λέξη μέλλον δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

ΕΚΦΡ. έχω μέλλον

ο **μέλλοντας** (του μέλλοντα, των μελλόντων) ΟΥΣ. (ΓΡΑΜΜ.): στη γραμματική, ο μέλλοντας είναι ο χρόνος του ρήματος που δείχνει ότι κάτι θα γίνει στο μέλλον: *Ο μέλλοντας του ρήματος "κάνω" είναι "θα κάνω".*

το **μελομακάρονο** (του μελομακάρωνου, των μελομακάρωνων) ΟΥΣ.: το μελομακάρονο είναι μικρό γλυκό, που φτιάχνεται από ζυμάρι και λάδι, έχει από πάνω μέλι και τριμμένα καρύδια και ψήνεται στο φούρνο: *Τα Χριστούγεννα όλα τα ζαχαροπλαστεία πουλάνε κουραμπιέδες και μελομακάρωνα.*

το **μελτέμι** (του μελτεμιού, των μελτεμιών) ΟΥΣ.: μελτέμι λέμε το βόρειο άνεμο που φυσάει το καλοκαίρι στην Ελλάδα και σε άλλες χώρες της Μεσογείου: *Όταν αρχίσουν τα μελτέμια, τα πλοία δυσκολεύονται στα ταξίδια τους.*

η **μελωδία** (της μελωδίας, των μελωδιών) ΟΥΣ.: 1. η μελωδία είναι μια ευχάριστη σειρά από μουσικούς ήχους που φτιάχνουν ένα τραγούδι ή ένα μουσικό κομμάτι: *Τι ωραία μελωδία έχει αυτό το τραγούδι!*

2. μελωδία είναι το τραγούδι ή το μουσικό κομμάτι που το τραγουδάμε ή το παίζουμε με κάποιο μουσικό όργανο: *Έπαιξε στην κιθάρα μια γνωστή μελωδία.*

μένει στη μέση ΕΚΦΡ.: όταν κάτι μένει στη μέση, δεν ολοκληρώνεται: *Ο μογατζής αρρώστησε και το βάψιμο του σπιτιού έμεινε στη μέση.*

η **μέντα** (της μέντας) ΟΥΣ.:

1. η μέντα είναι ένα μικρό φυτό με πράσινα φύλλα που έχουν δυνατό άρωμα και χρησιμοποιούνται ως μυρωδικό στα φαγητά: *Αντί για φύλλα μέντας, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε φρέσκο δυόσμο στους κεφτέδες.*

2. μέντα λέμε το ποτό ή το γλυκό που έχει το άρωμα και τη γεύση της μέντας: *Τσίχλες μέντας για δροσερή αναπνοή.*

⚠ Η λέξη μέντα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

το **μενταγιόν** ΟΥΣ.: το μενταγιόν είναι μικρό κόσμημα που το κρεμάμε στο λαιμό με αλυσίδα: *Μου χάρισαν ένα ασημένιο μενταγιόν σε σχήμα καρδιάς.*

⚠ Η λέξη μενταγιόν δεν κλίνεται.

μένω (έμεινα) ΡΗΜ.:

1. όταν μένουμε σε ένα μέρος, εκεί έχουμε το σπίτι μας (= κατοικώ, ζω): *Μένει στην Κομοτηνή.* / *Μένει σε μια μονοκατοικία με κήπο.*

2. μένουμε σε ένα ξενοδοχείο ή κάπου αλλού όταν ζούμε εκεί για μικρό διάστημα: *Βρήκατε ξενοδοχείο για να μείνετε το βράδυ;*

3. μένουμε σε ένα μέρος, σε μία κατάσταση ή σε μία θέση όταν συνεχίζουμε να είμαστε στο ίδιο μέρος, στην ίδια κατάσταση κτλ. (= παραμένω): *Έμεινε στο σπίτι για να τη βοηθήσει στις δουλειές.* / *Ο γιατρός του είπε να μείνει τρεις μέρες στο κρεβάτι.* / *Έμεινα ξύπνιος όλο το βράδυ.*

4. όταν μένουμε εκπληκτοι ή κάτι άλλο, νιώθουμε έκπληξη ή θαυμασμό: *Έμεινε εκπληκτική όταν έμαθε τα νέα.* / *Έμεινε έκθαμβη βλέποντας την πολυτέλεια γύρω της.*

5. όταν μένουμε από κάτι, μας τελειώνει κάτι που είναι απαραίτητο (= ξεμένω): *Το αυτοκίνητο έμεινε από βενζίνη.* / *Μείναμε από λεφτά.*

6. λέμε ότι μένει κάποιος όταν δεν παίρνει το βαθμό που πρέπει σε εξετάσεις, διαγώνισμα κτλ. (= κόβομαι ≠ περνάω): *Η μισή τάξη έμεινε στα μαθηματικά.*

7. μένει 3^ο ΠΡ.: όταν κάτι μένει, συνεχίζει να υπάρχει, ενώ όλα τα άλλα έχουν φύγει, έχουν περάσει κτλ. (= απομένει): *Έμεινε μόνο ένα κομμάτι από την τούρτα.* / *Δεν του μένει καθόλου χρόνος για διασκέδαση.*

8. μένει 3^ο ΠΡ.: όταν μένει κάτι, δεν υπάρχει κάτι άλλο για να γίνει, αυτό είναι το τελευταίο (= υπολείπεται): *Έμειναν δύο λεπτά για να τελειώσει ο αγώνας.* / *Του έμεινε ένα μόνο κεφάλαιο για να ολοκληρώσει την εργασία του.*

ΕΚΦΡ. μένει στη μέση, μένω άναυδος, μένω με ανοιχτό το στόμα, μένω με την όρεξη, μένω μπουκάλια, μένω ξερός, μένω ο μισός, μένω πίσω, μένω στα κρύα του λουτρού, μένω στη σκιά, μένω στην ιστορία, μένω στο δρόμο, μένω στο πόδι, μένω στο ράφι, μένω στον άσο, μένω στον τόπο

μένω άναυδος ΕΚΦΡ.: όταν μένουμε άναυδοι, νιώθουμε μεγάλη έκπληξη για κάτι που έγινε ή συνέβη (= μένω με ανοιχτό το στόμα, μένω άφωνος): *Έμεινε άναυδη όταν είδε το παιδί της να πέφτει από την καρέκλα.*

μένω με ανοιχτό το στόμα ΕΚΦΡ.: όταν μένουμε με ανοιχτό το στόμα, νιώθουμε έκπληξη για κάτι που συνέβη: *Έμεινε με ανοιχτό το στόμα όταν τον είδε ξαφνικά μπροστά του.*

μένω με την όρεξη ΕΚΦΡ.: λέμε ότι κάποιος μένει με την όρεξη όταν δεν πραγματοποιείται κάτι που θέλει πολύ (= μένω με τη γλύκα): *Έφτασαν πολύ κοντά στη νίκη αλλά έμειναν με την όρεξη.*

μένω μπουκάλια ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.):

1. κάποιος μένει μπουκάλια όταν δεν πραγματοποιείται αυτό που του έχουν υποσχεθεί: *Προτάθηκε για δύο Όσκαρ, αλλά στο τέλος έμεινε μπουκάλια.*

2. όταν κάποιος μένει μπουκάλια, οι άλλοι τον εγκαταλείπουν κι αυτός μένει μόνος του: *Έφυγε με το φίλο του κι αυτός έμεινε μπουκάλια.*

μένω ξερός ΕΚΦΡ.:

1. λέμε ότι κάποιος μένει ξερός όταν νιώθει μεγάλη έκπληξη (= μένω με ανοιχτό το στόμα): *Άμα δεις πόσο όμορφη είναι, θα μείνεις ξερός!*

2. όταν λέμε ότι κάποιος μένει ξερός, εννοούμε ότι δεν μπορεί να κουνηθεί: *Έπεσε από την καρέκλα κι έμεινε ξερός.*

μένω ο μισός ΕΚΦΡ.: λέμε ότι μένω ο μισός όταν αδυνατίζω πολύ: *Έκανε δίαιτα κι έχει μείνει η μισή.*

μένω πίσω ΕΚΦΡ.:

1. όταν μένω πίσω, δεν προχωρώ τόσο γρήγορα όσο οι άλλοι (= καθυστερώ, αργοπορώ): *Έμεινε πίσω στην κούρσα και τερμάτισε τελευταίος.*

2. όταν μένω πίσω, δεν ακολουθώ τους άλλους εκεί που πηγαίνουν: *Έμεινε πίσω για να φυλάει το παιδί.*

3. όταν κάποιος ή κάτι μένει πίσω, δεν προοδεύει τόσο γρήγορα όσο οι άλλοι (= υστερώ): *Η χώρα τους έμεινε πίσω στην τεχνολογία.*

μένω στα κρύα του λουτρού ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το λέμε όταν δεν πραγματοποιείται κάτι καλό που περιμέναμε ή όταν κάτι διακόπτεται ξαφνικά: *Έφυγε ο προπονητής κι η ομάδα έμεινε στα κρύα του λουτρού.*

μένω στη σκιά ΕΚΦΡ.:

1. το λέμε όταν κάποιος ή κάτι παραμένει άγνωστο για πολύ καιρό: *Ήταν ταλαντούχος ζωγράφος αλλά το έργο του έμεινε στη σκιά.*

2. όταν μένουμε στη σκιά κάποιου, ζούμε δίπλα σε κάποιον διάσημο που τραβάει πάνω του όλη την προσοχή: *Πολλά παιδιά ηθοποιών μένουν στη σκιά των γονιών τους.*

μένω στην ιστορία ΕΚΦΡ.: το λέμε για κάποιον ή για κάτι που δε θα ξεχαστεί ποτέ: *Ο Κολόμβος έμεινε στην ιστορία για την ανακάλυψη της Αμερικής.*

μένω στο δρόμο ΕΚΦΡ.: το λέμε όταν κάποιος μένει χωρίς σπίτι και λεφτά: *Το εργοστάσιο έκλεισε και όλοι οι εργάτες έμειναν στο δρόμο.*

μένω στο πόδι ΕΚΦΡ.: όταν μένουμε στο πόδι κάποιου, παίρνουμε τη θέση του όσο αυτός λείπει (= αντικαθιστώ, μένω στη θέση): *Έμεινε στο πόδι του διευθυντή του όσο αυτός έλειπε ταξίδι.*

μένω στο ράφι ΕΚΦΡ.: το λέμε για μια γυναίκα που μένει ανύπαντρη: *Τέτοια κούκλα και να μείνει στο ράφι!*

μένω στον άσο ΕΚΦΡ.: όταν μένουμε στον άσο, χάνουμε όλα μας τα χρήματα (= μένω ταπί):

Έχασε όλη την περιουσία του κι έμεινε στον άσο.

μένω στον τόπο ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το λέμε για κάποιον που πεθαίνει ξαφνικά και αμέσως: Έπαθε ηλεκτροπληξία κι έμεινε στον τόπο.

ο **μεξικανικός**, η **μεξικανική**, το **μεξικανικό** ΕΠΙΘ.: όταν κάτι είναι μεξικανικό, έχει σχέση με το Μεξικό ή με τους Μεξικανούς: Η μεξικανική κουζίνα είναι πολύ νόστιμη αλλά έχει πολύ καυτερά φαγητά.

ο **μεξικάνικος**, η **μεξικάνικη**, το **μεξικάνικο** ΕΠΙΘ. (ΑΝΕΠΙΣ.): έτσι λέγεται αλλιώς ο μεξικανικός

ο **Μεξικανός** (του Μεξικανού, των Μεξικανών), η **Μεξικανή** (της Μεξικανής) ΟΥΣ.+ΕΠΙΘ.: Μεξικανός είναι αυτός που ανήκει στο έθνος του Μεξικού ή είναι πολίτης του κράτους του Μεξικού: Οι Μεξικανοί φοράνε φαρδιά καπέλα για το δυνατό ήλιο. / Πολλοί Μεξικανοί πολίτες μετάναστευσαν στη Β. Αμερική.

ο **Μεξικάνος** (του Μεξικάνου, των Μεξικάνων), η **Μεξικάνα** (της Μεξικάνας) ΟΥΣ.+ΕΠΙΘ. (ΑΝΕΠΙΣ.): έτσι λέγεται αλλιώς ο Μεξικανός

η **μέρα** ΟΥΣ. ⇒ **ημέρα**

μέρα μεσημέρι ΕΚΦΡ.: το λέμε συνήθως για κάτι άσχημο που γίνεται κατά τη διάρκεια της ημέρας και μπορούν να το δουν όλοι: Να φανταστείτε ότι λήστεψαν την τράπεζα μέρα μεσημέρι!

μέρα νύχτα και **νύχτα μέρα** ΕΚΦΡ.: όταν κάנוμε κάτι μέρα νύχτα, το κάνομε συνεχώς, χωρίς να σταματάμε καθόλου (= ασταμάτητα): Διαβάζει για τις εξετάσεις μέρα νύχτα.

το **μεράκι** ΟΥΣ.:

1. όταν κάποιος έχει μεράκι για κάτι, το θέλει πολύ: Το 'χε μεράκι να δει το παιδί του επιστήμονα.

2. όταν κάποιος κάνει κάτι με μεράκι, το κάνει με αγάπη, προσοχή και φροντίδα: Τα παλιά έπιπλα ήταν φτιαγμένα με μεράκι.

⚠ Η λέξη μεράκι δεν έχει γενική στον ενικό και στον πληθυντικό αριθμό.

μερεύω (μέρεψα) ΡΗΜ. (ΑΝΕΠΙΣ.): έτσι λέμε αλλιώς το ημερεύω

η **μεριά** (της μεριάς, των μεριών) ΟΥΣ.:

1. η μεριά είναι καθεμία από τις πλευρές ενός αντικειμένου (= όψη): Γύρισε την μπλούζα από την ανάποδη μεριά για να την πλύνει.

2. η μεριά είναι ένα σημείο σε ένα μεγαλύτερο χώρο ή σε έναν ορισμένο τόπο (= μέρος): Όλα τα κεφάλια γύρισαν προς την πίσω μεριά της αίθουσας.

ΕΚΦΡ. σε καλή μεριά

η **μερίδα** (της μεριάς, των μεριδών) ΟΥΣ.:

1. μερίδα είναι η ποσότητα του φαγητού που τρώει συνήθως ένας άνθρωπος σε ένα γεύμα: Παρήγγειλε μια μερίδα μπιφτέκια.

2. η μερίδα είναι το μέρος ενός συνόλου (= τμήμα): Διαπιστώθηκε ότι μια μεγάλη μερίδα μαθητών χρησιμοποιεί κινητό τηλέφωνο.

το **μερίδιο** (του μεριδίου, των μεριδίων) ΟΥΣ.: όταν κάτι μοιράζεται σε διαφορετικούς ανθρώπους, ο καθένας από αυτούς παίρνει το μερίδιό του: Πήρε κι αυτός ένα μερίδιο από την κληρονομιά του θείου του.

μερικοί, **μερικές**, **μερικά** ΑΝΤΩΝ.: μερικά πρόσωπα ή πράγματα είναι ένας σχετικά μικρός και όχι συγκεκριμένος αριθμός από πρόσωπα ή πράγματα (= κάποιοι, ορισμένοι): Έμεινε μερικές μέρες στο κρεβάτι μέχρι να γίνει καλά.

το **μεροκάματο** (του μεροκάματος, των μεροκάματων) ΟΥΣ.: το μεροκάματο είναι τα χρήματα που παίρνει κάποιος για τη δουλειά μιας ημέρας (= ημερομίσθιο): Είναι εργάτης και πληρώνεται με μεροκάματο.

το **μέρος** (του μέρους, των μερών) ΟΥΣ.:

1. μέρος ενός πράγματος ή ενός συνόλου είναι καθένα από τα στοιχεία που το αποτελούν (= τμήμα): Μία έκθεση χωρίζεται σε τρία μέρη: πρόλογο, κυρίως θέμα και επίλογο.

2. όταν λέμε μέρος από κάποιο πράγμα, εννοούμε κάποιο κομμάτι του, όχι ολόκληρο: Το μεγαλύτερο μέρος του νησιού είναι ορεινό.

3. μέρος λέμε μία ορισμένη περιοχή (= τόπος): Η Ελλάδα είναι το ιδανικό μέρος για να κάνετε ιστιοπλοΐα.

4. μέρος λέμε ένα ορισμένο σημείο ενός πράγματος ή μιας περιοχής (= μεριά): Το πορτμπαγκάζ βρίσκεται στο πίσω μέρος του αυτοκινήτου.

ΕΚΦΡ. είμαι με το μέρος, παίρνω μέρος, παίρνω το μέρος

τα **μέρος του λόγου** ΟΥΣ. (ΓΡΑΜΜ.): στη γραμματική, μέρος του λόγου λέμε καθεμία από τις κατηγορίες, για παράδειγμα ουσιαστικό, επίθετο, ρήμα κτλ., στην οποία ανήκει μία λέξη ανάλογα με το πώς χρησιμοποιείται σε μια πρόταση: Οι λέξεις "κάνω" και "τρώω" ανήκουν στο ίδιο μέρος του λόγου και είναι ρήματα.

μέσα ΕΠΙΡΡ.:

1. όταν κάτι βρίσκεται μέσα σε ένα χώρο, βρίσκεται στο εσωτερικό του χώρου αυτού (≠ έξω): Έβαλε το γράμμα μέσα στο φάκελο.

2. όταν λέμε μέσα, εννοούμε σε κλειστό χώρο (≠ έξω): Εδώ μέσα κάνει πολλή ζέστη. / Πάλι μέσα θα μείνουμε απόψε;

ΕΚΦΡ. βάζω μέσα, κλείνω μέσα, μπαίνω μέσα

τα **μέσα μαζικής ενημέρωσης** ΟΥΣ.: μέσα μαζικής ενημέρωσης είναι η τηλεόραση, το ραδιόφωνο, οι εφημερίδες, τα περιοδικά και το Ίντερνετ: Όλα τα μέσα μαζικής ενημέρωσης ασχολήθηκαν με τον πόλεμο.

⚠ Χρησιμοποιείται επίσης η σύντομη μορφή ΜΜΕ.

ο **μεσαίος**, η **μεσαία**, το **μεσαίο** ΕΠΙΘ.:

1. όταν ένα πρόσωπο ή ένα πράγμα είναι μεσαίο, βρίσκεται στη μέση, ανάμεσα σε άλλα

όμοια πρόσωπα ή πράγματα: *Είμαστε τρία αδέρφια και εγώ είμαι ο μεσαίος.*

2. μεσαίο λέμε ένα μέγεθος όταν δεν είναι ούτε πολύ μεγάλο ούτε πολύ μικρό: *Χάθηκε αρσενικό σκυλί μεσαίου μεγέθους.*

τα **μεσάνυχτα** ουσ.: λέμε ότι είναι μεσάνυχτα όταν είναι δώδεκα η ώρα τη νύχτα: *Ανησυχούσε, γιατί ήταν μεσάνυχτα και δεν είχε γυρίσει ακόμα από τη δουλειά.*

⚠ Η λέξη μεσάνυχτα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

ΕΚΦΡ. άγρια μεσάνυχτα, έχω μαύρα μεσάνυχτα

μέσες άκρες ΕΚΦΡ.: λέμε ότι ξέρουμε κάτι μέσες άκρες όταν δεν το ξέρουμε πολύ καλά, το ξέρουμε στο περίπου: *Μου είπε μέσες άκρες τι συνέβη, αλλά δεν ήξερε πολλές λεπτομέρειες.*

η **μέση** (της μέσης) ουσ.:

1. η μέση είναι το κεντρικό μέρος σε ένα χώρο, σε ένα αντικείμενο ή στο χρόνο (= μέσο): *Μια γάτα καθόταν στη μέση του δρόμου. (≠ άκρη) / Έκοψε το ψωμί στη μέση. / Κοιμήθηκε στη μέση της ταινίας.*

2. η μέση είναι το μέρος που βρίσκεται στη μέση του σώματός μας και είναι, συνήθως, πιο λεπτό από τα μέρη που βρίσκονται πάνω και κάτω από αυτό: *Έχει λεπτή μέση και της πέφτει η φούστα.*

3. η μέση είναι το μέρος του ρούχου που σκεπάζει αυτό το σημείο: *Το παντελόνι έχει λάστιχο στη μέση.*

⚠ Η λέξη μέση δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

ΕΚΦΡ. αφήνω στη μέση, βγάζω από τη μέση, μένει στη μέση, μέσες άκρες, μπαίνω στη μέση

η **Μέση Ανατολή** ουσ.: Μέση Ανατολή λέμε τις χώρες που βρίσκονται μεταξύ της Τουρκίας και του Ιράν: *Η Συρία είναι μία από τις χώρες της Μέσης Ανατολής.*

ο **μεσήλικας** (του μεσήλικα, των μεσηλικών) ουσ.: ο μεσήλικας είναι αυτός που δεν είναι ούτε νέος ούτε γέρος (= μεσοκόπος): *Είναι ένας μεσήλικας γύρω στα πενήντα.*

το **μεσημέρι** (του μεσημεριού, των μεσημεριών) ουσ.: το μεσημέρι είναι η μέση της ημέρας, όταν η ώρα είναι δώδεκα και λίγες ώρες πιο μετά: *Είναι μεσημέρι και ο ήλιος είναι πολύ δυνατός. / Κοιμάται πάντα το μεσημέρι μετά το φαγητό.*

ΕΚΦΡ. μέρα μεσημέρι

μεσημεριάζει (μεσημερίασε) ΡΗΜ.: όταν μεσημεριάζει, αρχίζει το μεσημέρι: *Μεσημερίασε και η ζέστη είναι αφόρητη.*

το **μεσημεριανό** (του μεσημεριανού, των μεσημεριανών) ουσ.: το μεσημεριανό είναι το γεύμα που τρώμε το μεσημέρι: *Μετά το μεσημεριανό πάντα ξεκουράζεται.*

ο **μεσημεριανός**, η **μεσημεριανή**, το **μεσημεριανό** επιθ.: όταν κάτι είναι μεσημεριανό, γίνεται το μεσημέρι ή έχει σχέση με το μεσημέρι (= μεσημεριάτικος): *Ο μεσημεριανός ήλιος καίει*

δυνατά. / Δε χάνει ποτέ το μεσημεριανό του ύπνο μετά το φαγητό.

το **μέσο** (του μέσου, των μέσων) ουσ.:

1. το μέσο είναι το κεντρικό μέρος σε ένα χώρο, σε ένα αντικείμενο ή στο χρόνο (= μέση): *Στο μέσο του κήπου υπάρχει ένα πεύκο. (≠ άκρη) / Στο μέσο του αγώνα ο τερματοφύλακας βγήκε από το παιχνίδι.*

2. μέσο λέμε καθετί που χρησιμοποιούμε για να κάνουμε ή για να πετύχουμε κάτι: *Το αυτοκίνητο είναι μεταφορικό μέσο. / Η ευγένειά του είναι το μέσο που του ανοίγει όλες τις πόρτες.*

3. μέσο λέμε τις γνωριμίες που έχει κάποιος και που τις χρησιμοποιεί για να πετύχει κάτι: *Έβαλε μέσο για να διοριστεί.*

το **μέσο συγκοινωνίας** ουσ.: το μέσο συγκοινωνίας είναι κάθε κατασκευή μέσα στην οποία ή πάνω στην οποία ταξιδεύουμε, ειδικά η κατασκευή που έχει μηχανή και ταξιδεύει στους δρόμους, όπως είναι το αυτοκίνητο, το λεωφορείο, το φορτηγό ή η μοτοσυκλέτα (= όχημα, μεταφορικό μέσο): *Έγιναν αυξήσεις εισιτηρίων σε όλα τα μέσα συγκοινωνίας.*

μέσω προθ.:

1. το χρησιμοποιούμε για να δείξουμε τον τόπο από τον οποίο περνάει κάτι που κινείται (= δι-αμέσου): *Θα πετάξει για Ηράκλειο μέσω Αθηνών.*

2. όταν κάνουμε κάτι μέσω κάποιου πράγματος ή προσώπου, το χρησιμοποιούμε ως μέσο για να το πετύχουμε: *Έκλεισε τα εισιτήρια μέσω τηλεφώνου.*

μετά επιπρ.:

1. όταν κάτι γίνεται μετά από κάτι άλλο, γίνεται δεύτερο, στη συνέχεια (= ύστερα ≠ πριν): *Μετά το φαγητό θα μελετήσεις τα μαθήματά σου.*

2. όταν κάτι βρίσκεται μετά από κάτι άλλο, το συναντάμε δεύτερο στη σειρά (≠ πριν): *Το κτίριο της αστυνομίας είναι ακριβώς μετά το ταχυδρομείο.*

μετά θάνατον ΕΚΦΡ. (ΕΠΙΣ.): όταν κάτι γίνεται μετά θάνατον, γίνεται μετά το θάνατό μας, αφού έχουμε πεθάνει: *Ο συγγραφέας έγινε διάσημος μετά θάνατον.*

η **μεταβολή** (της μεταβολής, των μεταβολών) ουσ.:

1. μεταβολή είναι το να αλλάζει κάτι και να γίνεται διαφορετικό (= αλλαγή): *Οι μεταβολές του κλίματος ανησυχούν τους επιστήμονες. / Σημειώθηκε σημαντική μεταβολή στις τιμές των καυσίμων.*

2. όταν κάποιος κάνει μεταβολή, γυρίζει το σώμα του προς την αντίθετη πλευρά από αυτή που κοιτάζει το πρόσωπό του: *Έκανε μεταβολή κι έφυγε για να μην τον συναντήσει.*

μεταδίδω (μετέδωσα και μετάδωσα), **μεταδίδομαι** (μεταδόθηκα) ΡΗΜ.:

1. όταν κάποιος ή κάτι μεταδίδει κάτι άλλο, το κάνει να μεταφερθεί σε άλλο σημείο: *Η μηχανή μεταδίδει την κίνηση στους τροχούς.*

2. όταν μεταδίδουμε κάτι, το κάνουμε να φτάσει σε όσον το δυνατόν περισσότερους ανθρώπους: *Η αρρώστια μεταδίδεται στον άνθρωπο από άρρωστα ζώα με το δάγκωμα.*

3. μεταδίδει 3^ο ΠΡ.: όταν η τηλεόραση μεταδίδει κάτι, παρουσιάζει μια εκπομπή ή μια είδηση (= παίζει, προβάλλει): *Το αθλητικό κανάλι μεταδίδει αγώνες. / Η ομιλία του μεταδόθηκε από την κρατική τηλεόραση.*

μετακινώ (μετακίνησα), **μετακινούμαι** (μετακινήθηκα, μετακινημένος) ΡΗΜ.:

1. όταν μετακινώ κάτι ή κάποιον, του αλλάζω θέση (= μεταφέρω): *Μετακινήσαμε τον καναπέ και τον βάλαμε δίπλα στο παράθυρο. / Τον μετακίνησε από το τελευταίο στο πρώτο θρανίο.*

2. μετακινούμαι ΠΑΘ.: όταν κάποιος μετακινείται, πηγαίνει από ένα σημείο σε άλλο: *Πώς μετακινείσαι χωρίς αυτοκίνητο μέσα στην πόλη;*

μετακομίζω (μετακόμισα) ΡΗΜ.:

1. όταν μετακομίζουμε, φεύγουμε από το μέρος όπου ζούμε ή δουλεύουμε και πηγαίνουμε σε άλλο: *Μετακόμισαν σε μεγαλύτερο διαμέρισμα.*

2. όταν μετακομίζουμε έπιπλα ή άλλα αντικείμενα, τους αλλάζουμε θέση (= μετακινώ): *Θα μετακομίσουμε τη βιβλιοθήκη στο χολ.*

η μετακόμιση (της μετακόμισης, των μετακομίσεων) ΟΥΣ.:

1. η μετακόμιση είναι το να μετακομίζει κάποιος σε ένα καινούριο μέρος: *Τα παιδιά χάρηκαν με τη μετακόμιση από το χωριό στην πόλη.*

2. η μετακόμιση των επίπλων ή άλλων αντικειμένων είναι το να τα μεταφέρουμε σε άλλο σπίτι: *Τα έπιπλα είναι βαριά και θα χρειαστούμε εργάτες για τη μετακόμιση.*

μεταλαβαίνω (μετάλαβα) ΡΗΜ. (ΘΡΗΣΚ.): όταν ένας χριστιανός μεταλαβαίνει, πηγαίνει στην εκκλησία για να πάρει τη θεία κοινωνία, το ψωμί και το κρασί που έχει ευλογήσει ο παπάς (= κοινωνάω): *Οι χριστιανοί δεν τρώνε κρέας ή λάδι όταν θέλουν να μεταλάβουν.*

το μεταλλείο (του μεταλλείου, των μεταλλείων) ΟΥΣ.: το μεταλλείο είναι το μέρος στο οποίο έχουν σκάψει πολύ μεγάλες και βαθιές τρύπες κάτω από το έδαφος για να βγάλουν κάποιο μέταλλο, όπως χρυσό, άργυρο κ.ά. (= μεταλλωρυχείο): *Στα μεταλλεία δουλεύουν οι μεταλλωρύχοι.*

ο μεταλλικός, η μεταλλική, το μεταλλικό ΕΠΘ.: όταν κάτι είναι μεταλλικό, είναι φτιαγμένο από μέταλλο: *Το αυτοκίνητο έχει μεταλλική οροφή.*

το μέταλλιο (του μεταλλίου, των μεταλλίων) ΟΥΣ.: το μέταλλιο είναι ένα μικρό αντικείμενο

από μέταλλο που το δίνουν σε κάποιον σαν βραβείο: *Πήρε το χρυσό μέταλλιο στο ακόντιο. / Απονεμήθηκαν στους στρατιώτες μέταλλια ανδρείας για τις ηρωικές τους πράξεις. (= παράσημο)*

το μέταλλο (του μετάλλου, των μετάλλων) ΟΥΣ.:

1. το μέταλλο είναι ένα σκληρό υλικό που το βρίσκουμε κάτω από το έδαφος, όπως το σίδηρο, το χρυσάφι, το ασήμι κ.ά.: *Η καρέκλα έχει πόδια από μέταλλο και πλάτη από ξύλο. / Το χρηματοκιβώτιο είναι φτιαγμένο από μέταλλο.*

2. λέμε ότι κάποιος έχει φωνή μέταλλο όταν έχει δυνατή και καθαρή φωνή: *Έχει φωνή μέταλλο και έγινε τραγουδιστής της όπερας.*

μεταμορφώνω (μεταμόρφωσα), **μεταμορφώνομαι** (μεταμορφώθηκα, μεταμορφωμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν κάποιος ή κάτι μας μεταμορφώνει, αλλάζει την εξωτερική μας εμφάνιση: *Στην Οδύσσεια, η Κίρκη μεταμόρφωσε τους συντρόφους του Οδυσσέα σε γουρούνια. / Δεν τη γνώρισα, έτσι που μεταμορφώθηκε με το νέο της κόμμεμα.*

2. όταν κάποιος ή κάτι μας μεταμορφώνει, μας κάνει να αλλάξουμε χαρακτήρα, ρόλο κτλ.: *Η παλιά μου γειτονιά μεταμορφώθηκε σε ένα όμορφο προάστιο. (= μετατρέπω)*

η μεταμόρφωση (της μεταμόρφωσης, των μεταμορφώσεων) ΟΥΣ.:

1. μεταμόρφωση είναι το αλλάζει κάποιος ή κάτι μορφή, όψη (= μετατροπή): *Μας εξήγησε πώς γίνεται η μεταμόρφωση της κάμπιας σε πεταλούδα.*

2. μεταμόρφωση είναι το αλλάζει κάποιος ή κάτι χαρακτήρα, ρόλο κτλ. (= αλλαγή, μεταβολή): *Μετά από ένα μήνα παρατηρήσαμε μια τεράστια μεταμόρφωση στη συμπεριφορά της.*

μεταμφιέζομαι (μεταμφιέστηκα, μεταμφιεσμένος) ΡΗΜ.: όταν κάποιος μεταμφιέζεται, φοράει διαφορετικά ρούχα και κάνει ότι είναι κάποιος άλλος: *Ο Οδυσσέας, γνωστός για την πονηριά του, μεταμφιέστηκε σε έμπορο χρυσαφικών και μπήκε στο παλάτι.*

η μετανάστευση (της μετανάστευσης, των μεταναστεύσεων) ΟΥΣ.: μετανάστευση είναι το να πηγαίνει κάποιος σε άλλη πόλη ή σε άλλη χώρα για να βρει δουλειά: *Η μεγαλύτερη μετανάστευση Ελλήνων στο εξωτερικό άρχισε μετά το Β' Παγκόσμιο πόλεμο.*

ο μετανάστης (του μετανάστη, των μεταναστών), **η μετανάστρια** (της μετανάστριας, των μεταναστριών) ΟΥΣ.: ο μετανάστης είναι αυτός που πηγαίνει να ζήσει και να δουλέψει σε μια ξένη χώρα: *Οι γονείς του πήγαν μετανάστες στη Γερμανία.*

μετανιώνω (μετάνιωσα, μετανιωμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν μετανιώνουμε, αλλάζουμε γνώμη για κάτι: *Μετάνιωσα και τελικά δε θα πάω εκδρομή.*

2. όταν μετανιώνουμε για κάτι, νιώθουμε ντροπή που το είπαμε ή που το κάναμε (= μετανιώω): *Μετάνιωσε για την πράξη του και ζήτησε συγγνώμη.*

το **μετάξι** (του μεταξιού) ουσ.:

1. μετάξι είναι η ουσία που παίρνουμε από το μεταξοσκώληκα και τη χρησιμοποιούμε για να φτιάχνουμε υφάσματα και κλωστές: *Τα ωραιότερα φορέματα φτιάχνονται από μετάξι.*

2. λέμε ότι κάτι είναι σαν μετάξι όταν είναι πολύ απαλό και λαμπερό: *Έχει ωραία μαλλιά, απαλά σαν μετάξι.*

⚠ Η λέξη μετάξι δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

ο **μεταξύ** προβ.:

1. όταν κάτι βρίσκεται μεταξύ δύο σημείων, βρίσκεται ανάμεσά τους: *Η Ελβετία βρίσκεται μεταξύ της Γερμανίας και της Ιταλίας.*

2. το χρησιμοποιούμε για να δείξουμε ότι κάτι συμβαίνει ανάμεσα σε δύο στιγμές ή γεγονότα: *Ο μεσοπόλεμος ήταν η περίοδος μεταξύ του πρώτου και του δεύτερου Παγκοσμίου πολέμου.*

3. το χρησιμοποιούμε για να δείξουμε ότι δύο ή περισσότερα πρόσωπα ή πράγματα έχουν κάποια σχέση, διαφωνία, συζήτηση κτλ.: *Υπάρχουν στενές σχέσεις μεταξύ των δύο κρατών. / Τσακώθηκαν μεταξύ τους για ασήμαντη αφορμή.*

4. το χρησιμοποιούμε για να δείξουμε ότι δύο ή περισσότερα πρόσωπα ή πράγματα είναι όμοια ή διαφορετικά: *Τα δύο αδέρφια δεν έχουν τίποτα κοινό μεταξύ τους.*

ο **μεταξύ σοβαρού και αστείου** εκφρ.: όταν λέμε κάτι μεταξύ σοβαρού και αστείου, το λέμε για πλάκα, αλλά στην πραγματικότητα το εννοούμε: *Οι μεγαλύτερες αλήθειες λέγονται μεταξύ σοβαρού και αστείου.*

το **μεταξωτό** (του μεταξωτού, των μεταξωτών) ουσ.: μεταξωτό είναι το ρούχο που είναι φτιαγμένο από μετάξι: *Ντύθηκε στα μεταξωτά για να πάει στη δεξίωση.*

ο **μεταξωτός**, η **μεταξωτή**, το **μεταξωτό** επιθ.: όταν κάτι είναι μεταξωτό, είναι φτιαγμένο από μετάξι: *Φορούσε μεταξωτή γραβάτα.*

ο **μεταφέρω** (μετέφερα), ο **μεταφέρομαι** (μεταφέρθηκα, μεταφερμένος) ρημ.:

1. όταν μεταφέρουμε κάτι, το πηγαινουμε σε άλλη θέση ή σε άλλο μέρος: *Μετέφεραν το παλιό ψυγείο από την κουζίνα στην αποθήκη. (= μετακινώ) / Τον μετέφεραν με ασθενοφόρο στο νοσοκομείο. (= κουβαλώ) / Το πλοίο μετέφερε είκοσι τόνους κατεψυγμένα ψάρια.*

2. μεταφέρουμε κάτι όταν λέμε σε κάποιον μια πληροφορία ή ένα μήνυμα από κάποιον άλλο: *Αν τον δεις, να του μεταφέρεις τους χαιρετισμούς μου. (= διαβιβάζω) / Πρόλαβαν και μου μετέφεραν τα άσχημα νέα. (= ανακοινώνω)*

3. λέμε ότι μεταφέρουμε κάτι όταν αλλάζουμε την ώρα ή την ημέρα που θα γίνει (= μετακινώ, μεταθέτω): *Μεταφέραμε το μάθημα της κιθάρας για την επόμενη εβδομάδα.*

η **μεταφορά** (της μεταφοράς, των μεταφορών) ουσ.:

1. μεταφορά είναι το να μεταφέρουμε κάποιον ή κάτι από ένα μέρος σε άλλο (= μετακίνηση): *Χρειαζόμαστε φορτηγό για τη μεταφορά των επίπλων.*

2. μεταφορά ενός βιβλίου στο θέατρο, στον κινηματογράφο ή στην τηλεόραση γίνεται όταν η ιστορία του παίζεται σε θεατρική παράσταση ή γυρίζεται σε ταινία (= διασκευή): *Η ταινία είναι μια εξαιρετική μεταφορά στην οθόνη του αρχαίου μύθου του Ορφέα και της Ευρυδίκης.*

3. (ΓΡΑΜΜ.) στη γραμματική, η μεταφορά είναι το να χρησιμοποιούμε μία λέξη για να δηλώσουμε κάτι άλλο από αυτό που σημαίνει στην κυριολεξία: *Η "γάτα" είναι μεταφορά για τον πολύ έξυπνο άνθρωπο.*

ο **μεταφράζω** (μετέφρασα και μετάφρασα), ο **μεταφράζομαι** (μεταφράστηκα, μεταφρασμένος) ρημ.: όταν μεταφράζουμε κάτι, το λέμε ή το γράφουμε σε άλλη γλώσσα: *Μετέφρασε το ποίημα από τα αγγλικά στα ελληνικά. / Το βιβλίο του μεταφράστηκε σε πολλές γλώσσες.*

η **μετάφραση** (της μετάφρασης, των μεταφράσεων) ουσ.:

1. μετάφραση είναι αυτό κάνουμε όταν γράφουμε ή λέμε κάτι σε διαφορετική γλώσσα: *Στην αίθουσα υπήρχε διερμηνέας που έκανε τη μετάφραση στα γαλλικά.*

2. η μετάφραση είναι το κείμενο που έχει μεταφραστεί από διαφορετική γλώσσα: *Διάβασε την ελληνική μετάφραση και όχι το πρωτότυπο.*

ο **μεταχειρίζομαι** (μεταχειρίστηκα) ρημ.:

1. όταν μεταχειριζόμαστε κάτι, το χρησιμοποιούμε: *Μεταχειρίστηκε διάφορα μέσα για να πετύχει το σκοπό της. / Μεταχειρίζεται συχνά λέξεις που είναι άγνωστες στους περισσότερους.*

2. όταν μεταχειρίζομαι κάποιον με ορισμένο τρόπο, του φέρομαι με αυτόν τον τρόπο (= συμπεριφέρομαι, αντιμετωπίζω): *Ο δικαστής μεταχειρίστηκε με μεγάλη ευαισθησία τον κατηγορούμενο.*

ο **μεταχειρισμένος**, η **μεταχειρισμένη**, το **μεταχειρισμένο** επιθ.: όταν κάτι είναι μεταχειρισμένο, έχει χρησιμοποιηθεί και δεν είναι καινούριο (≠ καινούριος): *Δεν έχω λεφτά να αγοράσω καινούριο αυτοκίνητο και σκέφτομαι να πάρω ένα μεταχειρισμένο.*

ο **μετεωρολογικός**, η **μετεωρολογική**, το **μετεωρολογικό** επιθ.: όταν κάτι είναι μετεωρολογικό, έχει σχέση με τη μελέτη της ατμόσφαιρας της γης και με τον καιρό: *Άκουσα στο μετεωρολογικό δελτίο ότι αύριο θα βρέξει.*

η **μετοχή** (της μετοχής, των μετοχών) ουσ.:

1. (ΓΡΑΜΜ.) στη γραμματική, η μετοχή είναι το μέρος του λόγου που βγαίνει από τα ρήματα και τελειώνει σε -όντας ή -ώντας για την ενεργητική φωνή και σε -μένος, -μένη, -μένο για την παθητική φωνή: *Το "γραμμένος" είναι μετοχή του ρήματος "γράφω".*

2. όταν έχουμε μετοχές σε μια εταιρεία, έχουμε αγοράσει κάποια από τα πολλά ίσα μερίδια στα οποία έχει χωριστεί η αξία της και έχουμε ποσοστά στα κέρδη της: *Πούλησε τις μετοχές του στο χρηματιστήριο.*

μετράω/μετρώ (μετρήσα), **μετρίεμαι** (μετρήθηκα, μετρημένος) ΡΗΜ.:

1. όταν μετράμε, λέμε τους αριθμούς τον έναν μετά τον άλλο με ορισμένη σειρά (= λογαριάζω): *Ξέρει να μετράει μέχρι το χίλια.*

2. όταν μετράμε, βρίσκουμε πόσοι άνθρωποι ή πόσα πράγματα υπάρχουν σε μια ομάδα: *Έβαλε τα λεφτά στο πορτοφόλι χωρίς να τα μετρήσει. / Δε μετρήθηκαν ακόμα όλες οι ψήφοι.*

3. όταν μετράμε κάτι, χρησιμοποιούμε κάποιο όργανο για να βρούμε το βάρος, το μήκος, το ύψος του κτλ.: *Με το θερμόμετρο μετράμε τη θερμοκρασία.*

4. λέμε ότι κάποιος ή κάτι μετράει όταν έχει μεγάλη αξία ή σημασία: *Ο μόνος άνθρωπος που μετράει γι' αυτόν είναι το παιδί του. / Για το διορισμό του μετρήσε πολύ το πτυχίο του.*

5. **μετράει** ΕΝΕΡΓ. 3^ο ΠΡ.: λέμε ότι κάτι μετράει όταν το δεχόμαστε με βάση κάποιους κανόνες (= πιάνεται, υπολογίζεται): *Ο διαιτητής σφύριξε φάουλ και το γκολ δε μετρήσε.*

ΕΚΦΡ. μετράω τα λόγια μου, μετριούνται στα δάχτυλα

μετράω τα λόγια μου ΕΚΦΡ.: λέμε ότι κάποιος μετράει τα λόγια του όταν προσέχει πολύ αυτά που λέει και δε λέει πολλά: *Να μετράς τα λόγια σου και να μη φλυαρείς.*

το μέτρημα (του μετρήματος, των μετρημάτων) ΟΥΣ.:

1. μέτρημα είναι το να μετράμε αριθμούς τον έναν μετά τον άλλο με ορισμένη σειρά: *Θα έχω γυρίσει πριν τελειώσεις το μέτρημα από το ένα ως το εκατό.*

2. μέτρημα λέμε το να μετράμε πόσοι άνθρωποι ή πόσα πράγματα υπάρχουν σε μια ομάδα: *Μπερδεύτηκε στο μέτρημα των δέντρων του ελαιώνα και τα έβγαλε παραπάνω.*

η μέτρηση (της μέτρησης, των μετρήσεων) ΟΥΣ.: μέτρηση είναι αυτό που κάνουμε όταν μετράμε το μήκος, το ύψος, το βάρος κτλ.: *Η μέτρηση της θερμοκρασίας γίνεται με το θερμόμετρο. / Μονάδα μέτρησης του βάρους είναι το κιλό.*

τα μετρητά (των μετρητών) ΟΥΣ.: μετρητά είναι τα χρήματα που δίνουμε ή παίρνουμε σε κέρματα ή σε χαρτονομίσματα: *Αν δεν έχεις μαζί σου μετρητά, μπορείς να πληρώσεις με πιστωτική κάρτα.*

μέτρια και **μετρίως** ΕΠΙΡΡ.: όταν λέμε μέτρια, εννοούμε σε μέτριο βαθμό, ούτε πάρα πολύ ούτε πολύ λίγο: *Η άσκηση αυτή είναι επικίνδυνη για άτομα μέτρια γυμνασμένα.*

ο μέτριος, η μέτρια, το μέτριο ΕΠΙΘ.:

1. όταν ένα μέγεθος είναι μέτριο, δεν είναι ούτε πολύ μεγάλο ούτε πολύ μικρό: *Δεν είναι πολύ ψηλός, έχει μέτριο ανάστημα.*

2. όταν κάποιος είναι μέτριος σε κάτι, δεν είναι πολύ καλός σε αυτό: *Είναι μέτριος μαθητής.*

μετριούνται στα δάχτυλα και **είναι μετρημένοι στα δάχτυλα** ΕΚΦΡ.: το λέμε για να τονίσουμε ότι ο αριθμός μιας ομάδας πραγμάτων ή ανθρώπων είναι πολύ μικρός: *Οι καλοί φίλοι είναι λίγοι, μετριούνται στα δάχτυλα του ενός χεριού.*

ο μετρίοφρονas, η μετρίοφρονas ΕΠΙΘ. (ΑΝΕΠΙΣ.): έτσι λέγεται αλλιώς ο μετρίοφρων

⚠ Το ουδέτερο γένος του επιθέτου μετρίοφρονas δε χρησιμοποιείται.

ο μετρίοφρων, η μετρίοφρων ΕΠΙΘ.: όταν κάποιος είναι μετρίοφρων, δεν του αρέσει να μιλάει για τον εαυτό του και για τα κατορθώματά του (= σεμνός ≠ αλαζόνας): *Πήρε το πρώτο βραβείο και δεν το είπε σε κανέναν! Είναι πολύ μετρίοφρων.*

⚠ Το ουδέτερο γένος δε χρησιμοποιείται.

το μετρό ΟΥΣ.: το μετρό είναι τρένο που κινείται με ηλεκτρισμό κάτω από τη γη και το χρησιμοποιούν οι άνθρωποι στις μεγάλες πόλεις για να μετακινούνται γρήγορα (= υπόγειος σιδηρόδρομος): *Ζει στην Αθήνα και πηγαίνει στη δουλειά του με το μετρό.*

⚠ Η λέξη μετρό δεν κλίνεται.

το μέτρο (του μέτρου, των μέτρων) ΟΥΣ.:

1. το μέτρο είναι κάθε μονάδα μέτρησης: *Το λίτρο είναι μέτρο του όγκου των υγρών.*

2. το μέτρο είναι η μονάδα για να μετράμε το μήκος: *Το κτίριο έχει ύψος δέκα μέτρα. / Πόσα μέτρα απέχει το σπίτι σου από δω;*

3. το μέτρο είναι μια ταινία όπως ο χάρακας, με την οποία μετράμε τις διαστάσεις ενός αντικείμενου (= μετροταινία): *Φέρε μου το μέτρο να μετρήσω το πλάτος του τραπεζιού.*

4. το μέτρο είναι ένας τρόπος για να κρίνουμε κάτι (= κριτήριο): *Δεν είναι σωστό να κρίνεις την κατάσταση μόνο με τα δικά σου μέτρα.*

5. μέτρο λέγεται κάθε πράξη που κάνουμε για να πετύχουμε ή να αντιμετωπίσουμε κάτι: *Μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος.*

ΕΚΦΡ. φέρνω στα μέτρα μου

μέχρι ΠΡΟΘ.:

1. δηλώνει τη συγκεκριμένη στιγμή που τελειώνει κάτι: *Έχει άδεια μέχρι την επόμενη Δευτέρα. / Ζυμώνουμε καλά μέχρι να γίνει η ζύμη μας λεία και ομοιόμορφη.*

2. δηλώνει το συγκεκριμένο σημείο στο οποίο φτάνει κάποιος ή κάτι: *Με πήγε μέχρι την εξώπορτα για να με ξεπροβοδίσει.*

3. λέξη που χρησιμοποιούμε για να δείξουμε ότι ένα ποσό δεν είναι μεγαλύτερο από αυτό που λέμε: *Ο εκτυπωτής του τυπώνει μέχρι εξήντα σελίδες το λεπτό.*

μέχρι να πεις κύμινο και **ώσπου να πεις κύμινο** ΕΚΦΡ.: όταν λέμε ότι κάτι θα γίνει μέχρι να πεις κύμινο, εννοούμε ότι θα γίνει πολύ γρήγορα: *Μέχρι να πεις κύμινο, θα έχω γυρίσει!*

μέχρι τελικής πτώσεως ΕΚΦΡ. (ΕΠΙΣ.): το λέμε για να τονίσουμε ότι θα συνεχίσουμε να κάνουμε κάτι μέχρι να εξαντληθούμε τελείως: *Στο καρναβάλι διασκεδάσαμε και χορέψαμε μέχρι τελικής πτώσεως.*

μέχρι τέλους ΕΚΦΡ.: όταν κάνουμε κάτι μέχρι τέλους, συνεχίζουμε να το κάνουμε μέχρι το τέλος: *Υποσχεθήκαμε να μείνουμε ενωμένοι και να συνεχίσουμε την προσπάθεια μέχρι τέλους.*

μέχρις ότου ΣΥΝΔ.: δηλώνει τη συγκεκριμένη στιγμή που τελειώνει κάτι (= μέχρι, ώσπου): *Μην κουνηθεί κανείς μέχρις ότου να γυρίσω.*

μη χειρότερα ΕΚΦΡ.: το λέμε για να δείξουμε μεγάλη έκπληξη για κάτι πολύ παράξενο: *Μη χειρότερα! Πριν από λίγο είχε ήλιο και τώρα άρχισε να χιονίζει!*

το μήκος (του μήκους, των μηκών) ΟΥΣ.:
1. το μήκος μιας γραμμής είναι η απόσταση από τη μια άκρη της στην άλλη: *Το μέτρο είναι η μονάδα μέτρησης του μήκους.*
2. το μήκος είναι το πόσο μακρύ είναι κάτι: *Κατασκευάζεται δρόμος μήκους δύο χιλιομέτρων. / Το μήκος της φούστας είναι ακριβώς στο γόνατο. (= μάκρος)*

η μηλιά (της μηλιάς, των μηλιών) ΟΥΣ.: η μηλιά είναι το δέντρο που βγάζει μήλα: *Η μηλιά που έχουμε στην αυλή μας κάνει κατακόκκινα, νόστιμα μήλα.*

το μήλο (του μήλου, των μήλων) ΟΥΣ.:
1. το μήλο είναι ο στρογγυλός καρπός της μηλιάς, που έχει κόκκινη, πράσινη ή κίτρινη φλούδα, άσπρη και τραγανή σάρκα, και το τρώμε σαν φρούτο: *Η μηλόπιτα είναι ένα γλυκό που φτιάχνεται με μήλα.*
2. **μήλα** ΠΛΗΘ.: μήλα του προσώπου είναι τα δύο μέρη που φουσκώνουν κάτω από τα μάτια: *Τα κόκκινα μήλα στο πρόσωπό μας είναι δείγμα υγείας.*
3. **μήλα** ΠΛΗΘ.: τα μήλα είναι ένα παιδικό παιχνίδι με δύο ομάδες που κάθε φορά η μία πετάει την μπάλα για να χτυπήσει τους παίκτες της άλλης, κι έτσι να τους βγάλει από το παιχνίδι: *Στο διάλειμμα παίζουμε μήλα με τους συμμαθητές μου.*

ΕΚΦΡ. το μήλον της έριδος

το μήλον της έριδος ΕΚΦΡ. (ΕΠΙΣ.): το λέμε για κάποιον ή για κάτι που το επιθυμούν πολλοί και τσακώνονται για το ποιος θα το αποκτήσει: *Μια ωραία γυναίκα είναι το μήλον της έριδος για πολλούς άντρες.*

η μηλόπιτα (της μηλόπιτας) ΟΥΣ.: η μηλόπιτα είναι ένα γλυκό που φτιάχνεται με μήλα και μοιάζει με κέικ: *Για να φτιάξεις μηλόπιτα, κόβεις τα μήλα σε ροδέλες και τα απλώνεις στη ζύμη.*

⚠ Η λέξη μηλόπιτα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

μην ΜΟΡ.: το χρησιμοποιούμε όταν θέλουμε να εμποδίσουμε ή να απαγορεύσουμε κάτι: *Μη*

φανάξεις, θέλω να κοιμηθώ. / Ελπίζω να μην αργήσει να γυρίσει.

ο μήνας (του μήνα, των μηνών) ΟΥΣ.:

1. ο μήνας είναι καθένα από τα δώδεκα διαστήματα στα οποία χωρίζεται ένα έτος, όπως είναι ο Ιανουάριος, ο Φεβρουάριος κτλ.: *Ο Σεπτέμβριος είναι ο μήνας που αρχίζουν τα σχολεία. / Τους καλοκαιρινούς μήνες μετακομίζουν στο εξοχικό τους.*

2. ο μήνας είναι το διάστημα των τεσσάρων εβδομάδων: *Τρεις μήνες πέρασαν και δεν έχει εμφανιστεί. / Το μωρό τους είναι πέντε μηνών.*

ο μήνας του μέλιτος ΟΥΣ.: ο μήνας του μέλιτος είναι το ταξίδι που κάνουν αμέσως μετά το γάμο όσοι παντρεύονται (= ταξίδι του μέλιτος): *Θα περάσουν το μήνα του μέλιτος στο Παρίσι.*

ο μηνιαίος, η μηνιαία, το μηνιαίο ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι μηνιαίο, γίνεται μια φορά κάθε μήνα: *Κάθε πρώτη του μήνα αγοράζω ένα μηνιαίο περιοδικό για υπολογιστές.*

2. όταν κάτι είναι μηνιαίο, αντιστοιχεί σε ένα μήνα: *Ψάχνει και δεύτερη δουλειά για να αυξήσει το μηνιαίο του εισόδημα.*

το μήνυμα (του μηνύματος, των μηνυμάτων) ΟΥΣ.:

1. το μήνυμα είναι η πληροφορία που στέλνουμε ή γράφουμε σε κάποιον όταν δεν μπορούμε να του μιλήσουμε απευθείας: *Το πήρα το μήνυμα που μου έστειλες στο κινητό. / Αν δε με βρεις στο τηλέφωνο, άφησε μήνυμα στον τηλεφωνητή.*

2. το μήνυμα είναι η κεντρική ιδέα που θέλουμε να θυμούνται οι άλλοι από μια ομιλία, από μια διαφήμιση κτλ.: *Η ταινία μάς δίνει ένα ξεκάθαρο μήνυμα για τους κινδύνους των наркωτικών.*

η μήνυση (της μήνυσης, των μηνύσεων) ΟΥΣ.: λέμε ότι κάποιος κάνει μήνυση σε κάποιον άλλο όταν τον καταγγέλλει για κάτι άσχημο που έκανε: *Του έκανε μήνυση για κλοπή.*

μήπως ΣΥΝΔ.:

1. το χρησιμοποιούμε για να δείξουμε ότι δεν ξέρουμε ή ότι αναρωτιόμαστε για κάτι: *Μήπως είναι άρρωστος και γι' αυτό δεν ήρθε; / Αναρωτιέμαι μήπως του μίλησα απότομα.*

2. το χρησιμοποιούμε όταν φοβόμαστε ότι θα γίνει κάτι δυσάρεστο (= μη): *Ανησυχώ μήπως της συνέβη κανένα ατύχημα.*

ο μηρός (του μηρού, των μηρών) ΟΥΣ.: ο μηρός είναι το πάνω μέρος του ποδιού, που αρχίζει από το γόνατο και φτάνει μέχρι την κοιλιά: *Έχει χοντρούς μηρούς και αδύνατες γάμπες. (= μπούτι)*

το μηρυκαστικό (του μηρυκαστικού, των μηρυκαστικών) ΟΥΣ.: μηρυκαστικά είναι τα ζώα που μηρυκάζουν την τροφή τους, δηλαδή τη μασάνε, πηγαίνει στο στομάχι τους και μετά ξανάρχεται στο στόμα τους και την ξαναμασάνε: *Η κατσίκα και το πρόβατο είναι μηρυκαστικά.*

⚠ Η λέξη χρησιμοποιείται συνήθως στον πληθυντικό αριθμό.

μήτε ΣΥΝΔ. (ΑΝΕΠΙΣ.): είναι ό,τι και το ούτε: *Δε φοβόταν μήτε το μαχαίρι μήτε τη φωτιά.*

η **μητέρα** (της μητέρας, των μητέρων) ΟΥΣ.: η μητέρα μας είναι η γυναίκα που μας γέννησε (= μάνα, μαμά): *Είναι μητέρα δύο παιδιών.* / *Μην ξεχάσετε τη γιορτή της μητέρας!*

2. μητέρα είναι το θηλυκό ζώο που έχει γεννήσει: *Τα κουταβάκια τρέχουν πίσω από τη μητέρα τους.*

η **μητριά** (της μητριάς, των μητριών) ΟΥΣ.: η μητριά ενός παιδιού είναι η γυναίκα που παντρεύτηκε τον πατέρα του μετά το χωρισμό με τη μητέρα του ή μετά το θάνατό της: *Αν και ήταν μητριά του, τον μεγάλωσε σαν αληθινή του μητέρα.*

η **μητρική γλώσσα** ΟΥΣ.: η μητρική μας γλώσσα είναι η πρώτη γλώσσα που μαθαίνουμε από τους γονείς μας όταν είμαστε μικροί: *Ζει στην Αγγλία αλλά γράφει τα βιβλία του στη μητρική του γλώσσα, που είναι τα ελληνικά.*

ο **μητροπολίτης** (του μητροπολίτη, των μητροπολιτών) ΟΥΣ. (ΟΡΘΗΣΚ.): στην ορθόδοξη χριστιανική εκκλησία, μητροπολίτης είναι ο ιερέας που είναι ανώτερος σε μία περιοχή, τη μητρόπολη: *Το γάμο της στην εκκλησία τον έκανε ο μητροπολίτης Ξάνθης.*

το **μηχανάκι** ΟΥΣ.: το μηχανάκι είναι η μικρή μοτοσικλέτα: *Πηγαίνει πιο γρήγορα στη δουλειά με το μηχανάκι.*

⚠ Η λέξη μηχανάκι δεν έχει γενική στον ενικό και στον πληθυντικό αριθμό.

η **μηχανή** (της μηχανής, των μηχανών) ΟΥΣ.: **1.** μηχανή λέμε κάθε αντικείμενο που λειτουργεί με ηλεκτρισμό ή άλλα καύσιμα και έχει φτιαχτεί για να διευκολύνει τη ζωή του ανθρώπου (= μηχανήμα): *Τα σύγχρονα εργοστάσια είναι εξοπλισμένα με αυτόματες μηχανές.* / *Ο ηλεκτρονικός υπολογιστής είναι μια μηχανή που εκτελεί μαθηματικές και λογικές εργασίες.*

2. μηχανή λέμε το μέρος του αυτοκινήτου, αεροπλάνου κτλ. που το κάνει να κινείται (= κινητήρας): *Έσβησε τη μηχανή του αυτοκινήτου και με περίμενε.* / *Έπαθε βλάβη μία από τις μηχανές του αεροπλάνου.*

3. μηχανή λέμε αλλιώς τη μοτοσικλέτα: *Όταν οδηγεί μηχανή, φοράει πάντα κράνος.*

4. μηχανή λέμε το πρώτο βαγόνι του τρένου που σέρνει τα υπόλοιπα: *Η μηχανή του τρένου μπορεί να ταξιδέψει ακόμα και μόνη της, χωρίς τα βαγόνια.*

5. μηχανή λέμε τον άνθρωπο που δουλεύει ασταμάτητα: *Κουράστηκε να δουλεύει σαν μηχανή από το πρωί ως το βράδυ!*

το **μηχάνημα** (του μηχανήματος, των μηχανημάτων) ΟΥΣ.: το μηχανήμα είναι η μηχανή που βοηθάει τους ανθρώπους να κάνουν πιο εύκολα ορισμένες δουλειές (= μηχανή): *Βγάζει φωτοτυπίες στο φωτοαντιγραφικό μηχανήμα.*

ο **μηχανικός**, η **μηχανικός** (του/της μηχανικού, των μηχανικών) ΟΥΣ.: ο μηχανικός είναι αυτός που το επάγγελμά του είναι να σχεδιάζει, να κατασκευάζει ή να επισκευάζει μηχανήματα: *Θέλει να γίνει μηχανικός αεροπλάνων.* / *Είναι πολλά χρόνια μηχανικός σε εμπορικά πλοία.*

ο **μηχανικός**, η **μηχανική**, το **μηχανικό** ΕΠΙΘ.: **1.** όταν κάτι είναι μηχανικό, έχει σχέση με τις μηχανές: *Η πτώση του αεροπλάνου οφείλεται σε μηχανική βλάβη.*

2. μια μηχανική πράξη ή λειτουργία γίνεται αυτόματα, χωρίς να τη σκεφτούμε (= αυτόματος): *Κολλούσε γρήγορα τις επικέτες στα μπουκάλια με κινήσεις σχεδόν μηχανικές.*

ο **μηχανισμός** (του μηχανισμού, των μηχανισμών) ΟΥΣ.: ο μηχανισμός είναι ένα μηχανήμα ή μέρος ενός μηχανήματος: *Το ρολόι μου σταμάτησε, γιατί χάλασε ο μηχανισμός του.* / *Χάλασε ο μηχανισμός και δεν ανοίγουν οι πόρτες του αυτοκινήτου.*

ο **μηχανοδηγός** (του μηχανοδηγού, των μηχανοδηγών) ΟΥΣ.: ο μηχανοδηγός είναι ο οδηγός της μηχανής του τρένου: *Το δυστύχημα αποδόθηκε σε λάθος του μηχανοδηγού.*

μια ζωή ΕΚΦΡ.: το λέμε για κάτι που γίνεται από πολύ παλιά και συνεχίζεται μέχρι σήμερα: *Μια ζωή όλο τα ίδια φέματα λέει!*

μια στάλα ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το λέμε για κάτι που είναι ή γίνεται πολύ λίγο: *Βάλε μου μια στάλα νερό.* / *Θα ξαπλώσω μια στάλα να ξεκουραστώ.*

μια σταλιά ΕΚΦΡ.: το λέμε για κάποιον ή για κάτι που έχει πολύ μικρό μέγεθος ή ηλικία: *Ήταν μια σταλιά άνθρωπος, αλλά στη μάχη ήταν γενναίος.* (= μικροκαμωμένος) / *Έπαιζε μπάλα από τότε που ήταν μια σταλιά παιδί.* (= μικρός)

μια φορά κι έναν καιρό ΕΚΦΡ.: με την έκφραση αυτή αρχίζουν τα παραμύθια για να δείξουν ότι κάτι έγινε πριν από πάρα πολλά χρόνια: *Μια φορά κι έναν καιρό ζούσε μια κοπέλα που την έλεγαν Σταχτοπούτα.*

μια χαρά ΕΚΦΡ.: **1.** όταν λέμε ότι κάποιος είναι "μια χαρά", εννοούμε ότι είναι πολύ καλά: *Μου πέρασε ο πονοκέφαλος και τώρα είμαι μια χαρά!*

2. το λέμε για κάποιον που μας φαίνεται ότι δεν έχει κάτι περίεργο στην εμφάνιση ή στη συμπεριφορά του: *Μια χαρά παιδί είναι, γιατί δε σου αρέσει;*

ο **μιγάς** (του μιγά, των μιγάδων) και ο **μιγάδας**, η **μιγάδα** (της μιγάδας) ΟΥΣ.: όταν κάποιος είναι μιγάς, οι γονείς του ανήκουν σε διαφορετικές φυλές, δηλαδή σε φυλές που έχουν διαφορετικό χρώμα: *Είναι μιγάς με πατέρα Άγγλο και μητέρα Κινέζα.*

ο **μίζερος**, η **μίζερη**, το **μίζερο** ΕΠΙΘ.: **1.** όταν κάτι είναι μίζερο, μας κάνει να νιώθουμε δυσάρεστα, γιατί είναι φτωχικό ή άσχημο (= κακομοίρικο): *Ζει μόνη της, στριμωγμένη σ' ένα μίζερο δωματάκι.*

2. όταν κάποιος είναι μίζερος, δεν ευχαριστείται με τίποτα (= γκρινιάρης): *Μικρή, ήταν πολύ μίζερη στο φαγητό.*

το **μικιμάους** ουσ.: το μικιμάους είναι περιοδικό με ζωγραφισμένες εικόνες ή ταινία με κινούμενα σχέδια: *Το καλοκαίρι τα παιδιά διαβάζουν μικιμάους. / Βλέπουν μικιμάους στην τηλεόραση.*

△ Η λέξη μικιμάους δεν κλίνεται.

μικραίνω (μίκρυνα) ΡΗΜ.:

1. όταν μικραίνουμε κάτι, το κάνουμε πιο μικρό (≠ μεγαλώνω): *Έκανε εγχείριση για να μικρύνει τη μύτη της. (= σμικρύνω) / Με το αεροπλάνο μίκρυναν οι αποστάσεις στη γη. (= ελαττώνω)*

2. **μικραίνει** 3^ο ΠΡ.: όταν κάτι μικραίνει, γίνεται ή φαίνεται πιο μικρό σε μέγεθος, διάρκεια ή ηλικία (≠ μεγαλώνει): *Το πουλόβερ μίκρυνε με το πλύσιμο. / Το χειμώνα οι ημέρες μικραίνουν.*

3. **μικραίνει** 3^ο ΠΡ.: όταν κάτι με μικραίνει, με κάνει να φαίνομαι πιο μικρός σε ηλικία: *Τα κοντά μαλλιά τη μικραίνουν.*

οι **μικρές αγγελίες** ουσ.: οι μικρές αγγελίες είναι το κομμάτι σε μια εφημερίδα όπου βρίσκονται μαζεμένες όλες οι αγγελίες: *Διαβάζει κάθε μέρα τις μικρές αγγελίες γιατί ψάχνει για δουλειά.*

το **μικρό όνομα** και το **μικρό** ουσ.: το μικρό όνομα κάποιου είναι το προσωπικό του όνομα, που του το δίνουν όταν γεννιέται ή όταν βαφτίζεται (≠ επώνυμο): *Το μικρό του όνομα είναι Κωνσταντίνος.*

το **μικρόβιο** (του μικροβίου, των μικροβίων) ουσ.: το μικρόβιο είναι ένας πολύ μικρός οργανισμός που προκαλεί αρρώστιες στους ανθρώπους και στα ζώα: *Έπαθε μόλυνση από κάποιο μικρόβιο.*

ο **μικροκαμωμένος**, η **μικροκαμωμένη**, το **μικροκαμωμένο** ΕΠΙΘ.: όταν κάποιος είναι μικροκαμωμένος, είναι κοντός και αδύνατος (= μικρόσωμος ≠ μεγαλόσωμος): *Γνώρισε μια μικροκαμωμένη νεαρή Κινέζα.*

ο **μικρός**, η **μικρή**, το **μικρό** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι μικρό, έχει μέγεθος, ποσότητα, αριθμό, διάρκεια κτλ. λιγότερο από το κανονικό ή από άλλους (≠ μεγάλος): *Ζουν σε ένα μικρό διαμέρισμα. (= ευρύχωρος) / Περιπάτησες τόσο μικρή απόσταση και κουράστηκες; / Πήρε μια μικρή αποζημίωση όταν τον απέλυσαν. (= λίγος ≠ πολλός)*

2. όταν κάτι είναι μικρό, δεν έχει πολλή δύναμη ή ένταση (≠ δυνατός, ισχυρός): *Ο σεισμός ήταν μικρός και δεν υπήρξαν θύματα ή ζημιές.*

3. όταν κάποιος είναι μικρός, είναι νεαρός στην ηλικία (= νέος ≠ ηλικιωμένος): *Μικρό παιδί.*

το **μικροσκόπιο** (του μικροσκοπίου, των μικροσκοπίων) ουσ.: το μικροσκόπιο είναι όργανο με ειδικό φακό που μας επιτρέπει να βλέπουμε τα πολύ μικρά πράγματα πολύ μεγαλύτερα: *Οι επιστήμονες παρατηρούν τα μικρόβια με το μικροσκόπιο.*

το **μικρόφωνο** (του μικρόφωνου, των μικρόφωνων) ουσ.: το μικρόφωνο είναι ειδική συσκευή που κάνει τους ήχους να ακούγονται πιο δυνατά ή βοηθάει να τους αντιγράψουμε σε κασέτα ή στον υπολογιστή: *Τραγουδούσε χωρίς μικρόφωνο και κανείς από το κοινό δεν την άκουγε.*

μιλάω/μιλώ (μίλησα), **μιλιέμαι** (μιλήθηκα) ΡΗΜ.:

1. όταν μιλάει κάποιος, χρησιμοποιεί λόγια για να εκφράσει τις σκέψεις του (≠ σωμαίνω): *Μιλάει συνέχεια με τις φίλες της στο τηλέφωνο. / Σταμάτησε να μιλάει όταν με είδε να πλησιάζω.*

2. όταν μιλάει κάποιος μια γλώσσα, την ξέρει και τη χρησιμοποιεί: *Μιλάει τουρκικά.*

3. όταν κάποιος μιλάει μπροστά σε κόσμο, βγάζει λόγο: *Ο εκπρόσωπος των εργαζομένων θα μιλήσει στη συγκέντρωση.*

4. μιλάμε σε κάποιον σημαίνει ότι του λέμε κάποια πράγματα για να τα ακούσει: *Θα μιλήσει στον πατέρα του και θα βρουν κάποια λύση στο πρόβλημα.*

5. όταν μιλάμε με κάποιον, έχουμε κουβέντα μαζί του, του λέμε κάποια πράγματα και μας λέει και αυτός (= κουβεντιάζω, συζητάω): *Οι μαθητές μιλάνε με τους καθηγητές τους.*

6. μιλάμε για κάποιον ή για κάτι σημαίνει ότι το θέμα μας είναι αυτός ο άνθρωπος ή αυτό το πράγμα: *Μιλούσαν για το Δημήτρη. (= λέω) / Η ταινία μιλάει για το θέμα της μόλυνσης του περιβάλλοντος. (= αναφέρομαι)*

7. **μιλιέμαι** ΠΑΘ.: όταν μιλιόμαστε με κάποιον, τότε δεν είμαστε μαλωμένοι: *Έχουν χρόνια που δε μιλιούνται τα αδέρφια μεταξύ τους.*

8. **μιλιέται** ΠΑΘ. 3^ο ΠΡ.: μια γλώσσα μιλιέται όταν κάποιος άνθρωπος τη χρησιμοποιούν: *Τα αγγλικά είναι διεθνής γλώσσα, μιλιούνται σε όλο τον κόσμο.*

ΕΚΦΡ. μαζί μιλάμε και χωρίς καταλαβαινόμαστε, μιλάω στον τοίχο, ούτε μιλάει ούτε λαλάει

μιλάω στον τοίχο ΕΚΦΡ.: το λέμε όταν δίνουμε συμβουλές ή οδηγίες σε κάποιον κι αυτός δείχνει να μην καταλαβαίνει ή να μη δίνει σημασία στα λόγια μας: *Είπα χίλιες φορές τα ίδια πράγματα και ήταν σαν να μιλούσα στον τοίχο.*

το **μίλι** (του μιλίου, των μιλίων) ουσ.: το μίλι είναι μονάδα για να μετράμε το μήκος μεγάλων αποστάσεων: *Ένα μίλι είναι ίσο με 1,6 χιλιομέτρα.*

η **μιλιά** (της μιλιάς) ουσ.: η μιλιά είναι ο ήχος που βγάζει ο άνθρωπος όταν μιλάει (= φωνή, λαλιά): *Πάσχιζε να δώσει στη μιλιά του τόνο χαρούμενο. / Έφυγε από το σπίτι χωρίς να πει μιλιά.*

△ Η λέξη μιλιά δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

ΕΚΦΡ. δε βγάζω μιλιά

μιμούμαι (μιμήθηκα) ΡΗΜ.: όταν μιμούμαστε κάποιον, κάνουμε ό,τι κάνει κι αυτός, γιατί θέλουμε να του μοιάσουμε (= αντιγράφω): *Το ρομπότ μιμείται τις ανθρώπινες κινήσεις. / Τα*

μικρά παιδιά μιμούνται στα παιχνίδια τους τους μεγάλους.

το **μίνι** ουσ.: το μίνι είναι η κοντή φούστα, που δε σκεπάζει τα γόνατα: *Της πάνε τα μίνι γιατί έχει λεπτά και ψηλά πόδια.*

⚠ Η λέξη μίνι δεν κλίνεται.

ο **μίνι**, η **μίνι**, το **μίνι** επιθ.: όταν κάτι είναι μίνι, είναι πολύ μικρό: *Πέρασαν δυο νεαρά κορίτσια με μίνι φούστες. / Έδωσε μία μίνι συνέντευξη στην τηλεόραση. (= σύντομος)*

⚠ Το επίθετο μίνι είναι άκλιτο.

το **μίζερ** ουσ.: το μίζερ είναι η ηλεκτρική συσκευή με την οποία ανακατεύουμε ή χτυπάμε διάφορα υλικά όταν φτιάχνουμε γλυκά ή φαγητά: *Πρώτα χτυπάμε τα αυγά με τη ζάχαρη με το μίζερ και μετά ρίχνουμε τη σοκολάτα.*

⚠ Η λέξη μίζερ δεν κλίνεται.

το **μιούζικαλ** ουσ.: το μιούζικαλ είναι έργο στο θέατρο ή στον κινηματογράφο, στο οποίο η ιστορία παρουσιάζεται με μουσική, χορό και τραγούδια

⚠ Η λέξη μιούζικαλ δεν κλίνεται.

μισανοίγω (μισάνοιξα, μισανοιγμένος) ρημ.:

1. όταν μισανοίγουμε κάτι, το ανοίγουμε λίγο: *Μισάνοιξε την κουρτίνα και κοίταξε έξω. / Μισάνοιξε τα μάτια, την τύφλωσε το φως και τα ξανάκλεισε.*

2. **μισανοίγει** 3^ο πρ.: όταν κάτι μισανοίγει, ανοίγει λίγο: *Φύσηξε αέρας και το παράθυρο μισάνοιξε.*

το **μισάωρο** (του μισάωρου, των μισάωρων) ουσ.: ένα μισάωρο είναι η μισή ώρα (= ημίωρο): *Θα περάσω να σε πάρω από το σπίτι σου σε κανένα μισάωρο.*

ο **μισθός** (του μισθού, των μισθών) ουσ.: ο μισθός είναι τα χρήματα που πληρώνεται κάθε μήνα ένας εργαζόμενος (= πληρωμή): *Οι εργαζόμενοι ζητούν αυξήσεις στους μισθούς τους.*

ο **μισός**, η **μισή**, το **μισό** επιθ.:

1. ένα πράγμα, ποσό κτλ. είναι μισό όταν του λείπει άλλο ένα ίσο κομμάτι: *Έφαγε τη μισή πίτσα μόνος του. (≠ ολόκληρος) / Θα έρθει σε μισή ώρα. / Αγόρασε εισιτήρια στη μισή τιμή.*

2. κάτι είναι μισό όταν δεν έχει τελειώσει ή όταν του λείπουν κάποια κομμάτια ή μέρη (= ανολοκλήρωτος): *Σηκώθηκε και έφυγε και άφησε τη δουλειά μισή.*

ΕΚΦΡ. κοιτάζω με μισό μάτι, μένω ο μισός

το **μίσος** (του μίσους) ουσ.: όταν νιώθουμε μίσος για κάποιον, τον αντιπαθούμε πάρα πολύ και θέλουμε να πάθει κακό (= εχθρότητα ≠ αγάπη): *Το βλέμμα της ήταν γεμάτο μίσος και ορκίστηκε ότι κάποτε θα τον εκδικηθεί.*

⚠ Η λέξη μίσος δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

μισοτιμής επιρρ.: όταν αγοράζουμε κάτι μισοτιμής, το αγοράζουμε πολύ φτηνά, στη μισή τιμή από αυτή που έχει κανονικά: *Στις εκπτώσεις μπορείς να αγοράσεις ρούχα μισοτιμής.*

το **μισοφέγγαρο** (του μισοφέγγαρου, των μισοφέγγαρων) ουσ.:

1. μισοφέγγαρο λέμε το φεγγάρι όταν δε φαίνεται ολόκληρο από τη Γη (≠ πανσέληνος)

2. μισοφέγγαρο λέμε καθετί που έχει αυτό το σχήμα (= ημισέληνος): *Το μισοφέγγαρο είναι το σύμβολο του Ισλάμ.*

ο **μίσχος** (του μίσχου, των μίσχων) ουσ.: ο μίσχος είναι το λεπτό μέρος του φυτού που ενώνει τα φύλλα με το βλαστό (= κοτσάνι): *Το βαμβάκι έχει μεγάλα φύλλα και μακρύ μίσχο.*

μισώ (μίσησα), **μισούμαι/μισιέμαι** (μισήθηκα, μισημένος) ρημ.:

1. όταν μισούμε κάποιον, νιώθουμε μίσος για αυτόν (= εχθρεύομαι ≠ αγαπάω): *Μισεί το δολοφόνο του γιου της. / Αγαπήθηκε και μισήθηκε όσο κανένας άλλος πολιτικός.*

2. όταν μισούμε κάτι, δε μας αρέσει καθόλου, το βρίσκουμε δυσάρεστο (= αντιπαθώ, απεχθάνομαι): *Μισεί το φέμα.*

3. **μισούμαι/μισιέμαι** παθ.: όταν μισιόμαστε με κάποιον, νιώθουμε μίσος και αντιπάθεια ο ένας για τον άλλο (≠ αγαπιέμαι): *Είναι εχθροί και μισούνται θανάσιμα.*

το **μνημείο** (του μνημείου, των μνημείων) ουσ.:

1. μνημείο είναι καθετί που φτιάχνεται για να μας θυμίζει κάποιο σημαντικό πρόσωπο ή γεγονός: *Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κατέθεσε στεφάνι στο μνημείο του Άγνωστου Στρατιώτη.*

2. μνημείο είναι ένα κτίριο ή άλλη κατασκευή που παρουσιάζει ιστορικό, αρχαιολογικό κτλ. ενδιαφέρον: *Επισκεφτήκαμε τα σπουδαιότερα μνημεία της πόλης.*

3. μνημείο λέμε ένα έργο τέχνης που είναι πολύ αξιόλογο και σημαντικό: *Το έργο "Πόλεμος και Ειρήνη" του Τολστόι είναι ένα μνημείο της ρώσικης λογοτεχνίας.*

η **μνήμη** (της μνήμης) ουσ.:

1. η μνήμη είναι η ικανότητα να θυμόμαστε πρόσωπα, πράγματα κτλ. (= μνημονικό ≠ αμνησία): *Όσο περνάνε τα χρόνια τόσο χειροτερεύει η μνήμη του.*

2. μνήμη είναι καθετί που θυμόμαστε (= ανάμνηση): *Δεν έχει πολλές μνήμες από τα παιδικά του χρόνια.*

3. (ΠΛΗΡΟΦ.) στην πληροφορική, η μνήμη είναι το μέρος του υπολογιστή όπου αποθηκεύονται πληροφορίες, προγράμματα κτλ.: *Ο δίσκος του υπολογιστή μου έχει μνήμη 500 Mb.*

⚠ Η λέξη μνήμη δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

ΕΚΦΡ. φέρνω στη μνήμη μου

το **μνημόσυνο** (του μνημόσυνου, των μνημόσυνων) ουσ. (ΘΡΗΣΚ.): στη χριστιανική θρησκεία, μνημόσυνο είναι η τελετή που γίνεται στην εκκλησία σαράντα ημέρες ή ένα χρόνο μετά το θάνατο κάποιου: *Πήγαν όλοι στο μνημόσυνο του φίλου τους.*

ο **μοβ**, η **μοβ**, το **μοβ** επιθ.: όταν κάτι είναι μοβ, έχει το χρώμα του μενεξέ (= μενεξεδής): *Φύτεψε στον κήπο της μοβ ορτανσίες.*

⚠ Η λέξη μοβ δεν κλίνεται.

το **μοβ** ουσ.: το μοβ είναι το χρώμα του μενεξέ (= μενεξεδί): *Το μοβ είναι το χρώμα του πένθους.*

⚠ Η λέξη μοβ δεν κλίνεται.

η **μόδα** (της μόδας) ουσ.: μόδα είναι ο τρόπος που ακολουθούν στο ντύσιμο, στο χτένισμα κτλ. οι περισσότεροι άνθρωποι σε μια ορισμένη εποχή: *Η αντρική μόδα αλλάζει με πιο αργούς ρυθμούς από τη γυναικεία. / Στη δεκαετία του '70 ήταν μόδα τα μεγάλα και φαρδιά γυαλιά ηλίου.*

⚠ Η λέξη μόδα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

ΕΚΦΡ. είναι στη μόδα

η **μοδίστρα** (της μοδίστρας, των μοδιστρών) ουσ.: η μοδίστρα είναι αυτή που ράβει ρούχα για γυναίκες (= ράφτρα): *Πήγα τη φούστα στη μοδίστρα για να την κοντύνει.*

μοιάζω (έμοιασα) ΡΗΜ.:

1. όταν μοιάζουμε με κάποιον άλλο, έχουμε τα ίδια χαρακτηριστικά με αυτόν (**≠** διαφέρω): *Μοιάζει της μητέρας της στα μάτια και στο χαμόγελο. / Έμοιαζε πολύ με τον παππού του. / Τα δίδυμα, αν και μοιάζουν πολύ, έχει το καθένα τη δική του προσωπικότητα.*

2. κάποιος ή κάτι μοιάζει με κάτι άλλο όταν φαίνεται σαν να είναι αυτό (= δείχνω): *Μοιάζει πιο μεγάλος από την ηλικία του.*

η **μοίρα** (της μοίρας, των μοιρών) ουσ.:

1. η μοίρα είναι η δύναμη που κάποιος άνθρωπος πιστεύουν ότι αποφασίζει για όλα όσα γίνονται στη ζωή μας και κανένας δεν μπορεί να την αλλάξει (= πεπρωμένο, τύχη): *Φταίει η κακή του η μοίρα για όσα του συμβαίνουν.*

2. (ΜΑΘΗΜ.) στα μαθηματικά, η μοίρα είναι η μονάδα για να μετράμε τις γωνίες των σχημάτων και τα τόξα των κύκλων: *Η ορθή γωνία είναι ενενήντα μοιρών.*

3. (ΣΤΡΑΤ.) η μοίρα είναι μεγάλη ομάδα στρατιωτών στο στρατό, την αεροπορία ή το ναυτικό: *Υπηρέτησαν φαντάροι στην τέταρτη μοίρα του πεζικού.*

ΕΚΦΡ. δεν έχω στον ήλιο μοίρα, κλαίω τη μοίρα μου

μοιράζω (μοίρασα), **μοιράζομαι** (μοιράστηκα, μοιρασμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν μοιράζουμε κάτι, το χωρίζουμε σε κομμάτια: *Μοίρασε το μπιφτέκι στα δύο για να το φάμε μαζί.*

2. όταν μοιράζουμε κάτι σε κάποιον, το χωρίζουμε σε κομμάτια και δίνουμε σε καθέναν από ένα: *Μοίρασαν βιβλία και άλλα δώρα στα παιδιά. / Μας μοίρασε το φαγητό στα πιάτα.*

3. μοιράζομαι ΠΑΘ.: όταν μοιράζομαι κάτι με κάποιον, χωρίζουμε κάτι σε κομμάτια και παίρνει ο καθένας το δικό του: *Συνεργάστηκαν και στο τέλος μοιράστηκαν τα κέρδη.*

η **μοιρασιά** (της μοιρασιάς) ουσ.: μοιρασιά είναι αυτό που κάνει κάποιος όταν μοιράζει κάτι (=

μοίρασμα): *Ο πατέρας μου έκανε δίκαιη μοιρασιά της περιουσίας του.*

⚠ Η λέξη μοιρασιά δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

το **μοιρογνωμόνιο** (του μοιρογνωμόνιου, των μοιρογνωμόνιων) ουσ.: το μοιρογνωμόνιο είναι όργανο της γεωμετρίας με σχήμα μισού κύκλου, που το χρησιμοποιούμε για να μετράμε τις γωνίες των σχημάτων: *Τα τόξα του κύκλου μετريούνται με το μοιρογνωμόνιο.*

το **μοιρολόγι** ουσ. ➔ **μοιρολόδι**

το **μοιρολόδι** (του μοιρολογιού, των μοιρολογιών) και το **μοιρολόγι** ουσ.: το μοιρολόδι είναι το τραγούδι που λένε στο νεκρό για να τον θρηνήσουν (= θρήνος): *Πάνω από το φέρετρο οι γυναίκες άρχισαν το μοιρολόδι. / Τα μανιάντικα μοιρολόγια είναι γνωστά σε όλη την Ελλάδα.*

η **μοκέτα** (της μοκέτας, των μοκετών) ουσ.: η μοκέτα είναι ένα είδος χαλιού που σκεπάζει το πάτωμα από τη μια άκρη ως την άλλη: *Έστρωσαν μάλλινη μοκέτα στο δωμάτιο του παιδιού, για να είναι πιο ζεστό.*

μόλις ΕΠΙΡΡ.:

1. φανερώνει ότι κάτι έγινε πριν από πολύ λίγο: *Μόλις μπήκα, ούτε τα παπούτσια μου δεν πρόλαβα να βγάλω.*

2. το χρησιμοποιούμε για να δείξουμε ότι κάτι γίνεται με δυσκολία: *Το τρένο φεύγει, τρέξτε, μόλις που προλαβαίνετε.*

μόλις ΣΥΝΔ.: το χρησιμοποιούμε για να δείξουμε ότι κάτι γίνεται πριν από κάτι άλλο: *Μόλις τον είδαν, όρμησαν στην αγκαλιά του.*

μόλις και μετά βίας ΕΚΦΡ.: όταν κάτι γίνεται μόλις και μετά βίας, γίνεται με μεγάλη δυσκολία: *Μόλις και μετά βίας κατάφερε να περάσει την τάξη.*

μολονότι ΣΥΝΔ.: το χρησιμοποιούμε για να δείξουμε ότι κάτι έρχεται σε αντίθεση με κάτι άλλο (= παρόλο που): *Δεν κατάφερε να λύσει την άσκηση, μολονότι του την εξήγησα δύο φορές.*

ο **μόλος** (του μόλου, των μολών) ουσ.: ο μόλος είναι μια στενόμακρη κατασκευή από τσιμέντο που χρησιμοποιείται για να μπορούν να δένουν εκεί τα πλοία και να ανεβαίνουν και να κατεβαίνουν οι επιβάτες (= προβλήτα): *Το πλοίο μπήκε στο λιμάνι και ξεφόρτωσε στο μόλο.*

το **μολύβι** (του μολυβιού, των μολυβιών) ουσ.:

1. το μολύβι είναι ένα λεπτό και μακρύ ξύλινο αντικείμενο που το χρησιμοποιούμε για να γράφουμε ή για να ζωγραφίζουμε πάνω σε χαρτί: *Αν είναι γραμμένο με μολύβι, σβήνεται εύκολα. / Έσπασε η μύτη του μολυβιού μου.*

2. μολύβι λέμε και το ειδικό χρωματιστό μολύβι που χρησιμοποιούν οι γυναίκες για να βάφονται: *Αγόρασε ένα καφέ μολύβι ματιών.*

η **μόλυνση** (της μόλυνσης, των μολύνσεων) ουσ.:

1. η μόλυνση είναι η αρρώστια ή άλλη ενόχληση που προκαλείται στον οργανισμό μας από μικρόβια: *Καθάρισε την πληγή για να μην πάθει μόλυνση. / Οι μολύνσεις των αυτιών είναι πολύ συχνές στα μικρά παιδιά.*

2. η μόλυνση είναι η καταστροφή του εδάφους, του αέρα, της θάλασσας κτλ. από επικίνδυνες ουσίες για την υγεία μας (= ρύπανση): *Η μόλυνση της ατμόσφαιρας από τα καυσαέρια.*

η **μονάδα** (της μονάδας, των μονάδων) ουσ.:

1. (ΜΑΘΗΜ.) η μονάδα είναι ο μικρότερος ακέραιος αριθμός, το 1: *Ο αριθμός 15 αποτελείται από μία δεκάδα και πέντε μονάδες.*

2. μονάδα λέμε κάθε σταθερό μέγεθος που χρησιμοποιούμε για να μετράμε κάτι, όπως το μήκος, το βάρος, τη θερμοκρασία κτλ.: *Το μέτρο είναι η μονάδα μέτρησης του μήκους.*

3. (ΣΤΡΑΤ.) στο στρατό, η μονάδα είναι το τμήμα του στρατού που έχει δική του διοίκηση: *Κάνει τη στρατιωτική του θητεία σε μονάδα του πεζικού.*

ο **μοναδικός**, η **μοναδική**, το **μοναδικό** ΕΠΙΘ.:

1. όταν ένα πρόσωπο ή πράγμα είναι μοναδικό, υπάρχει μόνον αυτό και κανένα άλλο: *Έχουν ένα και μοναδικό παιδί.*

2. όταν ένα πρόσωπο ή ένα πράγμα είναι μοναδικό, είναι πάρα πολύ καλό και δε μοιάζει με κανένα άλλο (= ασύγκριτος, άφθαστος): *Απολαύσαμε ένα μοναδικό θέαμα. / Είναι μοναδική όταν τραγουδάει.*

η **μοναξιά** (της μοναξιάς, των μοναξιών) ουσ.:

1. η μοναξιά είναι η κατάσταση στην οποία βρίσκεται κάποιος όταν είναι μόνος του, χωρίς φίλους ή χωρίς επικοινωνία με άλλους ανθρώπους (= απομόνωση, μοναχικότητα): *Προτιμάει τη μοναξιά από τις κοσμικές συγκεντρώσεις.*

2. η μοναξιά είναι η δυστυχία που νιώθει κάποιος όταν βρίσκεται σε αυτή την κατάσταση: *Νιώθει μεγάλη μοναξιά μακριά από τους φίλους και την οικογένειά του.*

η **μοναρχία** (της μοναρχίας, των μοναρχιών) ουσ.:

μοναρχία είναι το πολίτευμα που έχει ένα κράτος όταν κυβερνάει ένα μόνο πρόσωπο, ο μονάρχης, που είναι βασιλιάς ή αυτοκράτορας: *Στο πολίτευμα της μοναρχίας διοικεί ο ένας και όχι ο λαός όπως στη δημοκρατία.*

το **μοναστήρι** (του μοναστηριού, των μοναστηριών) ουσ. (ΘΡΗΣΚ.): το μοναστήρι είναι το κτίριο ή τα κτίρια όπου ζουν καλόγεροι και καλόγριες: *Στο Άγιο Όρος υπάρχουν πολλά και διαφορετικά μοναστήρια στα οποία ζουν μόνο καλόγεροι.*

ο **μοναχικός**, η **μοναχική**, το **μοναχικό** ΕΠΙΘ.:

1. όταν ένας άνθρωπος είναι μοναχικός, ζει μόνος του ή του αρέσει η μοναξιά: *Ο παππούς ήταν ένας μοναχικός άνθρωπος που ζούσε απομονωμένος στο κτήμα του.*

2. όταν ένας τόπος είναι μοναχικός, βρίσκεται μακριά από τους ανθρώπους: *Μετά από πολύ*

περπάτημα βρήκαμε καταφύγιο σε μια μοναχική καλύβα μέσα στο δάσος.

ο **μοναχογιός** (του μοναχογιού, των μοναχογιών) ουσ.: μοναχογιός είναι το μοναδικό αγόρι ή το μοναδικό παιδί μιας οικογένειας: *Έχουν τρεις κόρες κι έναν μοναχογιό.*

η **μοναχοκόρη** (της μοναχοκόρης) ουσ.: η μοναχοκόρη είναι η μοναδική κόρη ή το μοναδικό παιδί μιας οικογένειας: *Της έχουν αδυναμία γιατί είναι μοναχοκόρη.*

⚠ Η λέξη μοναχοκόρη δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

ο **μοναχός**, η **μοναχή**, το **μοναχό** και ο **μονάχος**, η **μονάχη**, το **μονάχο** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάποιος είναι μοναχός, δεν είναι μαζί με άλλους (= μόνος): *Έφυγαν όλοι, το σπίτι άδειασε, και έμεινε μονάχος.*

2. όταν κάποιος κάνει κάτι μοναχός του, το κάνει μόνος του, χωρίς τη βοήθεια κάποιου άλλου: *Δε μας χρειάζεται, τα καταφέρνει και μοναχός του.*

ο **μοναχός** (του μοναχού, των μοναχών), η **μοναχή** (της μοναχής) ουσ. (ΘΡΗΣΚ.): ο μοναχός είναι ο καλόγερος: *Είναι μοναχός στο Άγιο Όρος.*

μόνιμα ΕΠΙΡΡ.:

1. όταν κάποιος κάνει κάτι μόνιμα, το κάνει συνέχεια ή συχνά: *Έρχεται μόνιμα καθυστερημένη.*

2. όταν κάποιος μένει ή εργάζεται κάπου μόνιμα, μένει ή εργάζεται εκεί χωρίς χρονικό περιορισμό (≠ προσωρινά): *Εδώ και δυο χρόνια μένει μόνιμα στην Πάτρα.*

ο **μόνιμος**, η **μόνιμη**, το **μόνιμο** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι μόνιμο, υπάρχει ή γίνεται για μεγάλο χρονικό διάστημα ή για πάντα (≠ προσωρινός): *Ψάχνει για μόνιμη δουλειά. / Δηλώστε τον τόπο της μόνιμης κατοικίας σας.*

2. όταν κάποιος είναι μόνιμος σε μια δουλειά, εργάζεται εκεί χωρίς χρονικό περιορισμό (≠ έκτακτος): *Ανήκει στο μόνιμο προσωπικό της εταιρείας.*

μόνο και **μόνον** ΕΠΙΡΡ.:

1. το χρησιμοποιούμε για να τονίσουμε ότι κάτι είναι πολύ λίγο: *Το μεσημέρι έφαγε μόνο μια σαλάτα.*

2. όταν λέμε μόνο εσύ, εννοούμε κανέναν άλλος εκτός από σένα: *Μόνον ένας μαθηματικός θα μπορούσε να λύσει μια τέτοια άσκηση. / Η ταινία είναι μόνο για ενηλίκους.*

μόνο βουνό με βουνό δε σμίγει ΕΚΦΡ.:

το λέμε για δύο ανθρώπους που συναντιούνται απρόσμενα μετά από πολύ καιρό: *Μου είπαν ότι συναντήθηκαν το καλοκαίρι σε ένα ερημονήσι. Κοίτα, λοιπόν, μόνο βουνό με βουνό δε σμίγει!*

η **μονοκατοικία** (της μονοκατοικίας, των μονοκατοικιών) ουσ.: μονοκατοικία είναι το σπίτι που είναι χτισμένο χωριστά από τα άλλα και συνήθως μένει σε αυτό μία μόνο οικογένεια (≠

πολυκατοικία): Οι παλιές μονοκατοικίες γκρεμίστηκαν και στη θέση τους χτίστηκαν πολυκατοικίες.

η **μονομαχία** (της μονομαχίας, των μονομαχιών) ουσ.:

1. μονομαχία είναι η μάχη που γίνεται ανάμεσα σε δύο ανθρώπους οι οποίοι προσπαθούν με σπαθιά ή με πιστόλια να λύσουν τις διαφορές τους: *Η μονομαχία Έκτορα και Αχιλλέα στην Ιλιάδα.*

2. λέμε μονομαχία οποιαδήποτε διαμάχη ή καβγά ανάμεσα σε δύο πρόσωπα ή δύο ομάδες (= αναμέτρηση): *Όλη η χώρα παρακολούθησε τη μονομαχία των δύο εκλογικών αντιπάλων.*

μονομιás ΕΠΙΡΡ.:

1. όταν κάτι γίνεται μονομιás, γίνεται πολύ γρήγορα και ξαφνικά (= μεμιás): *Μονομιás τα φώτα έσβησαν και η πόλη βυθίστηκε στο σκοτάδι.*

2. όταν κάνουμε κάτι μονομιás, το κάνουμε με μια κίνηση: *Παράγγειλε ένα καφέ και τον ήπιε μονομιás. (= μονορούφι)*

το **μονοπάτι** (του μονοπατιού, των μονοπατιών) ουσ.: το μονοπάτι είναι ο μικρός και στενός δρόμος στην εξοχή, που δεν έχει ασφαλτο: *Πήραμε το μονοπάτι και φτάσαμε πιο γρήγορα στο καταφύγιο.*

ο **μονός**, η **μόνη**, το **μόνο** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι μονό, αποτελείται από ένα μέρος και όχι από περισσότερα ($\neq$ διπλός): *Το μονό σκονί δεν είναι αρκετά γερό για ν' αντέξει τόσο βάρος.*

2. όταν ένα κρεβάτι ή κάτι άλλο είναι μονό, χωράει μόνον ένα άτομο ($\neq$ διπλός): *Αγόρασε ένα πάπλωμα για μονό κρεβάτι.*

ο **μόνος**, η **μόνη**, το **μόνο** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάποιος είναι μόνος, δεν είναι μαζί με άλλους: *Ζει μόνος σ' ένα τεράστιο σπίτι.*

2. **μόνος μου, μόνη μου, μόνο μου:** όταν κάποιος κάνει κάτι μόνος του, το κάνει χωρίς τη βοήθεια κάποιου άλλου: *Μόνη της ράβει τα ρούχα των παιδιών.*

3. ο μόνος, η μόνη, το μόνο: όταν ένα πρόσωπο ή ένα πράγμα είναι το μόνο, δεν υπάρχει κανένα άλλο σαν κι αυτό (= μοναδικός): *Είναι το μόνο αγόρι στην οικογένεια.*

ο **μονοσύλλαβος**, η **μονοσύλλαβη**, το **μονοσύλλαβο** ΕΠΙΘ. (ΓΡΑΜΜ.): στη γραμματική, μία λέξη είναι μονοσύλλαβη όταν έχει μία μόνο συλλαβή: *Οι αντωνυμίες "μου", "σου", "του" είναι μονοσύλλαβες.*

το **μονοτονικό** (του μονοτονικού, των μονοτονικών) ουσ.: το μονοτονικό είναι ο τρόπος να τονίζουμε τις λέξεις με ένα μόνο σημάδι όταν τις γράφουμε ($\neq$ πολυτονικό): *Σύμφωνα με το μονοτονικό, όλες οι λέξεις παίρνουν τόνο, εκτός από τις μονοσύλλαβες.*

ο **μονότονος**, η **μονότονη**, το **μονότονο** ΕΠΙΘ.: όταν κάτι είναι μονότονο, επαναλαμβάνεται σταθερά και μας κάνει να βαριόμαστε (= βαρε-

τός, πληκτικός): *Στο βάθος ακουγόταν η μονότονη βουή του δρόμου.*

ο **μονόχρωμος**, η **μονόχρωμη**, το **μονόχρωμο** ΕΠΙΘ.: όταν κάτι είναι μονόχρωμο, έχει ένα μόνο χρώμα ($\neq$ πολύχρωμος): *Το κάλυμμα είναι από χαρτί μονόχρωμο, χωρίς σχέδια ή ρίγες.*

ο **μονοψήφιος**, η **μονοψήφια**, το **μονοψήφιο** ΕΠΙΘ.: ένας αριθμός είναι μονοψήφιος όταν έχει μόνο ένα ψηφίο ($\neq$ πολυψήφιος): *Οι αριθμοί από το 1 ως το 9 είναι μονοψήφιοι, ενώ το 10 είναι διψήφιο.*

το **μοντέλο** (του μοντέλου, των μοντέλων) ουσ.:

1. μοντέλο είναι καθετί που είναι τόσο καλό, ώστε πρέπει να το μιμούμαστε (= πρότυπο, υπόδειγμα): *Η έκθεσή σου θα χρησιμοποιηθεί ως μοντέλο για τους άλλους μαθητές.*

2. μοντέλο λέμε κάποιον που κάθεται ακίνητος μπροστά σε ζωγράφο, φωτογράφο κτλ. για να τον ζωγραφίσει ή να τον φωτογραφίσει: *Ποζάρει ως γυμνό μοντέλο.*

3. το μοντέλο είναι αυτός που το επάγγελμα του είναι να δείχνει τα καινούρια ρούχα σε επιδείξεις μόδας (= μανεκέν): *Τα φορέματα του σχεδιαστή παρουσίασαν δύο διάσημα μοντέλα.*

4. μοντέλο λέμε μια σειρά από αυτοκίνητα ή συσκευές με τα ίδια χαρακτηριστικά που φτιάχνει μια εταιρεία: *Το αυτοκίνητό του δεν έχει κλιματισμό, γιατί είναι παλιό μοντέλο.*

ο **μοντέρνος**, η **μοντέρνα**, το **μοντέρνο** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι μοντέρνο, γίνεται στη σημερινή εποχή ή έχει σχέση με αυτή (= σύγχρονος): *Είδαμε μια παράσταση μοντέρνου χορού. / Η ιατρική σήμερα ακολουθεί μοντέρνες μεθόδους θεραπείας.*

2. όταν κάποιος είναι μοντέρνος, έχει σύγχρονες ιδέες και τρόπους συμπεριφοράς (= προοδευτικός $\neq$ συντηρητικός): *Είναι μοντέρνοι άνθρωποι χωρίς προκαταλήψεις.*

3. όταν ένα ρούχο, ένα έπιπλο κτλ. είναι μοντέρνο, ακολουθεί τη μόδα ($\neq$ ντεμοντέ, παλιομοδίτικος): *Πήρε ένα παλτό σε μοντέρνα γραμμή.*

η **μορφή** (της μορφής, των μορφών) ουσ.:

1. η μορφή είναι το πώς φαίνεται ένας άνθρωπος ή ένα πράγμα: *Η Γη έχει τη μορφή σφαίρας. / Δε θα ξεχάσω ποτέ τη μορφή του.*

2. η μορφή είναι το είδος κάποιου πράγματος: *Μελετούν τις διαφορετικές μορφές με τις οποίες εκδηλώνεται η βία. / Ο ήλιος και ο άνεμος αποτελούν εναλλακτικές μορφές ενέργειας.*

ο **μορφωμένος**, η **μορφωμένη**, το **μορφω-**

μένο ΕΠΙΘ.: μορφωμένος είναι ο άνθρωπος που έχει μόρφωση, που έχει σπουδάσει (= σπουδασμένος $\neq$ αμόρφωτος): *Όλοι στην οικογένειά του είναι μορφωμένοι άνθρωποι.*

μορφώνω (μόρφωσα), **μορφώνομαι** (μορφώθηκα) ΡΗΜ.:

1. όταν μορφώνουμε κάποιον, του δίνουμε τις γνώσεις που χρειάζεται για να μάθει γράμματα

και να γίνει καλός επιστήμονας: Ο ρόλος του καθηγητή δεν είναι μόνο να μορφώσει το μαθητή αλλά και να διαμορφώσει το χαρακτήρα του.

2. μορφώνομαι ΠΑΘ.: όταν κάποιος μορφώνεται, πηγαίνει στο σχολείο ή στο πανεπιστήμιο και αποκτά γνώσεις: Οι περισσότεροι γονείς θέλουν τα παιδιά τους να μορφωθούν καλύτερα από τους ίδιους.

η **μόρφωση** (της μόρφωσης) ΟΥΣ.: η μόρφωση είναι το να είναι κάποιος μορφωμένος, να έχει σπουδάσει (≠ αγραμματοσύνη): Όλοι οι πολίτες πρέπει να έχουν ίσες ευκαιρίες για μόρφωση. (= γράμματα) / Η χώρα έχει χαμηλό επίπεδο μόρφωσης. (= παιδεία)

Δ Η λέξη μόρφωση δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

μοσκοβολάω/μοσκοβολώ (μοσκοβόλησα) ΡΗΜ. (ΑΝΕΠΙΣ.): έτσι λέμε αλλιώς το μοσχοβολάω

το **μοσχάρι** (του μοσχαριού, των μοσχαριών) ΟΥΣ.:

1. το μοσχάρι είναι το μικρό σε ηλικία βόδι: Τα μοσχάρια σφάζονται μεταξύ πέντε και επτά μηνών.

2. μοσχάρι λέμε το κρέας αυτού του ζώου, που το μαγειρεύουμε και το τρώμε: Μαγείρεψε μοσχάρι κοκκινιστό στην κατσαρόλα.

3. (ΜΕΙΩΤ.) λέμε μοσχάρι το χοντρό άνθρωπο: Πώς πάχυνε έτσι αυτό το παιδί, μοσχάρι έγινε!

4. (ΜΕΙΩΤ.) λέμε μοσχάρι το χαζό άνθρωπο: Δεν καταλάβαινε τίποτα από όσα του έλεγα, και με κοιτούσε σαν μοσχάρι.

ο **μοσχαρίσιος**, η **μοσχαρίσια**, το **μοσχαρίσιο** ΕΠΘ.: όταν κάτι είναι μοσχαρίσιο, έχει σχέση με το κρέας του μοσχαριού: Οι μοσχαρίσιες μπριζόλες είναι πιο σκληρές από τις χοιρινές.

μοσχοβολάω/μοσχοβολώ (μοσκοβόλησα) ΡΗΜ.: κάποιος ή κάτι μοσχοβολάει όταν βγάζει μια ευχάριστη μυρωδιά (= ευωδιάζω ≠ βρομάω): Μοσχοβολάει ο κήπος μας την άνοιξη! / Τι άρωμα φοράς και μοσχοβολάς;

το **μοσχοκάρυδο** (του μοσχοκάρυδου, των μοσχοκάρυδων) ΟΥΣ.: το μοσχοκάρυδο είναι μπαχαρικό με δυνατό άρωμα και κάπως γλυκιά γεύση, που το βάζουμε, συνήθως τριμμένο, σε γλυκά και φαγητά: Έβαλα μοσχοκάρυδο στο κοκκινιστό για να νοστιμίσει.

η **μοτοσικλέτα** (της μοτοσικλέτας, των μοτοσικλετών) ΟΥΣ.: η μοτοσικλέτα είναι μέσο συγκοινωνίας με δύο ρόδες και μηχανή (= μηχανή): Η μοτοσικλέτα κινείται με βενζίνη.

μου ανάβουν τα λαμπάκια ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): ΟΙ νέοι συνήθως λένε ότι τους ανάβουν τα λαμπάκια όταν θέλουν να δείξουν ότι είναι πολύ εκνευρισμένοι: Να, κάτι τέτοια μου λες και μου ανάβουν τα λαμπάκια!

μου ανεβαίνει η πίεση ΕΚΦΡ.: το λέμε όταν θυμώσουμε πάρα πολύ (= μου ανεβαίνει το αίμα στο κεφάλι): Μου ανεβαίνει η πίεση κάθε φορά που βλέπω τα μούτρα του!

μου ανεβαίνει το αίμα στο κεφάλι ΕΚΦΡ.: το λέμε όταν θυμώνουμε πάρα πολύ (= εξοργίζομαι): Κι όπως του ανέβηκε το αίμα στο κεφάλι απ' το θυμό, πήγε να τον χτυπήσει.

μου ανοίγει η όρεξη ΕΚΦΡ.: όταν μου ανοίγει η όρεξη, αρχίζω να πεινάω (≠ μου κόβεται η όρεξη): Μύρισα τα παιδάκια και μου άνοιξε η όρεξη.

μου βγαίνει από τη μύτη ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): όταν κάτι μας βγαίνει από τη μύτη, δε μας δίνει την ευχαρίστηση που θα έπρεπε (= μου βγαίνει ξινό): Αρρώστησε και της βγήκαν από τη μύτη οι διακοπές.

μου βγαίνει η γλώσσα ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το λέμε όταν κουραζόμαστε πολύ: Της βγήκε η γλώσσα να ανέβει την ανηφόρα.

μου βγαίνει η πίστη ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το λέμε όταν κουραζόμαστε πολύ για να κάνουμε κάτι (= μου βγαίνει η ψυχή, μου βγαίνει το λάδι): Μου βγήκε η πίστη να καθαρίσω τόσες σκάλες!

μου βγαίνει ο πάτος ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το λέμε για κάποιον όταν κουράζεται πάρα πολύ από την προσπάθεια να κάνει κάτι (= ξεπατώνομαι): Της βγήκε ο πάτος να σιδερώνει τόσα πουκάμισα!

μου βγαίνει το λάδι ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το λέμε όταν κουραζόμαστε πολύ για να κάνουμε κάτι (= μου βγαίνει η πίστη, μου βγαίνει η ψυχή): Μπορεί να της βγήκε το λάδι αλλά στο τέλος νίκησε!

μου γυαλίζει ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): λέμε ότι κάποιος ή κάτι μας γυαλίζει όταν μας εντυπωσιάζει: Της γυάλισε κάποιος από την παρέα που εμείς τον έχουμε για καρπαζιές.

μου γυρίζουν τ' άντερα ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το λέμε όταν κάποιος ή κάτι μας προκαλεί αηδία (= μου γυρίζει το στομάχι): Μου γυρίζουν τ' άντερα όταν τον βλέπω αυτόν τον αντιπαθητικό.

μου δίνει στα νεύρα ΕΚΦΡ.: όταν κάποιος ή κάτι μας δίνει στα νεύρα, μας νευριάζει: Μου δίνει στα νεύρα ο θόρυβος!

μου έρχεται γάντι ΕΚΦΡ.: όταν ένα ρούχο μάς έρχεται γάντι, εφαρμόζει τέλεια στο σώμα μας: Γάντι μου ήρθε το παντελόνι που μου δάνεισες.

μου έρχεται κουτί ΕΚΦΡ.: όταν λέμε ότι κάτι μας έρχεται κουτί, εννοούμε ότι μας βολεύει πολύ: Κουτί μου ήρθε που πήγαμε εκδρομή, γιατί δεν είχα διαβάσει.

μου κάθεται στο στομάχι ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το λέμε για κάποιον που δεν τον χωνεύουμε (= αντιπαθώ): Δε θέλω ούτε να τον βλέπω, μου κάθεται στο στομάχι.

μου κόβεται η ανάσα και μου κόβεται η αναπνοή ΕΚΦΡ.: όταν λέμε ότι κόβεται η ανάσα μας, αναπνέουμε με δυσκολία, συνήθως από κούραση ή από φόβο: Του 'δωσε μια γροθιά στο στομάχι και του κόπηκε η ανάσα.

μου κόβεται η όρεξη ΕΚΦΡ.: το λέμε όταν δεν έχω πια διάθεση για φαγητό (≠ μου ανοίγει η όρεξη): *Μη φας γλυκό πριν από το φαγητό, γιατί θα σου κοπεί η όρεξη.*

μου κόβεται η χολή ΕΚΦΡ.: το λέμε όταν τρομάζουμε πάρα πολύ (= παγώνει το αίμα μου, μου κόβεται το αίμα): *Μην πετιέσαι έτσι, παιδί μου, μου κόπηκε η χολή!*

μου κόβεται το αίμα ΕΚΦΡ.: το λέμε όταν τρομάζουμε πολύ (= μου κόβεται η χολή): *Μου κόπηκε το αίμα από την τρομάρα μου!*

μου κόβονται τα γόνατα ΕΚΦΡ.: το λέμε όταν είμαστε πολύ παραγμένοι από φόβο ή από συγκίνηση: *Μου κόπηκαν τα γόνατα όταν τον αντίκρισα για πρώτη φορά.*

μου μαυρίζει την καρδιά ΕΚΦΡ.: όταν κάποιος ή κάτι μας μαυρίζει την καρδιά, μας προκαλεί μεγάλη λύπη ή στενοχώρια (= μου μαυρίζει την ψυχή): *Μου μαύρισε την καρδιά με αυτά που μου 'πε.*

μου πέφτει η μύτη ΕΚΦΡ.: όταν μας πέφτει η μύτη, καταδεχόμαστε να κάνουμε κάτι: *Καλά δε θα σου πέσει η μύτη αν μας μιλήσεις!*

μου σηκώνεται η τρίχα ΕΚΦΡ.: όταν μας σηκώνεται η τρίχα, ανατριχιάζουμε από φόβο ή αηδία: *Μου σηκώθηκε η τρίχα όταν μύρισα τη χαρακτηριστική μυρωδιά του νοσοκομείου.*

μου στρίβει ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το λέμε για κάποιον που χάνει τα λογικά του: *Δε μένω μόνος κατακαλόκαιρο στην άδεια Αθήνα, θα μου στρίψει.*

μου τη βαράει ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.):

1. λέμε ότι κάτι ή κάποιος μας τη βαράει όταν μας εκνευρίζει πολύ (= μου τη δίνει): *Μου τη βαράει που το παίζει τόσο άνετη.*

2. όταν μας τη βαράει να κάνουμε κάτι, μας έρχεται εντελώς ξαφνικά η ιδέα να το κάνουμε: *Πού και πού του τη βαράει και πάει για ψάρεμα!*

μου τη βιδώνει ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): λέμε ότι κάτι ή κάποιος μας τη βιδώνει όταν μας εκνευρίζει πολύ (= μου τη δίνει): *Μου τη βιδώνει να τον βλέπω να τεμπελιάζει και να μη με βοηθάει.*

μου τη δίνει ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): όταν κάποιος ή κάτι μας τη δίνει, μας εκνευρίζει πολύ (= μου τη βαράει): *Μου τη δίνει που βρέχει και θα χάσουμε τη βόλτα.*

μου τη σπάει ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): όταν κάτι μας τη σπάει, μας ενοχλεί πάρα πολύ και μας εκνευρίζει (= μου τη δίνει): *Μου τη σπάει να τον βλέπω να διασκεδάζει όταν εγώ πρέπει να διαβάσω.*

μου τρέχουν τα σάλια ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το λέμε όταν λιγουρεύομαι κάτι πολύ (= μου πέφτουν τα σάλια): *Όσο σκέφτομαι τη μακαρονάδα που έφτιαξες, μου τρέχουν τα σάλια.*

μου 'φεξε ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το λέμε για κάποιον που του έτυχε κάτι καλό, χωρίς να το περιμένει: *Άντε, τυχεράκια, σου 'φεξε, θα πάρεις αύξηση.*

μου φεύγει το καφάσι ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το λέμε όταν κάτι μας προκαλεί μεγάλη έκπληξη ή θαυμασμό (= μου φεύγει το κεφάλι, παθαίνω πλάκα): *Μένει σε ένα φοβερό σπίτι, να σου φύγει το καφάσι!*

μου χαμογελάει η τύχη ΕΚΦΡ.: το λέμε για κάποιον που αρχίζει να έχει τύχη: *Του χαμογελάσε η τύχη και κέρδισε τον πρώτο αριθμό του λαχείου.*

ο μουγγός, η μουγγή, το μουγγό ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάποιος είναι μουγγός, δεν έχει φωνή και δεν μπορεί να μιλήσει: *Γεννήθηκε μουγγός αλλά έμαθε να συνεννοείται με νοήματα.*

2. μουγγό λέμε κάποιον όταν είναι σιωπηλός και δε μιλάει (= αμίλητος): *Απάντησέ μου, μην κάθεις μουγγός!*

το μουγκρητό (του μουγκρητού, των μουγκρητών) ΟΥΣ.:

1. μουγκρητό είναι η φωνή που βγάζουν τα λιοντάρια και άλλα ζώα (= μούγκρισμα): *Το λιοντάρι έβγαλε ένα άγριο μουγκρητό.*

2. μουγκρητό λέμε κάθε ήχο που βγάζει ένας άνθρωπος, μια μηχανή κτλ. και μοιάζει με αυτή τη φωνή: *Μετά από μερικά μουγκρητά το αυτοκίνητο πήρε επιτέλους μπροστά.*

μουγκρίζω (μούγκρισα) ΡΗΜ.:

1. όταν μουγκρίζει ένα ζώο, βγάζει τον ήχο που κάνει ένα λιοντάρι: *Οι αγελάδες μούγκριζαν από ευχαρίστηση.*

2. λέμε ότι ένας άνθρωπος μουγκρίζει όταν βγάζει ένα δυνατό ήχο με κλειστό το στόμα, συνήθως από πόνο ή ευχαρίστηση (= βογκάω): *Μούγκρισε σαν να είχε χτυπηθεί από σφαίρα.*

3. **μουγκρίζει** 3^ο ΠΡ.: όταν λέμε ότι ένα μηχάνημα μουγκρίζει, εννοούμε ότι κάνει πολύ θόρυβο (= βογκάει): *Το αεροπλάνο μούγκριζε στην απογείωση.*

το μούγκρισμα (του μούγκρισματος, των μούγκρισμάτων) ΟΥΣ.: το μουγκρητό: *Έβγαλε ένα μούγκρισμα σαν λιοντάρι.*

η μουλάρα (της μουλάρας) ΟΥΣ.:

1. η μουλάρα είναι το θηλυκό μουλάρι

2. (ΜΕΙΩΤ.) λέμε μουλάρα μια γυναίκα που φέρεται με αγένεια, με αδιαφορία ή με αχαριστία: *Τι μουλάρα που είναι! Πέρασε από δίπλα μου κι έκανε ότι δε με είδε.*

⚠ Η λέξη μουλάρα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

το μουλάρι (του μουλαριού, των μουλαριών) ΟΥΣ.:

1. το μουλάρι είναι το ζώο που έχει για γονείς ένα άλογο και ένα γάιδαρο και χρησιμοποιείται για να μεταφέρει βαριά φορτία: *Φόρτωσε το μουλάρι με δύο σακιά σιτάρι για να τα ανεβάσει στην άλλη άκρη του χωριού.*

2. (ΜΕΙΩΤ.) λέμε μουλάρι τον πεισματάρη άνθρωπο: *Είναι μουλάρι, δεν αλλάζει γνώμη με τίποτα!*

η μούντζα (της μούντζας) ΟΥΣ.: όταν δίνουμε μια μούντζα σε κάποιον, δείχνουμε την παλάμη

μας με ανοιχτά τα δάχτυλα προς το μέρος του, για να τον προσβάλουμε ή για να τον βρίσουμε (= φάσκελο): *Του έδωσε μια μούντζα επειδή την έβρισε.*

⚠ Η λέξη μούντζα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

η **μουτζούρα** (της μουτζούρας) ογσ.: η μουτζούρα είναι ο σκούρος λεκές που δημιουργείται συνήθως από μπογιά, μελάνι ή καπνό: *Συμπληρώστε καθαρά και χωρίς μουτζούρες το όνομά σας.*

⚠ Η λέξη μουτζούρα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

μουτζουρώνω (μουτζουρώω), **μουτζουρώνομαι** (μουτζουρώθηκα, μουτζουρωμένος) ρημ.:

1. όταν μουτζουρώνουμε κάτι, το γεμίζουμε με μουτζούρες (= λερώνω ≠ καθαρίζω): *Μουτζουρώσε τα χέρια του με μαρκαδόρο. / Μη μουτζουρώνεις το τετράδιό σου!*

2. **μουτζουρώνομαι** παθ.: όταν κάποιος ή κάτι μουτζουρώνεται, γεμίζει με μουτζούρες (= λερώνομαι): *Μουτζουρώθηκε το μαντίλι μου από το κραγιόν.*

μουτζώνω (μούτζωσα), **μουτζώνομαι** (μουτζώθηκα, μουτζωμένος) ρημ.:

1. όταν μουτζώνουμε κάποιον, δείχνουμε την παλάμη μας με ανοιχτά τα δάχτυλα προς το μέρος του, για να τον προσβάλουμε ή για να τον βρίσουμε (= φασκελώνω): *Γύρισε αγανακτισμένος προς το μέρος του οδηγού που έτρεχε και τον μούντζωσε.*

2. **μουτζώνομαι** παθ.: όταν κάποιος μουτζώνεται, μουτζώνει τον εαυτό του, επειδή έκανε κάτι που τώρα το έχει μετανιώσει: *Μουτζώνεται που τους άφησε να τον πιάσουν κορόιδο.*

ο **μουρλός**, η **μουρλή**, το **μουρλό** επιθ. (ανεπισ.): μουρλό λέμε αλλιώς τον τρελό (= παλαβός, ζουρλός): *Έξω τριγυρίζει ένας μουρλός γέρος που βαρδάει τα κουδούνια.*

μουρμουράω ρημ. ⇒ **μουρμουρίζω**

το **μουρμουρητό** (του μουρμουρητού, των μουρμουρητών) ογσ.:

1. το μουρμουρητό είναι ο ήχος που ακούγεται όταν ένα ή περισσότερα άτομα μιλάνε με χαμηλή φωνή: *Σταματήστε το μουρμουρητό, τους μάλωσε η δασκάλα.*

2. μουρμουρητό είναι τα λόγια που λέει και ξαναλέει κάποιος όταν γκρινιάζει για κάτι (= γκρίνια, μουρμούρα): *Με τρέλανε με το μουρμουρητό του!*

3. ο ήχος που μοιάζει με το ανθρώπινο μουρμουρητό: *Αποκοιμήθηκε ακούγοντας το μουρμούρισμα της θάλασσας.*

μουρμουρίζω και **μουρμουράω/μουρμουρώ** (μουρμούρισα) ρημ.:

1. όταν κάποιος μουρμουρίζει κάτι, το λέει με χαμηλή φωνή και δεν μπορούμε να ακούσουμε τι λέει (= ψιθυρίζω ≠ φωνάζω): *Κάτι*

μουρμούρισε αλλά δεν κατάλαβα ακριβώς τι. / Μουρμουρίζει το ίδιο τραγούδι από το πρωί.

2. όταν κάποιος μουρμουρίζει, παραπονιέται συνεχώς για κάτι (= γκρινιάζω, διαμαρτύρομαι): *Μουρμουρίζει από το πρωί και δε με αφήνει να ησυχάσω.*

3. **μουρμουρίζει** 3^ο πρ.: μουρμουρίζει κάτι όταν βγάζει έναν ήχο σαν κι αυτό που βγάζουν οι άνθρωποι όταν μουρμουρίζουν: *Μουρμούριζε το ρυάκι.*

το **μουρμούρισμα** (του μουρμούρισματος, των μουρμουρισμάτων) ογσ.: μουρμούρισμα λέμε αλλιώς το μουρμουρητό: *Ακούστηκε ένας ήχος πιο δυνατός από μουρμούρισμα.*

το **μούρο** (του μούρου, των μούρων) ογσ.: το μούρο είναι ο μικρός καρπός της μοιριάς, που αποτελείται από πολύ μικρά μπαλάκια και δεν έχει κουκούτσι: *Πήγαν στο δάσος και μάζεψαν μούρα.*

ο **μουσακάς** (του μουσακά, των μουσακάδων) ογσ.: ο μουσακάς είναι το φαγητό που ψήνεται στο φούρνο με μελιτζάνες, κιμά, πατάτες και άσπρη σάλτσα: *Ο μουσακάς είναι βαρύ φαγητό για το στομάχι.*

ο **μουσαμάς** (του μουσαμά, των μουσαμάδων) ογσ.: ο μουσαμάς είναι ένα αδιάβροχο ύφασμα που χρησιμοποιείται ως κάλυμμα, ως βάση στη ζωγραφική κτλ.: *Σκέπασε το τραπέζι της βεράντας με μουσαμά για να μη βραχεί. / Ζωγραφίζει πάνω σε μουσαμά.*

το **μουσείο** (του μουσείου, των μουσείων) ογσ.: το μουσείο είναι το κτίριο όπου φυλάγονται πολύτιμα ή σημαντικά αντικείμενα για να μπορούν να τα βλέπουν οι άνθρωποι: *Το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο διοργανώνει πολλές εκθέσεις.*

το **μούσι** ογσ.:

1. το μούσι είναι το γένι που αφήνουν οι άντρες στο πιγούνι: *Όλοι οι ορθόδοξοι παπάδες έχουν μούσι. / Έχει μακριά μαλλιά και μούσια.*

2. **μούσια** πληθ. (ανεπισ.): μούσια λέμε την ψεύτικη ιστορία: *Είναι μούσια ό,τι σας είπε, μην τον πιστεύετε!*

⚠ Η λέξη μούσι δεν έχει γενική στον ενικό και στον πληθυντικό αριθμό.

η **μουσική** (της μουσικής, των μουσικών) ογσ.:

1. μουσική είναι ο συνδυασμός ευχάριστων ήχων που βγάζουν οι άνθρωποι όταν τραγουδάνε ή όταν παίζουν μουσικά όργανα: *Στα πάρτι βάζουμε μουσική και χορεύουμε. / Ακούει κλασική μουσική.*

2. μουσική είναι η τέχνη του να γράφει ή να παίζει κάποιος μουσική: *Σπουδάζει πιάνο και θεωρία της μουσικής στο ωδείο.*

3. μουσική λέμε το μουσικό έργο που έχει γράψει ένας συνθέτης: *Τη μουσική για τις ταινίες του Φελίνι έγραψε ο Νίνο Ρότα.*

4. μουσική είναι οι νότες και τα άλλα σύμβολα που παριστάνουν τους ήχους ενός μουσικού

έργου: *Είναι αυτοδίδακτος μουσικός και δεν ξέρει να διαβάζει μουσική.*

το **μουσικό όργανο** ουσ.: το μουσικό όργανο είναι ένα αντικείμενο, όπως το πιάνο, η κιθάρα, το βιολί κτλ., με το οποίο μπορούμε να παίξουμε μουσική: *Στο ωδείο μαθαίνει δύο μουσικά όργανα, φλάουτο και πιάνο.*

ο **μουσικός**, η **μουσικός** (του/της μουσικού, των μουσικών) ουσ.: ο μουσικός είναι αυτός που γράφει ή παίζει μουσική: *Ο Μότσαρτ και ο Μπετόβεν ήταν πολύ σημαντικοί μουσικοί. (= συνθέτης) / Είναι μουσικός και παίζει ηλεκτρική κιθάρα.*

ο **μουσικός**, η **μουσική**, το **μουσικό** επιθ.:
1. όταν κάτι είναι μουσικό, έχει σχέση με τη μουσική: *Έπαιξε ένα δύσκολο μουσικό κομμάτι στο πιάνο. / Παίζει κιθάρα σε ένα ροκ μουσικό συγκρότημα.*
2. μουσικό είναι καθετί που περιλαμβάνει μουσική: *Ήταν μια ευχάριστη μουσική βραδιά.*

μούσκεμα επιρρ.: όταν κάποιος ή κάτι είναι μούσκεμα, είναι πολύ βρεγμένο (= λούτσα, μουσκιδι): *Τα ρούχα του ήταν μούσκεμα στον ιδρώτα. / Έριξε πάνω μου το νερό και με έκανε μούσκεμα.*

ΕΚΦΡ. τα κάνω μούσκεμα

μουσκεύω (μούσκεψα), **μουσκεύομαι** (μουσκεύτηκα, μουσκεμένος) ρημ.:

1. όταν μουσκεύουμε κάτι, ρίχνουμε πάνω του νερό ή άλλο υγρό ή το βουτάμε μέσα σε αυτό: *Ένα κύμα μού μούσκεψε τα παπούτσια. (= βρέχω) / Αφήστε το υπόλοιπο ψωμί να μουσκεύει στο γάλα. (= μουλιάζω)*

2. όταν κάποιος ή κάτι μουσκεύει ή μουσκεύεται, βρέχεται πάρα πολύ (≠ στεγνώνω): *Είχε μουσκεύει ολόκληρος από τον ιδρώτα. / Έπεσε σε μια λακκούβα με νερά και μουσκεύτηκε.*

το **μούσμουλο** (του μούσμολου, των μούσμουλων) ουσ.:

1. το μούσμουλο είναι ο μικρός καρπός της μουσμουλιάς, που έχει κίτρινο χρώμα, πολλά κουκούτσια και τρώγεται σαν φρούτο: *Τα μούσμουλα είναι καλοκαιρινά φρούτα.*

2. (ΜΕΙΩΤ.) λέμε μούσμουλο το μικρόσωμο και ανίκανο άνθρωπο: *Σιγά, μη μου πει εμένα το μούσμουλο τι πρέπει να κάνω!*

η **μουσούδα** (της μουσούδας, των μουσουδων) ουσ.: μουσούδα λέμε το κάτω μέρος του προσώπου των ζώων, εκεί όπου βρίσκεται η μύτη και το στόμα: *Η γάτα έχωσε τη μουσουδά της στο μπολ με το φαγητό.*

το **μουσουδί** (του μουσουδιού, των μουσουδιών) ουσ.: είναι ό,τι και η μουσούδα: *Το κουτάβι είχε ένα χαριτωμένο μουσουδί.*

ο **μουσουλμανικός**, η **μουσουλμανική**, το **μουσουλμανικό** επιθ.: όταν κάτι είναι μουσουλμανικό, έχει σχέση με τους μουσουλμάνους: *Το Ραμαζάνι είναι μουσουλμανική γιορτή.*

ο **μουσουλμανισμός** (του μουσουλμανισμού) ουσ. (ΘΡΗΣΚ.): έτσι λέγεται αλλιώς ο μωαμεθανισμός

⚠ Η λέξη μουσουλμανισμός δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

ο **μουσουλμάνος** (του μουσουλμάνου, των μουσουλμάνων), η **μουσουλμάνα** (της μουσουλμάνας) ουσ.+επιθ. (ΘΡΗΣΚ.): ο μουσουλμάνος είναι αυτός που πιστεύει στο μουσουλμανισμό (= μωαμεθανός): *Το Κοράνι είναι το ιερό βιβλίο των μουσουλμάνων.*

το **μουστάκι** (του μουστακιού, των μουστακιών) ουσ.:

1. μουστάκι είναι οι τρίχες που φυτρώνουν στο πάνω μέρος των χειλιών των αντρών: *Έγινε άντρας τώρα και θέλει ν' αφήσει και μουστάκι!*

2. μουστάκι είναι οι μακριές και σκληρές τρίχες που έχουν κάποια ζώα και ψάρια στο πρόσωπό τους και χρησιμεύουν για να αγγίζουν και να καταλαβαίνουν τα πράγματα γύρω τους: *Η γάτα έγλειφε το γάλα που είχε μείνει πάνω στα μουστάκια της.*

η **μουστάρδα** (της μουστάρδας) ουσ.: η μουστάρδα είναι μία σκούρα κίτρινη σάλτσα, κάπως καυτερή στη γεύση, που την τρώμε συνήθως με ψητό κρέας ή με λουκάνικα: *Άλειψε το ψητό αρνί με μουστάρδα.*

⚠ Η λέξη μουστάρδα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

το **μούτρο** (του μούτρου, των μούτρων) ουσ. (ΑΝΕΠΙΣ.):

1. το μούτρο ή τα μούτρα κάποιου είναι το πρόσωπό του: *Του έριξε μια γροθιά στα μούτρα.*

2. (ΜΕΙΩΤ.) όταν λέμε για έναν άνθρωπο ότι είναι μούτρο, εννοούμε ότι είναι πονηρός και απατεώνας: *Πρόσεξε τον, γιατί είναι μεγάλο μούτρο και μπορεί να σου κάνει κακό!*

ΕΚΦΡ. κατεβάζω τα μούτρα, κρατάω μούτρα, ξινίζω τα μούτρα μου, πέφτω με τα μούτρα, ρίχνομαι με τα μούτρα, σπάω τα μούτρα μου, τρώω τα μούτρα μου

η **μούχλα** (της μούχλας) ουσ.:

1. μούχλα είναι η πρασινωπή ουσία που μυρίζει άσχημα και σχηματίζεται σαν λεκές πάνω σε τρόφιμα ή σε επιφανείες από την υγρασία: *Το χαρτί είχε βραχεί αρκετά και άρχισε να αναπτύσσεται μούχλα. / Άνοιξε το παράθυρο να ξεμυρίσει το δωμάτιο από τη μούχλα.*

2. (ΜΕΙΩΤ.) μούχλα λέμε κάτι που θυμίζει πράγματα παλιά και ξεπερασμένα: *Αυτοί κάποτε ήταν επαναστάτες, τώρα όμως οι ιδέες τους μυρίζουν μούχλα.*

3. (ΜΕΙΩΤ.) λέμε για κάποιον ότι είναι μούχλα όταν βαριέται να κάνει οτιδήποτε: *Σήκω να πάμε καμιά βόλτα, βρε μούχλα!*

⚠ Η λέξη μούχλα δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

ο **μοχλός** (του μοχλού, των μοχλών) ουσ.:

1. μοχλός είναι καθετί που κινείται γύρω από ένα σταθερό σημείο και μας βοηθάει να σηκώσουμε ένα βαρύ αντικείμενο: *Έβαλαν ένα ξύλο*

κάτω από το ψυγείο για να σχηματιστεί μοχλός και να το μετακινήσουν πιο εύκολα.

2. ο μοχλός είναι το μεταλλικό ραβδί που το πατάμε ή το τραβάμε για να βάλουμε σε λειτουργία μία μηχανή ή ένα μηχανήμα: *Ο οδηγός του τρένου τράβηξε το μοχλό και το τρένο σταμάτησε. / Τα αυτοκίνητα έχουν μοχλό ταχυτήτων.*

ο μπαγιάτικος, η μπαγιάτικη, το μπαγιάτικο ΕΠΙΘ.:

1. όταν μια τροφή είναι μπαγιάτικη, έχει παλιώσει και έχει χάσει τη φρεσκάδα και τη νοστιμιά της ($\neq$ φρέσκος): *Το φαγητό είχε απαίσια γεύση, γιατί ήταν μπαγιάτικο και ξαναξεσταμένο. / Τα μαρούλια ήταν μπαγιάτικα και μαραμένα.*

2. όταν μια πληροφορία είναι μπαγιάτικη, είναι παλιά και δεν παρουσιάζει πια κανένα ενδιαφέρον ($\neq$ πρόσφατος): *Το νέο είναι μπαγιάτικο, το ξέραμε όλοι εδώ και μέρες!*

ο μπαγλαμάς (του μπαγλαμά, των μπαγλαμάδων) ΟΥΣ.: ο μπαγλαμάς είναι ένα μουσικό όργανο με χορδές που μοιάζει με μικρό μπουζούκι και χρησιμοποιείται στη λαϊκή και παραδοσιακή μουσική: *Έπαιζε ρεμπέτικα τραγούδια με τον μπαγλαμά του.*

η **μπάζα** (της μπάζας) ΟΥΣ.: η μπάζα είναι ένα μεγάλο ποσό χρημάτων που κερδίζει κάποιος, συνήθως με παράνομο τρόπο: *Έκαναν γερή μπάζα κλέβοντας κινητά τηλέφωνα.*

⚠ Η λέξη μπάζα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

τα **μπάζα** (των μπάζων) ΟΥΣ.: μπάζα είναι τα άχρηστα υλικά, όπως χρώμα, πέτρες, τούβλα, ξύλα κ.ά., που μαζεύονται όταν γκρεμίζουμε ένα κτίριο: *Απαγορεύεται να αφήνετε τα μπάζα στο πεζοδρόμιο.*

μπάζω (έμπασα, μπασμένος) ΡΗΜ. (ΑΝΕΠΙΣ.):

1. όταν μπάζουμε κάποιον σε ένα χώρο, τον αφήνουμε να μπει (= βάζω): *Τον έμπασε στο σπίτι της από την πίσω πόρτα.*

2. λέμε ότι μπάζουμε κάποιον σε κάτι όταν του μαθαίνουμε όλα τα μυστικά σχετικά με αυτό (= εισάγω, μυώ): *Τον έμπασε από μικρό στα κόλπα της δουλειάς. / Τον έμπασε από νωρίς στην πολιτική.*

3. μπάζει 3^ο ΠΡ.: όταν κάτι μπάζει, αφήνει τον αέρα ή το νερό να περνάει μέσα: *Το παράθυρο μπάζει, γι' αυτό κρυώνει.*

4. μπάζει 3^ο ΠΡ.: όταν ένα ρούχο μπάζει, γίνεται πιο στενό ή πιο κοντό (= μπαίνει, μαζεύει): *Το πουλόβερ έμπασε με το πλύσιμο.*

μπαίνει στο πετσί μου ΕΚΦΡ.: το λέμε όταν κάτι μου γίνεται συνήθεια: *Έχουν μπει στο πετσί του πια η πονηριά και η απάτη.*

μπαίνει το νερό στ' αυλάκι ΕΚΦΡ.: το λέμε όταν κάτι έχει αρχίσει να παίρνει το δρόμο του, να λειτουργεί σωστά: *Σιγά σιγά μαθαίνει τη δουλειά. Έχει αρχίσει να μπαίνει το νερό στ' αυλάκι.*

μπαίνουν ψύλλοι στ' αυτιά μου ΕΚΦΡ.: όταν μπαίνουν ψύλλοι στ' αυτιά μας, αρχίζουμε να

έχουμε υποψίες για κάτι: *Μπήκαν ψύλλοι στ' αυτιά του ότι τον απατάει η γυναίκα του.*

μπαίνω (μπήκα) ΡΗΜ.:

1. όταν μπαίνουμε σε ένα χώρο, στη θάλασσα ή κάπου αλλού, είμαστε έξω από εκεί και πηγαίνουμε μέσα ($\neq$ βγαίνω): *Ο κλέφτης μπήκε στο σπίτι από το παράθυρο. / Ελάτε να μπούμε στη θάλασσα! / Μπήκε παράνομα στη χώρα.*

2. όταν μπαίνουμε σε ένα μέσο συγκοινωνίας, ταξιδεύουμε μέσα σε αυτό (= ανεβαίνω $\neq$ βγαίνω, κατεβαίνω): *Μπήκε στο λεωφορείο για Καβάλα.*

3. όταν μπαίνουμε στο πανεπιστήμιο, σε μια δουλειά κτλ., μας δέχονται να σπουδάσουμε ή να δουλέψουμε εκεί (= περνάω, εισάγομαι): *Μπήκε στο πολυτεχνείο.*

4. λέμε ότι μπαίνουμε στα είκοσι χρόνια όταν έχουμε αυτή την ηλικία (= γίνομαι, πατάω): *Μπήκε στα τριάντα και ακόμα να βρει δουλειά.*

5. μπαίνει 3^ο ΠΡ.: όταν ένα ρούχο ή ένα ύφασμα μπαίνει, γίνεται πιο μικρό ή πιο στενό (= μαζεύει): *Μπήκε το πουλόβερ στο πλύσιμο.*

6. μπαίνει 3^ο ΠΡ.: όταν κάτι μπαίνει σε κάτι άλλο, μπορούμε να το βάλουμε μέσα σε αυτό (= χωράει): *Πάχυνα και δε μου μπαίνει η φούστα. / Το κλειδί δεν μπαίνει στη κλειδαρότρυπα.*

7. μπαίνει 3^ο ΠΡ.: λέμε ότι μπαίνει μια εποχή ή μια ημερομηνία όταν τότε αρχίζει ($\neq$ βγαίνει): *Μπήκε για τα καλά το καλοκαίρι. / Αύριο μπαίνει καινούριος μήνας.*

8. μου μπαίνει 3^ο ΠΡ.: λέμε ότι μας μπαίνει μια ιδέα ή μια σκέψη όταν την έχουμε συνέχεια στο μυαλό μας (= μου κολλάει): *Της μπήκε η ιδέα να εκδώσει ένα βιβλίο με συνταγές μαγειρικής.*

ΕΚΦΡ. μπαίνει στο πετσί μου, μπαίνει το νερό στ' αυλάκι, μπαίνουν ψύλλοι στ' αυτιά μου, μπαίνω μέσα, μπαίνω στα βάσανα, μπαίνω στη μέση, μπαίνω στο μάτι, μπαίνω στο νόημα, μπαίνω στον κόπο

μπαίνω μέσα ΕΚΦΡ.:

1. λέμε ότι κάποιος μπαίνει μέσα όταν τον βάζουν στη φυλακή (= φυλακίζομαι): *Θα μπει μέσα για δέκα χρόνια.*

2. όταν κάποιος ή μια επιχείρηση μπαίνει μέσα, δεν κερδίζει αρκετά χρήματα και έχει χρέη: *Μπήκε μέσα με το νέο μαγαζί.*

μπαίνω στα βάσανα ΕΚΦΡ.: το λέμε όταν αρχίζει μια δύσκολη περίοδος, με πολλές ταλαιπωρίες: *Αναγκάστηκε να δουλέψει από πολύ μικρός και να μπει από νωρίς στα βάσανα.*

μπαίνω στη μέση ΕΚΦΡ.: όταν κάποιος μπαίνει στη μέση, παίρνει μέρος σε κάτι που δεν τον αφορά (= παρεμβαίνω): *Όταν είδε τον καβγά, μπήκε στη μέση για να τους χωρίσει.*

μπαίνω στο μάτι ΕΚΦΡ.: όταν μπαίνουμε στο μάτι κάποιου, κάνουμε επίτηδες κάτι για να ζηλέψει: *Αγόρασε καινούριο αμάξι για να μπει στο μάτι των συγχωριανών του.*

μπαίνω στο νόημα ΕΚΦΡ.: όταν κάποιος μπαίνει στο νόημα, αρχίζει να καταλαβαίνει κάτι καλά:

Μόλις διάβασα τους κανόνες του παιχνιδιού, μπήκα αμέσως στο νόημα.

μπαίνω στον κόπο ΕΚΦΡ.: μπαίνουμε στον κόπο να κάνουμε κάτι όταν δείχνουμε καλή διάθεση να το κάνουμε: *Ήταν ο μόνος που μπήκε στον κόπο να με βοηθήσει να μεταφέρω τις σακούλες.*

ο **μπακάλης** (του μπακάλη, των μπακάληδων), η **μπακάλισσα** (της μπακάλισσας) ΟΥΣ.:

1. ο μπακάλης είναι αυτός που έχει δικό του μπακάλικο (= παντοπώλης): *Αγόρασε από τον μπακάλη ένα κιλό ρεβίθια.*

2. (ΜΕΙΩΤ.) μπακάλη λέμε αυτόν που κάνει μια δουλειά πρόχειρα και εμπειρικά, που δεν είναι σοβαρός επαγγελματίας: *Είναι σκέτος μπακάλης στη δουλειά του, ούτε τις βασικές γνώσεις δεν έχει!*

ο **μπακαλιάρος** (του μπακαλιάρου, των μπακαλιάρων) ΟΥΣ.:

1. ο μπακαλιάρος είναι μεγάλο ψάρι που ψαρεύεται στις βόρειες θάλασσες και συχνά το βάζουμε στο αλάτι για να διατηρείται πολύ καιρό (= βακαλάος): *Θα βρεις στο σουπερμάρκετ μπακαλιάρους παστούς.*

2. μπακαλιάρος λέγεται και το ψάρι που ψαρεύεται στις θάλασσες της Μεσογείου: *Πολλοί ψαράδες ψαρεύουν μπακαλιάρους με τα δίχτυα τους στο Αιγαίο πέλαγος.*

3. μπακαλιάρος είναι και το κρέας των δύο ψαριών, που το μαγειρεύουμε και το τρώμε: *Ο μπακαλιάρος τρώγεται συνήθως τηγανητός με σκορδαλιά.*

το **μπακάλικο** (του μπακάλικου, των μπακάλικων) ΟΥΣ.: το μπακάλικο είναι ένα μικρό κατάστημα από το οποίο αγοράζουμε προϊόντα που χρησιμοποιούμε καθημερινά στο σπίτι, όπως ζάχαρη, καφέ, κονσέρβες, γάλα κτλ. (= παντοπωλείο): *Ψωνίζει από το μπακάλικο της γειτονιάς.*

ο **μπακλαβάς** (του μπακλαβά, των μπακλαβάδων) ΟΥΣ.: ο μπακλαβάς είναι ένα γλυκό που φτιάχνεται από λεπτά φύλλα ζύμης, σιρόπι και καρύδια ή αμύγδαλα, που τα στρώνουμε σε ταψί και τα ψήνουμε στο φούρνο: *Ο μπακλαβάς και το κανταΐφι είναι γλυκά του ταψιού.*

η **μπάλα** (της μπάλας) ΟΥΣ.:

1. η μπάλα είναι ένα στρογγυλό αντικείμενο που το χρησιμοποιούμε σε διάφορα παιδικά παιχνίδια και σε αθλήματα, όπως στο ποδόσφαιρο, στο μπάσκετ, στο βόλεις κτλ.: *Ο ποδοσφαιριστής έστειλε την μπάλα στα δίχτυα.*

2. (ΑΝΕΠΙΣ.) μπάλα λέγεται αλλιώς το ποδόσφαιρο: *Πάμε για μπάλα το απόγευμα;*

3. μπάλα λέμε κάθε αντικείμενο που έχει το σχήμα της μπάλας ή πολλά πράγματα που τα μαζεύουμε σαν μπάλα: *Πετούσαν μπάλες από χιόνι. / Πήρε τα σεντόνια και τα έκανε μια μπάλα.*

Δ Η λέξη μπάλα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό. ΕΚΦΡ. με πήρε η μπάλα

το **μπαλάκι** ΟΥΣ.: το μπαλάκι είναι η μικρή μπάλα που χρησιμοποιείται στο τένις, στο πικκ πογκ ή στις ρακέτες: *Χτύπησε το μπαλάκι δυνατά με τη ρακέτα.*

Δ Η λέξη μπαλάκι δεν έχει γενική στον ενικό και στον πληθυντικό αριθμό.

η **μπαλαρίνα** (της μπαλαρίνας) ΟΥΣ.: η μπαλαρίνα είναι η χορεύτρια σε μπαλέτο: *Παρακολουθούσε μαθήματα σε σχολή μπαλέτου γιατί ήθελε να γίνει μπαλαρίνα.*

το **μπαλέτο** (του μπαλέτου, των μπαλέτων) ΟΥΣ.:

1. το μπαλέτο είναι ένα είδος χορού με πολύ καλά σχεδιασμένες κινήσεις, με τις οποίες οι χορευτές παρουσιάζουν μια ιστορία σε μια παράσταση: *Το όνειρό της είναι να σπουδάσει μπαλέτο.*

2. μπαλέτο λέμε την ομάδα των χορευτών που παρουσιάζουν μια παράσταση μπαλέτου: *Είναι η πρώτη χορεύτρια στα μπαλέτα Μπολσσί.*

η **μπαλιά** (της μπαλιάς) ΟΥΣ.: η μπαλιά είναι το χτύπημα της μπάλας σε ένα παιχνίδι ή σε ένα άθλημα: *Έγινε ποδοσφαιριστής γιατί έριχνε δυνατές μπαλιές.*

Δ Η λέξη μπαλιά δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

το **μπαλκόνι** (του μπαλκονιού, των μπαλκονιών) ΟΥΣ.: το μπαλκόνι είναι το μέρος που βρίσκεται πάνω από το έδαφος, στην εξωτερική πλευρά ενός σπιτιού, και συνήθως έχει κάγκελα (= βεράντα): *Βγήκε στο μπαλκόνι για να φωνάξει τα παιδιά που έπαιζαν στο δρόμο.*

το **μπαλόνι** (του μπαλονιού, των μπαλονιών) ΟΥΣ.:

1. το μπαλόνι είναι ένα αντικείμενο από λεπτό λάστιχο, που το φουσκώνουμε με αέρα και το κάνουμε μεγάλο και στρογγυλό: *Στόλισαν το σπίτι με μπαλόνια για το πάρτι.*

2. (ΜΕΙΩΤ.) μπαλόνι λέμε κάποιον που είναι παχύς: *Οι συμμαθητές του τον κορόιδευαν μπαλόνι.*

μπαλώνω (μπαλώσα), **μπαλώνομαι** (μπαλώθηκα, μπαλωμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν μπαλώνουμε ένα ύφασμα που είναι σκισμένο, ράβουμε πάνω σε αυτό άλλο κομμάτι από ύφασμα ή ράβουμε τις δύο άκρες για να κρύψουμε την τρύπα: *Μπάλωσε το παντελόνι στα γόνατα.*

2. λέμε ότι μπαλώνουμε ένα λάθος όταν βρίσκουμε πρόχειρες δικαιολογίες για να το διορθώσουμε: *Πήγε να μπαλώσει την γκάφα του αλλά δεν τον πίστεψε κανείς.*

η **μπάμια** (της μπάμιας) ΟΥΣ.:

1. η μπάμια είναι ένα μικρό φυτό, που ο καρπός του είναι πράσινος, χνουδωτός και μακρόστενος: *Φυτέψαμε μπάμιες στον κήπο μας.*

2. μπάμια είναι ο καρπός του φυτού αυτού, που τον μαγειρεύουμε και τον τρώμε: *Αγόρασε δυο κιλά μπάμιες από το μανάβη.*

3. μπάμιες ΠΛΗΘ.: μπάμιες λέμε το φαγητό που φτιάχνουμε με αυτόν τον καρπό: *Φάγαμε κοτόπουλο κοκκινιστό με μπάμιες.*

⚠ Η λέξη μπάμια δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

το **μπαμπάκι** (του μπαμπακιού, των μπαμπακιών) ΟΥΣ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το βαμβάκι: *Να μην ξεχάσεις να αγοράσεις μπαμπάκι από το φαρμακείο.*

ο **μπαμπάς** (του μπαμπά, των μπαμπάδων) ΟΥΣ.:

1. (ΑΝΕΠΙΣ.) μπαμπά φωνάζουμε τον πατέρα μας: *Τι δουλειά κάνει ο μπαμπάς σου;*

2. ο μπαμπάς είναι γλυκό από μαλακή ζύμη που την ψήνουμε και από πάνω της χύνουμε σιρόπι και σαντιγί: *Έφαγα δύο μπαμπάδες.*

ο **μπαμπούλας** (του μπαμπούλα) ΟΥΣ. (ΑΝΕΠΙΣ.):

1. ο μπαμπούλας είναι ένα φανταστικό πρόσωπο που το αναφέρουν οι μεγάλοι για να φοβίζουν τα μικρά παιδιά: *Αν δε φας, θα φωνάξω τον μπαμπούλα!*

2. μπαμπούλα λέμε καθετί που μας προκαλεί φόβο: *Μη μου κάνεις τον μπαμπούλα εμένα, δε σε φοβάμαι! / Τα μαθηματικά είναι ο μπαμπούλας των σχολικών μαθημάτων.*

⚠ Η λέξη μπαμπούλας δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

η **μπανάνα** (της μπανάνας, των μπανανών) ΟΥΣ.: η μπανάνα είναι ένα μακρόστενο φρούτο με κίτρινη σκληρή φλούδα, που από μέσα είναι άσπρο και έχει γλυκιά γεύση: *Αγόρασε ένα τσαμπί μπανάνες. / Έτρωγε ένα παγωτό μπανάνα.*

η **μπανιέρα** (της μπανιέρας) ΟΥΣ.: η μπανιέρα είναι ένα στενόμακρο αντικείμενο στο μπάνιο, μέσα στο οποίο μπάνουμε για να πλύνουμε το σώμα μας: *Γέμισε την μπανιέρα με νερό κι έκανε ένα ζεστό μπάνιο.*

⚠ Η λέξη μπανιέρα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

το **μπάνιο** (του μπάνιου, των μπάνιων) ΟΥΣ.:

1. το μπάνιο είναι το λουτρό: *Πήγαινε στο μπάνιο να πλυθείς. / Έχω αφήσει τις πετσέτες μέσα στο μπάνιο.*

2. όταν κάνουμε μπάνιο, πλένουμε το σώμα μας, συνήθως στην μπανιέρα: *Έχει ζεστό νερό για να κάνω μπάνιο;*

3. όταν κάποιος κάνει μπάνιο, κολυμπάει στη θάλασσα, στην πισίνα κτλ.: *Πόσα μπάνια έκανες φέτος στη θάλασσα;*

4. το μπάνιο είναι το κολύμπι: *Δεν ξέρει μπάνιο και πλατσουρίζει στα ρηχά.*

η **μπάντα** (της μπάντας) ΟΥΣ.:

1. η μπάντα είναι η ορχήστρα που έχει πολλά πνευστά και κρουστά όργανα και παίζει συνήθως σε δρόμους και σε πλατείες: *Στην παρέλαση έπαιζε μουσική η μπάντα του δήμου.*

2. (ΑΝΕΠΙΣ.) η μπάντα ενός αντικειμένου είναι η πλαϊνή του πλευρά: *Όταν τράκαρε, το αυτοκίνητο έγερνε ολόκληρο από τη δεξιά μπάντα.*

⚠ Η λέξη μπάντα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

το **μπαούλο** (του μπαούλου, των μπαούλων) ΟΥΣ.: το μπαούλο είναι ένα μεγάλο αντικείμενο από ξύλο ή μέταλλο που κλείνει με καπάκι, μέσα στο οποίο φυλάμε ρούχα, κουβέρτες ή άλλα είδη (= κασέλα, σεντούκι): *Φυλάει τα τραπεζομάντιλα της γιαγιάς μέσα σε ένα παλιό ξύλινο μπαούλο.*

το **μπαρ** ΟΥΣ.:

1. το μπαρ είναι κατάσταση όπου διασκεδάζει κανείς πίνοντας ποτά και ακούγοντας μουσική: *Θα βγουν το βράδυ και θα πάνε σε μπαρ για ποτό.*

2. μπαρ λέμε το έπιπλο πάνω στο οποίο σερβίρονται τα ποτά σε αυτό το κατάστημα: *Στέκεται μπροστά στο μπαρ και περιμένει τον μπάρμαν να του ετοιμάσει το ποτό.*

⚠ Η λέξη μπαρ δεν κλίνεται.

ο **μπαρκάρω** (μπαρκαρα και μπαρκάρισα, μπαρκαρισμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν κάποιος μπαρκάρει, ταξιδεύει με πλοίο ως ναυτικός: *Μπαρκάρε λοστρόμος σε εμπορικό πλοίο.*

2. μπαρκάρουμε όταν φεύγουμε με πλοίο για ταξίδι: *Μπαρκάρουμε αύριο για Κρήτη. / Το πλοίο μπαρκάρει για Αυστραλία.*

ο **μπάρμπα** (του μπάρμπα, των μπαρμπάδων) ΟΥΣ. (ΑΝΕΠΙΣ.):

1. ο μπάρμπα μας είναι ο θείος μας: *Οι μπαρμπάδες μου, τα αδέρφια του πατέρα μου, είναι γεωργοί.*

2. μπάρμπα ΕΝΙΚ.: φωνάζουμε “μπάρμπα” έναν άντρα μεγάλης ηλικίας: *Μπαρμπα, μου δίνεις λίγες καραμέλες; / Πέθανε ο μπαρμπα-Γιάννης ο κανατάς.*

το **μπαρμπούνι** (του μπαρμπουνιού, των μπαρμπουνιών) ΟΥΣ.:

1. το μπαρμπούνι είναι ένα ψάρι με κοκκινωπό χρώμα και μουστάκια: *Τα μπαρμπούνια μοιάζουν με τις κουτσομούρες.*

2. μπαρμπούνι είναι το κρέας αυτού του ψαριού, που το μαγειρεύουμε και το τρώμε: *Φάγαμε τηγανητά μπαρμπούνια.*

3. μπαρμπούνια ΠΛΗΘ.: τα μπαρμπούνια είναι είδος φασολιού με ασπροκόκκινο χρώμα: *Αγόρασα από το μανάβικο φασολάκια μπαρμπούνια και μελιτζάνες.*

το **μπαρούτι** (του μπαρουτιού) ΟΥΣ.: το μπαρούτι είναι μια ουσία σε μορφή σκόνης, που τη χρησιμοποιούμε για να βάζουμε φωτιά ή για να προκαλούμε εκρήξεις (= πυρίτιδα): *Μετά τους βομβαρδισμούς μύριζε παντού μπαρούτι.*

⚠ Η λέξη μπαρούτι δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

ΕΚΦΡ. γίνομαι μπαρούτι

η **μπαρούφα** (της μπαρούφας) ΟΥΣ.: η μπαρούφα είναι τα ανόητα λόγια που λέει κάποιος, συνήθως για να εντυπωσιάσει τους άλλους (= μπουρδα, αρλούμπα, σαχλαμάρα): *Πέταξε μια μπαρούφα και ήθελε να τον πιστέψουμε.*

⚠ Η λέξη μπαρούφα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

το **μπάσκετ** και το **μπάσκετ μπολ** ΟΥΣ.: το μπάσκετ είναι το παιχνίδι που γίνεται ανάμεσα σε δύο ομάδες, με πέντε παίκτες η καθεμία, οι οποίοι προσπαθούν να βάλουν την μπάλα στο καλάθι της αντίπαλης ομάδας για να κερδίσουν πόντους (= καλαθοσφαίριση): Ένας αγώνας μπάσκετ διαρκεί σαράντα λεπτά.

⚠ Η λέξη μπάσκετ δεν κλίνεται.

το **μπαστούνι** (του μπαστουνιού, των μπαστουνιών) ΟΥΣ.:

1. το μπαστούνι είναι ένα μακρύ και λεπτό ραβδί με στρογγυλή λαβή στο πάνω μέρος, που το χρησιμοποιούν οι άνθρωποι για να τους βοηθάει να περπατάνε: Πίσω του ήταν μια ηλικιωμένη κυρία που περπατούσε με μπαστούνι.

2. μπαστούνι λέμε το μακρύ ραβδί που χρησιμοποιούν στο γκολφ για να χτυπάνε την μπάλα: Πάνει γερά το μπαστούνι και ρίχνει μια πολύ δυνατή βολή.

ΕΚΦΡ. τα βρίσκω μπαστούνια

η **μπαταρία** (της μπαταρίας, των μπαταριών) ΟΥΣ.: η μπαταρία είναι ένα αντικείμενο που τοποθετείται μέσα σε ραδιόφωνο, ρολόι ή αυτοκίνητο και μεταφέρει το ηλεκτρικό ρεύμα που χρειάζονται για να λειτουργούν: Έβαλε δύο μεγάλες μπαταρίες στο κασετόφωνο. / Το ρολόι σταμάτησε, μάλλον θα θέλει καινούρια μπαταρία.

⚠ Η γενική στον πληθυντικό αριθμό προφέρεται σε τέσσερις συλλαβές: μπα-τα-ρι-ών.

το **μπαχαρικό** (του μπαχαρικού, των μπαχαρικών) ΟΥΣ.: τα μπαχαρικά είναι αρωματικές ουσίες, όπως το πιπέρι, η κανέλα, το μοσχοκάρυδο, που τα βάζουμε στα φαγητά για να νοστιμίσουν (= καρύκευμα): Μαγειρεύει με πολλά μπαχαρικά, γι' αυτό τα φαγητά της είναι πικάντικα.

ο **μπεζ**, η **μπεζ**, το **μπεζ** ΕΠΙΘ.: όταν κάτι είναι μπεζ, έχει χρώμα πολύ ανοιχτό καφέ: Το καλοκαιρινά κοστούμια είναι συνήθως μπεζ.

⚠ Η λέξη μπεζ δεν κλίνεται.

το **μπεζ** ΟΥΣ.: το μπεζ είναι το πολύ ανοιχτό καφέ χρώμα: Το μπεζ πηγαίνει πολύ με το καφέ.

⚠ Η λέξη μπεζ δεν κλίνεται.

το **μπέιζμπολ** ΟΥΣ. (ΑΘΛΗΤ.): το μπέιζμπολ είναι παιχνίδι που παίζεται από δύο ομάδες με εννέα παίκτες η καθεμία, οι οποίοι προσπαθούν να χτυπήσουν με ειδικό ρόπαλο την μπάλα και να την οδηγήσουν σε συγκεκριμένα σημεία μέσα στο γήπεδο: Το μπέιζμπολ είναι το εθνικό σπορ των Αμερικανών.

⚠ Η λέξη μπέιζμπολ δεν κλίνεται.

το **μπέικον** ΟΥΣ.: το μπέικον είναι κρέας από την πλάτη ή από τα πλευρά του γουρουνιού, που το τρώμε μαγειρεμένο ή ωμό σε λεπτές φέτες: Για πρωινό τρώω πάντα μπέικον με αυγά.

⚠ Η λέξη μπέικον δεν κλίνεται.

η **μπεκάτσα** (της μπεκάτσας, των μπεκατσών) ΟΥΣ.:

1. η μπεκάτσα είναι ένα κοντό και χοντρό πουλί με μακρύ ράμφος και πολύχρωμα φτερά, που το κυνηγάνε για το κρέας του: Πυροβόλησε μια μπεκάτσα.

2. μπεκάτσα είναι το κρέας αυτού του πουλιού, που το μαγειρεύουμε και το τρώμε: Μπεκάτσα μαγειρεμένη σε σάλτσα κόκκινου κρασιού.

ο **μπεκρής** (του μπεκρή, των μπεκρήδων), η **μπεκρού** (της μπεκρούς) ΟΥΣ.: ο μπεκρής πίνει πολύ αλκοόλ και είναι συνέχεια μεθυσμένος (= μεθύστακας): Ο μπεκρής βγήκε παραπατώντας από την ταβέρνα.

ο **μπέμης** (του μπέμης, των μπέμηδων) η **μπέμπα** (της μπέμπας) ΟΥΣ.: μπέμης λέμε το μωρό πριν του δώσουμε όνομα: Πώς μεγάλωσε έτσι ο μπέμης σας;

μπερδεύω (μπέρδεψα), **μπερδεύομαι** (μπερδεύτηκα, μπερδεμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν μπερδεύουμε δύο πράγματα μεταξύ τους, τα κάνουμε να μην μπορούν να χωριστούν (= μπλέκω ≠ ξεμπερδεύω): Είχαν μπερδευτεί τόσο τα καλώδια, που δεν μπορούσε να τα βγάλει από την πρίζα.

2. όταν μπερδεύουμε διάφορα πράγματα, χαλάμε τη σωστή σειρά ή τη θέση τους (= ανακατεύω): Ποιος μπέρδεψε τα χαρτιά στο γραφείο μου;

3. όταν μπερδεύουμε ένα πρόσωπο ή ένα πράγμα, το παίρνουμε για κάποιο άλλο: Τον μπερδεύουν με το δίδυμο αδερφό του. / Ο μικρός του αδερφός μπερδεύει το 3 με το 6.

4. μπερδεύουμε κάποιον όταν τον βάζουμε να πάρει μέρος σε μια άσχημη ή ύποπτη υπόθεση: Μη με μπερδεύετε εμένα στα προσωπικά σας.

5. όταν κάποιος ή κάτι μας μπερδεύει, μας κάνει να μην μπορούμε να σκεφτούμε σωστά: Οι ερωτήσεις πολλαπλών επιλογών σε κάποιες περιπτώσεις μπερδεύουν τους μαθητές.

6. **μπερδεύομαι** ΠΑΘ.: λέμε ότι κάποιος μπερδεύεται όταν δεν μπορεί να σκεφτεί σωστά και φτάνει σε λάθος συμπεράσματα: Οι ερωτήσεις είναι απλές και έτσι ο απλός χρήστης δεν μπερδεύεται.

ΕΚΦΡ. μπερδεύω τη γλώσσα μου

μπερδεύω τη γλώσσα μου ΕΚΦΡ.: μπερδεύω τη γλώσσα μου όταν χάνω τα λόγια μου, άλλο θέλω να πω και άλλο λέω: Σηκώθηκε να βγάλει λόγο και μπέρδεψε τη γλώσσα του.

το **μπετό** ΟΥΣ. (ΑΝΕΠΙΣ.):

1. έτσι λέγεται αλλιώς το μπετόν: Τα μεγάλα κτίρια χτίζονται συνήθως με μπετό και γυαλί.

2. **μπετά** ΠΛΗΘ.: λέμε ότι ένα κτίριο βρίσκεται στα μπετά όταν έχει φτιαχτεί ο σκελετός του και είναι στο στάδιο να ρίξουν το μπετόν: Η οικοδομή θα τελειώσει σε ένα χρόνο, γιατί βρίσκεται ακόμα στα μπετά.

⚠ Η λέξη μπετό δεν έχει γενική στον ενικό και στον πληθυντικό αριθμό.

το **μπετόν** ουσ.: το μπετόν είναι ένα υλικό που γίνεται από τσιμέντο, άμμο, χαλίκια και νερό και χρησιμοποιείται στο χτίσιμο των κτιρίων (= σκυρόδεμα): *Οι πολυκατοικίες είναι χτισμένες με μπετόν.*

Δ Η λέξη μπετόν δεν κλίνεται.

η **μπετονιέρα** (της μπετονιέρας) ουσ. (ΑΝΕΠΙΣ.): η μπετονιέρα είναι το μηχάνημα με το οποίο ανακατεύονται τα υλικά που χρειάζονται για να γίνει το μπετόν, καθώς και το φορτηγό που μεταφέρει αυτό το μηχάνημα: *Η μπετονιέρα άδειασε το μπετόν στα θεμέλια της οικοδομής.*

Δ Η λέξη μπετονιέρα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

μπήγω (έμπηξα), **μπήγομαι** (μπήχτηκα, μπηγμένος) ρημ.:

1. όταν μπήγουμε κάτι στο χώμα, στον τοίχο ή σε άλλο μέρος, το πιέζουμε για να μπει ολόκληρο μέσα σε αυτό (= χώνω): *Έμπηξε το κοντάρι στο χώμα και πάνω του κρέμασε τη σπηλιά. / Πάνω στον καβγά, έμπηξε τα νύχια του στους ώμους μου.*

2. λέμε ότι κάποιος μπήγει τα κλάματα ή τα γέλια όταν αρχίζει να κλαίει ή να γελάει δυνατά: *Έμπηξε κάτι φωνές, που τον άκουσε όλη η γειτονιά.*

το **μπιζέλι** (του μπιζελιού, των μπιζελιών) ουσ.:

1. μπιζέλι λέμε τον τρυφερό αρακά: *Φύτεψε πιπεριές, μπάμιες και μπιζέλια στον κήπο της.*

2. **μπιζέλια** πληθ.: τα μπιζέλια είναι το φαγητό που φτιάχνουμε με αυτόν τον καρπό: *Μαγειρεύσε μπιζέλια με αγκινάρες.*

το **μπικίνι** ουσ.: το μπικίνι είναι γυναικείο μαγιό που αποτελείται από δύο κομμάτια: *Δε φοράει ποτέ ολόσωμο μαγιό στη θάλασσα, φοράει πάντα μπικίνι.*

Δ Η λέξη μπικίνι δεν κλίνεται.

η **μπίλια** (της μπίλιας) ουσ.:

1. στο μπιλιάρδο, μπίλια είναι η μικρή μπάλα που χτυπάνε οι παίκτες: *Ο παίκτης χτύπησε τη μαύρη μπίλια και την έβαλε μέσα στην τρύπα.*

2. **μπίλιες** πληθ.: οι μπίλιες είναι οι μικρές σφαίρες, συνήθως από γυαλί, με τις οποίες παίζουν τα παιδιά (= βόλοι): *Θα φέρει ο καθένας τις μπίλιες του για να παίξουμε.*

3. μπίλια είναι κάθε μικρό αντικείμενο που έχει το σχήμα της σφαίρας: *Το στίλο έχει στη μύτη του μια μπίλια.*

Δ Η λέξη μπίλια δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

το **μπιμπερό** (του μπιμπερού, των μπιμπερών) ουσ.: το μπιμπερό είναι ένα μικρό μπουκάλι, που στην πάνω άκρη του έχει μια πιπίλα από την οποία τα μωρά πίνουν το γάλα τους: *Μεγάλωσε πια και δεν πίνει το γάλα του με μπιμπερό.*

η **μπίρα** (της μπίρας) ουσ.: η μπίρα είναι αλκοολούχο ποτό με κάπως πικρή γεύση, που γίνεται από κριθάρι ή από άλλα δημητριακά (= ζύθος): *Θα πιούμε μπίρα ή κρασί με το φαγητό; / Θέλετε να σας φέρω μια μπίρα;*

Δ Η λέξη μπίρα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

το **μπισκότο** (του μπισκότου, των μπισκότων) ουσ.: το μπισκότο είναι ένα επίπεδο κομμάτι από ζυμάρι που έχει ψηθεί και είναι συνήθως γλυκό και στρογγυλό: *Έφαγε ένα κουτί μπισκότα με γεύση κανέλας.*

η **μπιτζάμα** (της μπιτζάμας, των μπιτζαμών) ουσ. (ΑΝΕΠΙΣ.): η πιτζάμα: *Πριν πάμε για ύπνο φοράμε τις μπιτζάμες μας.*

το **μπιφτέκι** (του μπιφτεκιού, των μπιφτεκιών) ουσ.: το μπιφτέκι είναι φαγητό από κιμά που μοιάζει με τον κεφτέ, αλλά είναι πιο μεγάλο και πιο επίπεδο και ψήνεται συνήθως στο φούρνο: *Το χάμπουργκερ είναι μπιφτέκι που τρώγεται μέσα σε στρογγυλό ψωμί.*

το **μπιχλιμπίδι** (του μπιχλιμπίδιού, των μπιχλιμπίδιών) ουσ.: τα μπιχλιμπίδια είναι φτηνά αντικείμενα που τα φοράμε ως κοσμήματα ή τα χρησιμοποιούμε ως στολίδια: *Στα παιδιά αρέσουν τα μπιχλιμπίδια, τα δαχτυλιδάκια, οι χάντρες και άλλα τέτοια.*

Δ Η λέξη μπιχλιμπίδι χρησιμοποιείται συνήθως στον πληθυντικό αριθμό.

ο **μπλε**, η **μπλε**, το **μπλε** επιθ.: όταν κάτι είναι μπλε, έχει το σκούρο γαλάζιο χρώμα του ουρανού: *Είναι μελαχρινή με μπλε μάτια.*

Δ Η λέξη μπλε δεν κλίνεται.

το **μπλε** ουσ.: το μπλε είναι το σκούρο γαλάζιο χρώμα που έχει ο ουρανός: *Το μπλε είναι πιο σκούρο χρώμα από το γαλάζιο.*

Δ Η λέξη μπλε δεν κλίνεται.

μπλέκω (έμπλεξα), **μπλέκομαι** (μπλέχτηκα, μπλεγμένος) ρημ.:

1. όταν μπλέκουμε δύο πράγματα μεταξύ τους, τα κάνουμε να μην μπορούν να χωριστούν (= μπερδεύω ≠ ξεμπλέκω): *Μη τα μπλέκεις τα σκοινιά, γιατί μετά δε θα μπορείς να τα ξεμπερδέψεις. / Μπλέχτηκαν τα μαλλιά της στη χτένα.*

2. όταν μπλέκουμε κάτι, το κάνουμε πιο δύσκολο από ό,τι είναι (= περιπλέκω): *Μην τα μπλέκεις ακόμα περισσότερο τα πράγματα.*

3. όταν κάποιος μπλέκει, παίρνει μέρος σε μια δυσάρεστη ή δύσκολη υπόθεση (= αναμειγνύομαι): *Συνελήφθη επειδή έμπλεξε σ' έναν καβγά. / Οι γονείς του ανησυχούν γιατί έχει μπλέξει με κακές παρέες.*

η **μπλούζα** (της μπλούζας) ουσ.: η μπλούζα είναι ρούχο χωρίς κουμπιά, που το φοράνε συνήθως οι γυναίκες στο πάνω μέρος του σώματός τους: *Ήταν ντυμένη απλά, με μια βαμβακερή μπλούζα και ένα τζιν παντελόνι.*

Δ Η λέξη δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

το **μπλουτζίν** ουσ.: μπλουτζίν λέγεται αλλιώς το τζιν παντελόνι: *Φορούσε ένα ξεφτισμένο και ξεθωριασμένο μπλουτζίν.*

Δ Η λέξη μπλουτζίν δεν κλίνεται.

η **μπλόφα** (της μπλόφας) ουσ.: όταν κάνουμε μπλόφα σε κάποιον, τον ξεγελάμε και τον αφήνουμε να πιστεύει ότι θα κάνουμε κάτι ή ότι εί-

μαστε καλύτεροι σε κάτι: *Είναι πολύ καλός στη μπλόφα και πάντα κερδίζει στα χαρτιά.*

⚠ Η λέξη μπλόφα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

η **μπογιά** (της μπογιάς) ουσ.:

1. μπογιά είναι η χρωματιστή ουσία, στερεή ή υγρή, που χρησιμοποιούμε για να βάφουμε ή για να ζωγραφίζουμε (= χρώμα): *Έβαψε τους τοίχους του δωματίου με κίτρινη μπογιά. / Πήρε μαύρη μπογιά για να βάψει τα παπούτσια του. (= βερνίκι)*

2. σε έναν τοίχο ή σε ένα αντικείμενο, η μπογιά είναι το στρώμα της μπογιάς που έχει στεγνώσει πάνω του μετά το βάψιμο (= χρώμα): *Οι τοίχοι γέμισαν με υγρασία κι έχει ξεφλουδιστεί η μπογιά.*

3. η μπογιά είναι ένα ξύλινο, χρωματιστό μολύβι, που το χρησιμοποιούν κυρίως τα παιδιά για να ζωγραφίζουν (= ξυλομπογιά): *Του αγόρασε ένα μπλοκ ζωγραφικής και μια κασετίνα με μπογιές.*

⚠ Η λέξη μπογιά δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

ο **μπογιατζής** (του μπογιατζή, των μπογιατζήδων) ουσ. (ΑΝΕΠΙΣ.): ο μπογιατζής είναι αυτός που βάφει τοίχους, πόρτες και άλλα μέρη ενός κτιρίου (= ελαιοχρωματιστής): *Ο μπογιατζής βάφει τους τοίχους με ειδική βούρτσα.*

ο **μπόγος** (του μπόγου, των μπόγων) ουσ. (ΑΝΕΠΙΣ.):

1. ο μπόγος είναι πολλά πράγματα μαζί, δεμένα ή τυλιγμένα μέσα σε ύφασμα, για να μπορούμε να τα μεταφέρουμε εύκολα (= δέμα): *Μάζεψε τα λιγοστά του ρούχα σ' έναν μπόγο, τον φορτώθηκε στην πλάτη του και έφυγε.*

2. (ΜΕΙΩΤ.) λέμε μπόγο τον κοντό και χοντρό άνθρωπο: *Έγινε σαν μπόγος και δυσκολεύεται να περπατήσει!*

το **μπόι** ουσ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το μπόι κάποιου είναι το πόσο ψηλός είναι (= ανάστημα, ύψος): *Πώς μεγάλωσες έτσι, με έφτασες στο μπόι!*

⚠ Η λέξη μπόι δεν έχει γενική στον ενικό και στον πληθυντικό αριθμό.

ΕΚΦΡ. ρίχνω μπόι

η **μπολ** ουσ.:

1. το μπολ είναι ένα βαθύ και στρογγυλό σκεύος σε διάφορα μεγέθη, χωρίς καπάκι, μέσα στο οποίο σερβίρουμε φαγητό ή ανακατεύουμε τα υλικά όταν μαγειρεύουμε: *Βάζουμε τα αυγά και τη ζάχαρη σ' ένα μπολ και τα χτυπάμε καλά.*

2. ένα μπολ φαγητό είναι τόσο φαγητό, όσο χωράει σε ένα μπολ: *Έφαγε ένα μεγάλο μπολ σαλάτα, αλλά θέλει κι άλλο.*

⚠ Η λέξη μπολ δεν κλίνεται.

μπολιάζω (μπόλιασα), **μπολιάζομαι** (μπολιάστηκα, μπολιασμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν μπολιάζουμε ένα φυτό, βάζουμε μέσα στο βλαστό του κομμάτι άλλου φυτού για να δημιουργηθεί ένα νέο είδος: *Μπόλιασε την άγρια κορομηλιά με μια δαμασκηνιά.*

2. όταν μπολιάζουμε κάποιον με μια ιδέα, με μια συνήθεια κτλ., τον κάνουμε να τη δεχτεί και να την ακολουθήσει: *Μπόλιασε μια ολόκληρη γενιά με τις ιδέες του υπέρ της ελευθερίας.*

ο **μπόλικος**, η **μπόλικη**, το **μπόλικο** ΕΠΙΘ.: όταν κάτι είναι μπόλικο, είναι αρκετό σε ποσότητα (= άφθονος ≠ λιγιστός): *Σερβίρουμε τη μακαρονάδα με μπόλικο τυρί.*

η **μπομπονιέρα** (της μπομπονιέρας, των μπομπονιερών) ουσ.: η μπομπονιέρα είναι μια θήκη από ύφασμα που τη γεμίζουν με κουφέτα και την προσφέρουν σε γάμους ή σε βαφτίσια: *Στο γάμο τους μοίρασαν άσπρες μπομπονιέρες από τούλι.*

το **μποξ** ουσ.: το μποξ είναι ένα άθλημα που παίζεται με δύο παίκτες, οι οποίοι φοράνε μεγάλα φουσκωμένα γάντια και παλεύουν με γροθιές σύμφωνα με κάποιους κανόνες (= πυγμαχία): *Ο αντίπαλός του στο μποξ τού έριξε μια γερή γροθιά και του έσπασε τη μύτη.*

⚠ Η λέξη μποξ δεν κλίνεται.

η **μπόρα** (της μπόρας) ουσ.:

1. μπόρα είναι η ξαφνική και δυνατή βροχή που διαρκεί λίγο: *Κρυφτήκαμε κάτω από το υπόστεγο μέχρι να περάσει η μπόρα.*

2. μπόρα λέμε τις δυσκολίες και τα βάσανα που περνάει κάποιος: *Η ζωή του δεν ήταν εύκολη, πέρασε πολέμους και μπόρες!*

⚠ Η λέξη μπόρα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

το **μπορντό** ουσ.: το μπορντό είναι το σκούρο κόκκινο χρώμα που έχει το βύσσινο (= βυσσινί): *Της αρέσει το μπορντό γιατί είναι έντονο χρώμα.*

⚠ Η λέξη μπορντό δεν κλίνεται.

ο **μπορντό**, η **μπορντό**, το **μπορντό** ΕΠΙΘ.: όταν κάτι είναι μπορντό, έχει σκούρο κόκκινο χρώμα, το χρώμα του βύσσινου (= βυσσινής): *Κρατούσε μια μπορντό δερμάτινη τσάντα.*

⚠ Η λέξη μπορντό δεν κλίνεται.

μπορώ (μπόρεσα) ΡΗΜ.:

1. χρησιμοποιούμε το “μπορώ” για να πούμε ότι έχουμε την ικανότητα ή τη δυνατότητα να κάνουμε κάτι (≠ αδυνατώ): *Δεν μπορώ να δω μακριά χωρίς τα γυαλιά μου. / Οι δύο λαοί μπορούν να ζήσουν ειρηνικά.*

2. χρησιμοποιούμε το “μπορώ” για να πούμε ότι έχουμε την άδεια να κάνουμε κάτι, ότι επιτρέπεται να το κάνουμε: *Δεν μπορείτε να καπνίζετε στους δημόσιους χώρους. / Μπορώ να σας απασχολήσω για λίγο;*

3. **μπορεί** ΕΝΙΚ. 3^ο ΠΡ.: όταν λέμε ότι μπορεί να γίνει κάτι, εννοούμε ότι ίσως γίνει (= είναι πιθανό): *Μπορεί να φύγω αύριο για ταξίδι.*

ΕΚΦΡ. μαζί δεν κάνουμε και χώρια δεν μπορούμε

η **μπότα** (της μπότας) ουσ.: η μπότα είναι ένα παπούτσι που καλύπτει ολόκληρο το πόδι, συνήθως μέχρι το γόνατο: *Αγόρασα ένα καινούριο ζευγάρι δερμάτινες μπότες για το χειμώνα.*

/ Πάρε και τις μπότες σου μαζί, γιατί θα πάμε στα χιόνια.

⚠ Η λέξη μποτάκι δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

το **μποτάκι** ουσ.: το μποτάκι είναι ένα είδος παπουτσιού με χοντρή σόλα που φτάνει συνήθως λίγο πάνω από τον αστράγαλο: *Για τις βροχές χρειάζεσαι μποτάκια με λαστιχένια σόλα, που δε γλιστράνε.*

⚠ Η λέξη μποτάκι δεν έχει γενική στον ενικό και στον πληθυντικό αριθμό.

η **μποτίλια** (της μποτίλιας) ουσ.: η μποτίλια είναι το μπουκάλι που χρησιμοποιείται για ποτά όπως το κρασί ή για αέρια όπως το οξυγόνο (= φιάλη): *Ήπие μόνοις του μια μποτίλια κρασί. / Μποτίλια με υγραέριο για το πετρογκάζ.*

⚠ Η λέξη μποτίλια δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

το **μποτιλιάρισμα** (του μποτιλιάρισματος, των μποτιλιαρισμάτων) ουσ.: το μποτιλιάρισμα είναι μια μακριά σειρά από αυτοκίνητα που δεν μπορούν να προχωρήσουν, γιατί έχει πολλή κίνηση ή γιατί υπάρχει κάποιο εμπόδιο στο δρόμο: *Αργησα γιατί είχε μποτιλιάρισμα.*

η **μπουγάδα** (της μπουγάδας) ουσ.:

1. η μπουγάδα είναι το πλύσιμο των ρούχων με τα χέρια και όχι στο πλυντήριο: *Έβαλα μπουγάδα γιατί είχαν μαζευτεί πολλά άπλυτα.*

2. η μπουγάδα είναι τα πλυμένα ρούχα πριν στεγνώσουν: *Είχε απλώσει την μπουγάδα στο μπαλκόνι.*

⚠ Η λέξη μπουγάδα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

η **μπουγάτσα** (της μπουγάτσας) ουσ.: η μπουγάτσα είναι ένα είδος πίτας με φύλλο, που έχει μέσα γλυκιά κρέμα ή τυρί: *Σου αρέσει η γλυκιά ή η αλμυρή μπουγάτσα;*

⚠ Η λέξη μπουγάτσα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

ο **μπούζι**, η **μπούζι** και το **μπούζι** επιθ.: μπούζι λέμε κάτι που είναι πάρα πολύ κρύο, παγωμένο: *Έπιασα χιόνι χωρίς γάντια και τα χέρια μου έγιναν μπούζι.*

⚠ Η λέξη μπούζι δεν κλίνεται.

το **μπουζούκι** (του μπουζουκιού, των μπουζουκιών) ουσ.:

1. το μπουζούκι είναι ένα μουσικό όργανο σε σχήμα οβάλ με χορδές και μακρύ λαιμό, που παίζεται με τα δάχτυλα: *Σχεδόν σε όλα τα λαϊκά τραγούδια χρησιμοποιείται μπουζούκι.*

2. (ΑΝΕΠΙΣ.) μπουζούκι λέμε το μουσικό που συνήθως παίζει ωραία μπουζούκι (= μπουζουκτοχής): *Ο Τσιτσάνης ήταν μεγάλο μπουζούκι.*

3. **μπουζούκια** πληθ.: μπουζούκια λέμε το κέντρο όπου παίζεται λαϊκή μουσική: *Κανονίσαμε το βράδυ να πάμε στα μπουζούκια.*

ο **μπουζουκτοχής** (του μπουζουκτοχή, των μπουζουκτοχών) και ο **μπουζουξής** ουσ.: ο μπουζουκτοχής είναι ο μουσικός που παίζει λαϊκή μουσική με μπουζούκι: *Άρχισε να εργάζεται*

ως μπουζουκτοχής σε μικρές ταβέρνες. / Από μικρός ήθελε να γίνει μπουζουκτοχής.

η **μπουκάλα** (της μπουκάλας) ουσ.:

1. μπουκάλα λέμε το μεγάλο μπουκάλι: *Φέρε μια μπουκάλα κρασί.*

2. μπουκάλα είναι το αντικείμενο μέσα στο οποίο φυλάμε αέρια (= φιάλη): *Κάνει καταδύσεις με μπουκάλες οξυγόνου.*

⚠ Η λέξη μπουκάλα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

ΕΚΦΡ. μένω μπουκάλα

το **μπουκάλι** (του μπουκαλιού, των μπουκαλιών) ουσ.:

1. μέσα στο μπουκάλι φυλάμε νερό ή άλλο υγρό για να το πούμε (= φιάλη, μποτίλια): *Έσπασε το γυάλινο μπουκάλι με το λάδι.*

2. ένα μπουκάλι νερό είναι τόσο νερό, όσο χωράει σε ένα μπουκάλι: *Διψούσα και ήπια δύο μπουκάλια νερό.*

το **μπουκέτο** (του μπουκέτου, των μπουκέτων) ουσ.: ένα μπουκέτο λουλούδια είναι ό,τι και η ανθοδέσμη: *Μάζεψα μερικά λουλούδια από τον κήπο και έφτιαξα ένα ωραίο μπουκέτο.*

η **μπουκιά** (της μπουκιάς, των μπουκιών) ουσ.: όταν τρώμε μια μπουκιά από κάτι, τρώμε μικρή ποσότητα από αυτό, όση μπορούμε να καταπιούμε μία φορά: *Να βάζεις στο στόμα σου μικρές μπουκιές και να τις μασάς καλά. / Είναι άρρωστος και δεν έφαγε ούτε μια μπουκιά από το φαγητό.*

⚠ Η λέξη μπουκιά δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

ΕΚΦΡ. με την μπουκιά στο στόμα, μπουκιά και συχώριο

μπουκιά και συχώριο ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): λέμε για ένα φαγητό ότι είναι μπουκιά και συχώριο όταν είναι πάρα πολύ νόστιμο (= να γλείφεις τα δάχτυλα σου): *Έφτιαξε ένα μπουσακά μπουκιά και συχώριο!*

η **μπούκλα** (της μπούκλας, των μπουκλών) ουσ.: η μπούκλα είναι μια τούφα από σγουρά μαλλιά: *Τυλίγει τα μαλλιά της με ρόλεϊ για να κάνει μπούκλες.*

μπουκώνω (μπουκώσα, μπουκωμένος) ΡΗΜ.:

1. όταν μπουκώνουμε κάποιον, γεμίζουμε το στόμα του με πολύ φαγητό: *Μην μπουκώνεις το παιδί με κρέμα, θα το ηνίξει!*

2. λέμε ότι μπουκώνω όταν έχω φάει πολύ και δεν πεινάω άλλο (= σκάω): *Μπουκώσε με τόσα γλυκά που έφαγε!*

3. **μπουκώνει** 3^ο ΠΡ.: λέμε ότι ένας σωλήνας ή κάτι άλλο μπουκώνει όταν κλείνει ή δε λειτουργεί (= φράζει, βουλώνει ≠ ξεβουλώνει): *Η καπνοδόχος μπουκώσε από τον πολύ καπνό.*

4. **μπουκώνει** 3^ο ΠΡ.: όταν μπουκώνει η μύτη μας, αναπνέουμε με δυσκολία, συνήθως από κρυολόγημα (= βουλώνει): *Πάλι μπουκώσε η μύτη σου από το συνάχι;*

η **μπουλντόζα** (της μπουλντόζας) ουσ.: η μπουλντόζα είναι ένα μεγάλο και βαρύ αυτοκίνητο,

που το χρησιμοποιούμε για να γκρεμίζουμε κτίρια ή για να μετακινούμε χώματα: *Οι μπουλντόζες έριχναν τα μπάζα μέσα στα φορτηγά.*

⚠ Η λέξη μπουλντόζα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

το **μπουλούκι** (του μπουλουκιού, των μπουλουκιών) ουσ.: μπουλούκι λέμε πολλούς ανθρώπους μαζί που προχωράνε χωρίς σειρά: *Μπουλούκια οι άνθρωποι μέσα στα μαγαζιά στριμώχνονται χωρίς να αγοράζουν τίποτα.*

το **μπουμπουκί** (του μπουμπουκιού, των μπουμπουκιών) ουσ.:

1. το μπουμπουκί είναι το άνθος που είναι μικρό και δεν έχει ανθήσει ακόμα: *Έφτιαξα μία ωραία ανθοδέσμη από τριαντάφυλλα και μπουμπουκία από γαρίφαλα.*

2. (ΜΕΙΩΤ.) μπουμπουκί λέμε ειρωνικά κάποιον που είναι κακός ή κάνει κακές πράξεις, ενώ δείχνει καλός και αθώος: *Ξέρω καλά τι μπουμπουκί είναι! Όλο προβλήματα δημιουργεί.*

το **μπουμπουνητό** (του μπουμπουνητού, των μπουμπουνητών) ουσ.: το μπουμπουνητό είναι ο δυνατός ήχος που ακούμε μετά τον κεραυνό ή την αστραπή (= βροντή, μπουμπούνισμα): *Ξύπνησα από τα μπουμπουνητά και τη δυνατή βροχή.*

μπουμπουνίζει ΡΗΜ.: όταν μπουμπουνίζει, ακούγεται δυνατός θόρυβος από τον ουρανό μετά από κεραυνό ή αστραπή (= βροντάει): *Μπουμπουνίζει και αστράφτει πριν από τη βροχή.*

⚠ Η λέξη μπουμπουνίζει έχει μόνο ενεστώτα και παρατατικό.

η **μπουνάτσα** (της μπουνάτσας) και η **μπονάτσα** ουσ.: όταν έχει μπουνάτσα, ο καιρός είναι καλός, δε φυσάει αέρας και η θάλασσα είναι ήρεμη (= γαλήνη ≠ τρικυμία): *Ταξιδέψαμε με μπουνάτσα και το πλοίο δεν κουνούσε καθόλου.*

⚠ Η λέξη δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

η **μπουνιά** (της μπουνιάς, των μπουνιών) ουσ.: όταν κάποιος μας δίνει μπουνιά, μας χτυπάει με τη γροθιά του: *Τον χτυπούσε με μπουνιές και κλοτσιές.*

το **μπουντρούμι** (του μπουντρουμιού, των μπουντρουμιών) ουσ. (ΑΝΕΠΙΣ.):

1. μπουντρούμι λέμε κάθε στενό και μικρό χώρο όπου δεν μπαίνει το φως: *Απορώ πώς ζει μια ολόκληρη οικογένεια σ' αυτό το μπουντρούμι!*

2. το μπουντρούμι είναι το κελί της φυλακής: *Τους έκλεισαν σ' ένα μπουντρούμι μέχρι να δικαστούν.*

η **μπούρδα** (της μπούρδας) ουσ.: η μπούρδα είναι κάτι ανόητο που λέει ή κάνει κάποιος (= σαχλαμάρα, ανοησία, μπαρούφα): *Μου είπε μια απίστευτη μπούρδα και ήθελε να την πάρω στα σοβαρά.*

⚠ Η λέξη μπούρδα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

το **μπουρίνι** (του μπουρινιού, των μπουρινιών) ουσ.: το μπουρίνι είναι η ξαφνική θύελλα που έχει μικρή διάρκεια: *Ξέσπασε μπουρίνι και πλημμύρισε η παραλία και οι γύρω δρόμοι.*
ΕΚΦΡ. έχω τα μπουρίνια μου

το **μπουρμπουάρ** ουσ. ⇒ **πουρμπουάρ**

η **μπουρμπουλήθρα** (της μπουρμπουλήθρας) ουσ. (ΑΝΕΠΙΣ.):

1. μπουρμπουλήθρα λέμε αλλιώς τη φυσαλίδα: *Όταν το νερό βράζει, κάνει μπουρμπουλήθρες.*

2. μπουρμπουλήθρα λέμε τη φούσκα από σαπουνί που πετάει στον αέρα ή στέκεται πάνω στο νερό: *Το μωρό παίζει με τις μπουρμπουλήθρες στην μπανιέρα.*

⚠ Η λέξη μπουρμπουλήθρα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

το **μπουρνούζι** (του μπουρνούζιου, των μπουρνούζιων) ουσ.: το μπουρνούζι είναι ένα μακρύ ρούχο από ύφασμα πετσέτας που το φοράμε μετά το μπάνιο: *Για το κολυμβητήριο χρειάζεσαι οπωσδήποτε μπουρνούζι, σκουφάκι μπάνιου και μαγιά.*

μπουσουλάω/μπουσουλώ (μπουσουλήσα)

ΡΗΜ.: μπουσουλάμε όταν προχωράμε στηρίζοντας τα γόνατα και τις παλάμες στο έδαφος: *Το μωρό μπουσουλάει, δεν περπατάει ακόμα. / Μπουσουλήσε κάτω από το τραπέζι για να πιάσει το μαχαίρι.*

το **μπούτι** (του μπουτιού, των μπουτιών) ουσ.:

1. το μπούτι είναι το πάνω μέρος του ανθρώπινου ποδιού, που ξεκινάει από το γόνατο και τελειώνει στη λεκάνη (= μηρός): *Έχει παχουλά μπούτια.*

2. το μπούτι είναι ένα κομμάτι κρέας από το αντίστοιχο μέρος του ζώου, που το μαγειρεύουμε και το τρώμε: *Έψησα στο φούρνο χοιρινό μπούτι με πατάτες.*

το **μπουφάν** ουσ.: το μπουφάν είναι ένα κοντό πανωφόρι που φτάνει ως τη μέση και κλείνει συνήθως με φερμουάρ: *Αγόρασε ένα αδιάβροχο μπουφάν για το χειμώνα.*

⚠ Η λέξη μπουφάν δεν κλίνεται.

ο **μπουφές** (του μπουφέ, των μπουφέδων) ουσ.:

1. ο μπουφές είναι ένα μακρόστενο ξύλινο έπιπλο, στο ύψος συνήθως του τραπέζιου, μέσα στο οποίο τοποθετούν πιάτα, ποτήρια και άλλα αντικείμενα του σπιτιού: *Έβγαλε το καλό σερβίτσιο από τον μπουφέ της τραπεζαρίας.*

2. ο μπουφές είναι ένα γεύμα στο οποίο όλα τα φαγητά είναι τοποθετημένα σε ένα τραπέζι και οι άνθρωποι πηγαίνουν και διαλέγουν τι θέλουν να φάνε: *Στο πάρτι θα υπάρχει και μπουφές.*

ο **μπούφος** (του μπούφου, των μπούφων) ουσ.:

1. ο μπούφος είναι ένα πουλί με κοκκινωπά μάτια που μοιάζει με την κουκουβάγια: *Ο μπούφος έχει μικρά φτερά δίπλα στ' αυτιά του.*

2. (ΜΕΙΩΤ.) μπούφο λέμε το χαζό άνθρωπο (= βλάκας, ανόητος): *Μη μου λες τα ίδια πράγματα συνέχεια, δεν είμαι μπούφος.*

η **μπόχα** (της μπόχας) ΟΥΣ.: η μπόχα είναι η έντονη και άσχημη μυρωδιά (= δυσσομία, βρόμα): *Ο χώρος μύριζε πολύ άσχημα, μια μπόχα από μούχλα και υγρασία.*

Δ Η λέξη μπόχα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

μπράβο! ΕΠΙΘ.:

1. το λέμε όταν κάτι μας αρέσει πολύ ή όταν θέλουμε να συγχαρούμε κάποιον: *Το κοινό χειροκροτούσε όρθιο και φώναζε μπράβο.*

2. το λέμε για να ειρωνευτούμε κάποιον ή κάτι: *Μωρέ, μπράβο θράσος ο μικρός!*

το **μπράτσο** (του μπράτσου, των μπράτσων) ΟΥΣ.:

1. το μπράτσο είναι το πάνω μέρος του ανθρώπινου χεριού, το οποίο ξεκινάει από τον αγκώνα και φτάνει ως τον ώμο (= βραχίονας): *Έχει ένα τατουάζ στο μπράτσο. / Σήκωσε τα μανίκια ως τα μπράτσα. / Κάνει βάρη και έχει πολύ δυνατά μπράτσα.*

2. μπράτσα λέμε τα δύο μέρη μιας πολυθρόνας ή ενός καναπέ στα οποία ακουμπάμε τα χέρια μας όταν καθόμαστε: *Δερμάτινη πολυθρόνα με μεγάλα μπράτσα.*

το **μπρελόκ** ΟΥΣ.: το μπρελόκ είναι ένα μικρό αντικείμενο με ένα μεταλλικό κρίκο για να κρεμάμε σε αυτόν τα κλειδιά μας: *Βρείτε τα κλειδιά σας ακόμα και στο σκοτάδι με το φωτεινό μπρελόκ.*

Δ Η λέξη μπρελόκ δεν κλίνεται.

η **μπρίζα** (της μπρίζας) ΟΥΣ.: έτσι λέμε αλλιώς την πρίζα

η **μπριζόλα** (της μπριζόλας) ΟΥΣ.: η μπριζόλα είναι φέτα από κρέας με κόκαλο από τα πλευρά του ζώου, που την τρώμε συνήθως ψητή: *Θα φάτε χοιρινή ή μοσχαρίσια μπριζόλα; / Ψήσαμε τις μπριζόλες στα κάρβουνα.*

Δ Η λέξη μπριζόλα δεν έχει γενική στον πληθυντικό αριθμό.

το **μπρίκι** (του μπρικιού, των μπρικιών) ΟΥΣ.: το μπρίκι είναι μια πολύ μικρή κατσαρόλα με χειρούλι, που τη χρησιμοποιούμε για να βράζουμε τον καφέ ή άλλα ροφήματα: *Στα καφενεία σερβίρουν τον παραδοσιακό καφέ με το μπρίκι.*

το **μπρόκολο** (του μπρόκολου, των μπρόκολων) ΟΥΣ.: το μπρόκολο είναι λαχανικό με κοντό βλαστό και πράσινο φουντωτό άνθος, που το τρώμε ωμό ή βραστό σε σαλάτες: *Περιχύνουμε τη σαλάτα από μπρόκολο και κουνουπίδι με λαδολέμονο.*

μπρος ΕΠΙΡΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): είναι ό,τι και το εμπρός (= μπροστά): *Μην κουνάς προς πίσω την καρέκλα, θα τη σπάσεις.*

ΕΚΦΡ. βάζω προς

μπρος γκρεμός και πίσω ρέμα ΕΚΦΡ.: το λέμε όταν σε μια δύσκολη κατάσταση οι δύο λύσεις που υπάρχουν είναι δυσάρεστες: *Η ξηρασία κα-*

ταστρέφει τις καλλιέργειες, η βροχή πλημμυρίζει τις πόλεις, μπρος γκρεμός και πίσω ρέμα.

μπροστά ΕΠΙΡΡ.:

1. όταν κάποιος ή κάτι βρίσκεται μπροστά μας, βρίσκεται στην πλευρά που κοιτάζει το πρόσωπό μας (= εμπρός ≠ πίσω): *Θα σε περιμένω μπροστά στο σχολείο. / Προχωρήστε λίγο πιο μπροστά. / Μη μαλώνετε μπροστά στα παιδιά.*

2. όταν ένα ρολόι πηγαίνει μπροστά, δε δείχνει τη σωστή ώρα αλλά προσθέτει μερικά λεπτά (≠ πίσω): *Το ρολόι της κουζίνας πάει πέντε λεπτά μπροστά.*

ΕΚΦΡ. βάζω μπροστά, παίρνω μπροστά, πάω μπροστά

ο **μπροστινός**, η **μπροστινή**, το **μπροστινό** ΕΠΙΘ.: όταν κάτι είναι μπροστινό, βρίσκεται μπροστά από κάτι άλλο ή στο μπροστά μέρος ενός πράγματος (≠ πισινός): *Κάθεται στο μπροστινό θρανίο. / Η μηχανή βρίσκεται στο μπροστινό μέρος του αυτοκινήτου.*

μπρούμυτα ΕΠΙΡΡ.: όταν είμαστε μπρούμυτα, είμαστε με το πρόσωπο και την κοιλιά προς τα κάτω (≠ ανάσκελα): *Έπεσε μπρούμυτα στο κρεβάτι και ξέσπασε σε αναφιλητά.*

ο **μπρούντζινος**, η **μπρούντζινη**, το **μπρούντζινο** ΕΠΙΘ.:

1. όταν κάτι είναι μπρούντζινο, είναι φτιαγμένο από μπρούντζο: *Το κεφάλι του μπρούντζινου αγάλματος βρίσκεται στο αρχαιολογικό μουσείο.*

2. όταν κάτι έχει μπρούντζινο χρώμα, έχει το χρώμα του μπρούντζου: *Από την ηλιοθεραπεία, το δέρμα της έχει πάρει ένα ωραίο μπρούντζινο χρώμα.*

ο **μπρούντζος** (του μπρούντζου, των μπρούντζων) ΟΥΣ.: ο μπρούντζος είναι ένα μέταλλο με χρώμα καφετί προς το χρυσασί, που αποτελείται από χαλκό και άλλο μέταλλο: *Κοσμήματα από χρυσό, ασήμι και μπρούντζο.*

το **μυαλό** (του μυαλού, των μυαλών) ΟΥΣ.:

1. το μυαλό είναι η ουσία που υπάρχει μέσα στο εσωτερικό του κεφαλιού, ο εγκέφαλος

2. μυαλό έχει ο άνθρωπος γιατί μπορεί να σκέφτεται (= νους): *Αν δε χρησιμοποιήσεις το μυαλό σου, δε θα μπορέσεις να λύσεις την άσκηση.*

3. το μυαλό είναι ο τρόπος με τον οποίο σκέφτεται κάποιος (= σκέψη): *Έχει πολύ γερό μυαλό στα μαθηματικά.*

4. μυαλό λέμε το λογικό τρόπο σκέψης (= νιο-νιό): *Δεν έχεις καθόλου μυαλό;*

ΕΚΦΡ. αλλάζω μυαλά, βάζω μυαλό, βγάζω από το μυαλό, γυρίζω τα μυαλά, κόβει το μυαλό μου, μυαλό ξυράφι, παίρνω τα μυαλά μου αέρα, παίρνω τα μυαλά, πηζει το μυαλό μου, στύβω το μυαλό μου, τινάζω τα μυαλά μου στον αέρα, το μυαλό σου και μια λίρα

μυαλό ξυράφι ΕΚΦΡ.: λέμε ότι κάποιος έχει μυαλό ξυράφι όταν είναι πολύ έξυπνος: *Από μικρός τα καταλάβαινε όλα, είχε μυαλό ξυράφι.*

ο **μυαλωμένος**, η **μυαλωμένη**, το **μυαλωμένο** ΕΠΙΘ.: όταν κάποιος είναι μυαλωμένος, δε φέρεται απερίσκεπτα, σκέφτεται καλά πριν κάνει ή πει κάτι (= λογικός, γνωστικός ≠ άμυαλος): *Από τα λόγια του φαίνεται ώριμο και μυαλωμένο παιδί.*

η **μύγα** (της μύγας, των μυγών) ΟΥΣ.: η μύγα είναι ένα συνηθισμένο μικρό έντομο με δύο φτερά, που κάθεται πάνω στα σκουπίδια και στις τροφές και μεταφέρει πολλές αρρώστιες: *Ειδικό εντομοκτόνο που εξοντώνει τις μύγες και τα κουνούπια.*

ΕΚΦΡ. βράω μύγες, βγάζω από τη μύγα ξίγκι, δε χάρφτω μύγες, σαν τη μύγα μες στο γάλα

η **μυγδαλιά** (της μυγδαλιάς, των μυγδαλιών) ΟΥΣ. (ΑΝΕΠΙΣ.): η αμυγδαλιά: *Όταν ξεράθηκε η μυγδαλιά τους, έκαψαν τα ξύλα της στο τζάκι.*

το **μύγδαλο** (του μύγδαλου, των μύγδαλων) ΟΥΣ. (ΑΝΕΠΙΣ.): το αμύγδαλο: *Η ταχινόσουπα φτιάχνεται με βρασμένο στάρι, κι ακόμα με σιμιγδάλι, σταφύλι και μύγδαλο.*

το **μύδι** (του μυδιού, των μυδιών) ΟΥΣ.: το μύδι είναι θαλασσινό που βρίσκεται μέσα σε μαύρο, γυαλιστερό όστρακο: *Φάγαμε μύδια και στρείδια και άλλους νόστιμους θαλασσινούς μεζέδες.*

η **μυζήθρα** (της μυζήθρας, των μυζηθρών) ΟΥΣ.: η μυζήθρα είναι ένα άσπρο μαλακό τυρί: *Στην Κρήτη φτιάχνουν ωραίες πίτες με μυζήθρα.*

το **μυθιστόρημα** (του μυθιστορήματος, των μυθιστορημάτων) ΟΥΣ.: το μυθιστόρημα είναι μια μεγάλη ιστορία με φανταστικά πρόσωπα και γεγονότα που την έχει γράψει κάποιος λογοτέχνης: *Όταν ήταν μικρός, διάβαζε τα μυθιστορήματα του Ιουλίου Βερν.*

η **μυθολογία** (της μυθολογίας, των μυθολογιών) ΟΥΣ.: η μυθολογία είναι το σύνολο των μύθων ενός λαού ή μιας χώρας: *Στην ελληνική μυθολογία οι θεοί του Ολύμπου ήταν δώδεκα. / Διαβάζει βιβλία μυθολογίας.*

ο **μύθος** (του μύθου, των μύθων) ΟΥΣ.:

1. ο μύθος είναι μια φανταστική ιστορία που είναι πολύ γνωστή και συνήθως αναφέρεται σε θεούς και ήρωες ή σε αυτά που συμβαίνουν στη φύση: *Ξέρεις το μύθο του Ηρακλή που σκότωσε τη Λερναία Ύδρα; / Διαβάζει τους μύθους του Αισώπου.*

2. λέμε ότι κάτι είναι μύθος όταν το πιστεύουν πολλοί άνθρωποι, χωρίς να είναι σωστό ή αληθινό: *Είναι μύθος ότι οι γυναίκες δεν είναι καλές οδηγοί.*

3. μύθο λέμε ένα πρόσωπο που όλοι το ξέρουν και το θαυμάζουν: *Στην απονομή των Όσκαρ παρευρέθηκαν όλοι οι ζωντανοί μύθοι του Χόλιγουντ.*

ο **μύλος** (του μύλου, των μύλων) ΟΥΣ.:

1. ο μύλος είναι το κτίριο στο οποίο αλέθονται οι σπόροι του σιταριού, του καλαμποκιού κτλ. για να γίνουν αλεύρι: *Κάποιοι μύλοι κινούνται με αέρα και κάποιοι με νερό.*

2. ο μύλος είναι μια μικρή συσκευή που τη χρησιμοποιούμε με το χέρι για να αλέθουμε τους σπόρους του καφέ ή του πιπεριού: *Για να γίνει πιο νόστιμο το ψητό κρέας, ρίξτε φρέσκο πιπέρι τριμμένο με το μύλο.*

η **μύξα** (της μύξας, των μυξών) ΟΥΣ.: η μύξα είναι το πηχτό υγρό που δημιουργείται μέσα στη μύτη μας όταν είμαστε κρυωμένοι ή όταν κλαίμε: *Σκούπισε τις μύξες με το χαρτομάντιλο.*

μυρίζω (μύρισα), **μυρίζομαι** (μυρίστηκα) ΡΗΜ.:

1. όταν μυρίζουμε κάτι, καταλαβαίνουμε τη μυρωδιά του: *Μύρισε το λουλούδι να δεις τι ωραία μυρωδιά έχει! / Από την πόρτα, μυρίσαμε το φρεσκοψημένο μουσακά της μαμάς.*

2. όταν κάτι ή κάποιος μυρίζει, βγάζει μια ευχάριστη ή δυσάρεστη μυρωδιά: *Τι ωραία που μυρίζουν τα τριαντάφυλλα στον κήπο! (= ευωδιάζω, μοσχοβολάω) / Πρέπει να πλύνεις τα πόδια σου γιατί μυρίζουν. (= βρομάω)*

3. **μου μυρίζει** ΕΝΕΡΓ. 3^ο ΠΡ.: λέμε ότι μια κατάσταση μας μυρίζει όταν υποψιαζόμαστε ότι κρύβει κάτι άσχημο ή πονηρό (= μου βρομάει): *Μου μυρίζει κάτι ύποπτο σε αυτή την ιστορία!*

4. **μυρίζομαι** ΠΑΘ.: λέμε ότι μυρίζομαι κάτι όταν υποψιάζομαι ότι κάτι ύποπτο ή πονηρό συμβαίνει (= παίρνω μυρωδιά): *Οι κλέφτες μύηκαν στο σπίτι χωρίς να τους μυριστεί κανείς.*

ΕΚΦΡ. μυρίζω τα δάχτυλά μου, μυρίζω τα νύχια μου, το ένα μου βρομάει και τ' άλλο μου μυρίζει

μυρίζω τα δάχτυλά μου ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): λέμε ότι κάποιος μυρίζει τα δάχτυλά του όταν προσπαθεί να μαντέψει τι θα γίνει χωρίς να έχει στοιχεία (= μυρίζω τα νύχια μου): *Γιατί δε μου τηλεφώνησες ότι θα 'ρθεις; Θα έπρεπε να μύρισω τα δάχτυλά μου;*

μυρίζω τα νύχια μου ΕΚΦΡ. (ΑΝΕΠΙΣ.): λέμε ότι μυρίζουμε τα νύχια μας όταν προσπαθούμε να μαντέψουμε κάτι, χωρίς να έχουμε τα απαραίτητα στοιχεία (= μυρίζω τα δάχτυλά μου): *Πού να ξέρω τι ώρα θα γυρίσει; Τι να κάνω, να μύρισω τα νύχια μου;*

το **μυρμήγκι** (του μυρμηγκιού, των μυρμηγκιών) ΟΥΣ.:

1. το μυρμήγκι είναι μικρά έντομα χωρίς φτερά που ζουν πολλά μαζί μέσα σε φωλιές κάτω από τη γη: *Τα μυρμήγκια όλο το καλοκαίρι μαζεύουν τροφή για το χειμώνα.*

2. μυρμήγκι λέμε τον πολύ εργατικό άνθρωπο: *Δουλεύει σαν μυρμήγκι από το πρωί ως το βράδυ!*

ο **μυρμηγκοφάγος** (του μυρμηγκοφάγου, των μυρμηγκοφάγων) ΟΥΣ.: ο μυρμηγκοφάγος είναι ένα ψηλό ζώο με μυτερή και μακριά γλώσσα, που τη χρησιμοποιεί για να τρώει τα μυρμήγκια μέσα από τις φωλιές τους: *Ο μυρμηγκοφάγος και το δελφίνι είναι τα πιο έξυπνα θηλαστικά.*

η **μυρμηγκοφωλιά** (της μυρμηγκοφωλιάς, των μυρμηγκοφωλιών) ΟΥΣ.: η μυρμηγκοφωλιά εί-

ναι η φωλιά των μυρμηγκιών: *Ο κήπος είναι γεμάτος μυρμηγκοφωλιές.*

η **μυρσίνη** (της μυρσίνης, των μυρσινών) ουσ.: η μυρσίνη είναι χαμηλός θάμνος με γυαλιστερά φύλλα και μικρά άσπρα άνθη που μυρίζουν ωραία (= μυρτιά): *Τα δάση μοσχοβολάνε από τις μυρσίνες και τις δάφνες.*

η **μυρτιά** (της μυρτιάς, των μυρτιών) ουσ.: η μυρτιά είναι η μυρσίνη: *Τα θυμάρια, οι μυρτιές και οι πικροδάφνες μας υποδέχτηκαν ανθισμένα στην πλαγιά του βουνού.*

ο **μυρωδάτος**, η **μυρωδάτη**, το **μυρωδάτο** επιθ.: όταν κάτι είναι μυρωδάτο, μυρίζει πολύ όμορφα (= ευωδιαστός, μοσχομυριστός): *Τα φρεσκοπλυμένα ρούχα είναι απαλά και μυρωδάτα.*

η **μυρωδιά** (της μυρωδιάς, των μυρωδιών) ουσ.: η μυρωδιά είναι κάτι, ευχάριστο ή δυσάρεστο, που μπορούμε να το μυρίσουμε: *Κάθε λουλούδι έχει τη δική του μυρωδιά.* (= οσμή) / *Μοσχοβόλησε το σπίτι από τη μυρωδιά της ψημένης σπανακόπιτας.*
ΕΚΦΡ. παίρνω μυρωδιά

το **μυρωδικό** (του μυρωδικού, των μυρωδικών) ουσ.: τα μυρωδικά είναι φύλλα ή άνθη φυτών, όπως ο δυόσμος, ο μαϊντανός, η ρίγανη, ο βασιλικός κτλ., που τα βάζουμε στα φαγητά για να πάρουν ορισμένη γεύση: *Χρησιμοποιεί πολλά μυρωδικά όταν μαγειρεύει.*

ο **μυς** (του μυός, των μυών) ουσ.: ο μυς είναι όργανο του σώματός μας που ενώνει το ένα κόκαλο με το άλλο και μας βοηθάει να κάνουμε διάφορες κινήσεις: *Οι μύες του είναι δυνατοί και γυμνασμένοι.* / *Αυτές οι ασκήσεις γυμνάζουν τους μυς της κοιλιάς.*

το **μυστήριο** (του μυστηρίου, των μυστηρίων) ουσ.: το μυστήριο είναι καθετί παράξενο ή άγνωστο που δεν μπορούμε να το εξηγήσουμε (= αίνιγμα, γρίφος): *Παραμένει μυστήριο η εξαφάνιση του παιδιού.*

το **μουσικό** (του μουσικού, των μουσικών) ουσ.:
1. το μουσικό είναι κάτι που το ξέρουν πολύ λίγοι άνθρωποι, και δεν πρέπει να το μάθουν άλλοι: *Θα σου πω ένα μουσικό, αλλά θα μου ορκιστείς ότι δε θα το πεις σε κανέναν.*
2. το μουσικό για κάτι είναι ο καλύτερος ή ο μοναδικός τρόπος για να το πετύχουμε: *Το μουσικό της καλής υγείας είναι η υγιεινή ζωή.* / *Σιγά σιγά θα μάθεις τα μουσικά του επαγγέλματος.*

ΕΚΦΡ. κρατάω μουσικό

ο **μουσικός**, η **μουσική**, το **μουσικό** επιθ.: όταν κάτι είναι μουσικό, δεν πρέπει να το δείξουμε ή να το πούμε σε κανέναν (= κρυφός): *Μη μαρτυρήσεις στους άλλους τη μουσική μας κρυψώνα.*

ο **μυτερός**, η **μυτερή**, το **μυτερό** επιθ.: όταν κάτι είναι μυτερό, έχει πολύ στενή και λεπτή άκρη, ώστε μπορεί να μας τρυπήσει (= αιχμηρός): *Το τριαντάφυλλο έχει μυτερά αγκάθια.*

η **μυτζήθρα** (της μυτζήθρας, των μυτζηθρών) ουσ. (ΑΝΕΠΙΣ.): η μυζήθρα: *Η Λέσβος παράγει ωραία τυριά, όπως λαδοτύρι, μυτζήθρα, γραβιέρα και κοπανιστή.*

η **μύτη** (της μύτης, των μυτών) ουσ.:

1. η μύτη είναι το μέρος του προσώπου μας που βρίσκεται πάνω από το στόμα και εξέχει, με το οποίο μυρίζουμε: *Έχει συνάχι και τρέχει η μύτη του.*

2. η μύτη είναι η στενή και λεπτή άκρη ενός αντικειμένου: *Έσπασε η μύτη του μολυβιού.*

3. η μύτη είναι η μουσούδα των ζώων ή το ράμφος των πουλιών: *Ο σκύλος έχωσε τη μύτη του στο χώμα.* / *Ο αετός έχει γαμψή μύτη.*

ΕΚΦΡ. δε βλέπω τη μύτη μου, μου βγαίνει από τη μύτη, μου πέφτει η μύτη, να μου τρυπήσεις τη μύτη, πατάω στις μύτες, σέρνω από τη μύτη, σκάω μύτη, χώνω τη μύτη μου

η **μυωπία** (της μυωπίας, των μυωπιών) ουσ.: η μυωπία είναι αρρώστια των ματιών, που μας εμποδίζει να βλέπουμε καθαρά τα μακρινά αντικείμενα: *Φοράει γυαλιά μυωπίας όταν οδηγεί.*

ο **μωαμεθανικός**, η **μωαμεθανική**, το **μωαμεθανικό** επιθ.: όταν κάτι είναι μωαμεθανικό, έχει σχέση με τους μωαμεθανούς: *Η Τουρκία είναι μωαμεθανική χώρα.*

ο **μωαμεθανισμός** (του μωαμεθανισμού) ουσ. (ΘΡΗΣΚ.): ο μωαμεθανισμός είναι η θρησκεία των μουσουλμάνων, που στηρίζεται στη διδασκαλία του Μωάμεθ (= μουσουλμανισμού): *Το Κοράνι είναι το ιερό βιβλίο του μωαμεθανισμού.*

⚠ Η λέξη μωαμεθανισμός δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

ο **μωαμεθανός** (του μωαμεθανού, των μωαμεθανών), η **μωαμεθανή** (της μωαμεθανής) ουσ.+ΕΠΙΘ. (ΘΡΗΣΚ.): ο μωαμεθανός είναι ο μουσουλμάνος: *Οι μωαμεθανοί προσεύχονται στα τζαμιά.*

το **μωρό** (του μωρού, των μωρών) ουσ.: μωρό λέμε ένα παιδί σε πολύ μικρή ηλικία, όταν δεν μπορεί ακόμα να μιλήσει ή να περπατήσει (= βρέφος): *Γέννησε ένα πολύ όμορφο μωρό.*

το **μωσαϊκό** (του μωσαϊκού, των μωσαϊκών) ουσ.:

1. το μωσαϊκό είναι το γυαλιστερό πάτωμα, που είναι φτιαγμένο από πολλά κομματάκια διαφορετικών υλικών ενωμένα μεταξύ τους με τσιμέντο: *Πατώματα για μπάνια με πλακάκια, μωσαϊκό ή μάρμαρο.*

2. το μωσαϊκό είναι το ψηφιδωτό που χρησιμοποιείται για διακόσμηση σε πατώματα και τοίχους κτιρίων: *Ναοί διακοσμημένοι με ζωγραφικές εικόνες και μωσαϊκά.*

3. ένα μωσαϊκό ανθρώπων ή πραγμάτων είναι ένα μείγμα από πολλούς διαφορετικούς ανθρώπους ή πράγματα: *Η Ευρώπη είναι ένα μωσαϊκό κρατών, γλωσσών, πολιτισμών και παραδόσεων.*